

10260 వ్రతిదినము వ్రకటింవ(బడును.

Vol. 9.

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ నవంబరు నెల 25-వ తేది శనివారము

No. 198

నంపుటము ౬

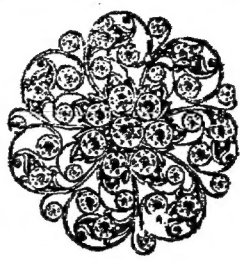
దండు శివాను సంవత్సరము, మార్గశిరమాస శుద్ధ సప్తమి ౭.

సంచిక ౧౯౮

నిర్ణయకాలమునకు

నగలు తయారుచేసి యిచ్చుటవారు లేరని సంజేహముగలదు. మఱియు చొక్కపువెండి, సవరంబంగారము పూచీనిచ్చెదము. యిచ్చుము లేనివా పాపము తీసుకొనెదము. సవరంబంగారు బాగరములు, సాదా జడబిళ్లలు, మల్లెమొగ్గలు, కంపులబిళ్లలు చిన్నవి పెద్దవి అమ్మకమునకు సిద్ధముగానున్నవి.

ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ, నగలవర్తకులు.

చై నాబజారు లోడ్డు, మద్రాసు.

ఈపుస్తకమునందు అతిసుందరమైన 115 పటము లున్నవి. శ్రీవాల్మీకి రామాయణము ఆంధ్రవచనము.

సంపూర్ణము 9 సంపుటములు: ౯ భాగములు ఏకకాలమున కొనువారికి రూ॥ ౧౧ ౦ ౦
సంపూర్ణము 3 సంపుటములు: బాల, అయోధ్యాకాండములు- ౧ సంపుటము ౪ ౪ ౦
ఆరణ్య, కిష్కింధా, సుందరకాండములు- ౧ సంపుటము ౪ ౪ ౦
యుద్ధకాండము-మూడుభాగములు, ౧ సంపుటము ౪ ౪ ౦
శ్రీరామకాలనిర్ణయము ౦ ౪ ౦

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అండు కో., ఆనందముద్రణాలయము, మద్రాసు.

R. Venkateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras

LAWRENCE & MAYO Ltd.

(Incorporated in England)

PREMIER OPTICIANS IN THE EAST.

MOUNT ROAD - MADRAS,

మీ కండ్లను గురించి మీరు కష్టపడ నవసరము లేదు!

మీ కండ్లను పరీక్షించుకొని పురాతనమైన నట్టిదియు, చాల అనుభవము గడించినట్టిదియు, అన్నిరకములు కంటి అద్దముల సామానులు క్రయమునకు దొరకునట్టిదియు వైన

వారివద్దనుండి సులోచనములను కొనుడు

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మా ప్రకటనను చూచినట్లు తెలుపునట్టివారికి

నేత్రపక్షి ఉచితముగా చేయబడును.

లారెన్స్ అండ్ మేయో (లిమిటెడ్)

ప్రీమియర్ ఆప్టిషియన్లు ఇన్ ది ఈస్టు.

మౌంట్ రోడ్డు - మద్రాసు.

త్వరపడుడు! మోసపోకుడు!!

ఇనుపకమ్మలు, చట్టములు, చదరములు, విల్లుచట్టములు, మేకులు, ఇనుపరేకులు, కళాయిరేకులు, ఇనుపగొట్టములు, కళాయిగొట్టములు, డోర్యరేకులు, సీసపుద్దలు మొదలైన ఉత్పన్నములు, ఇనుపసామానులన్ను, చేతిమార్కు, నెమలిమార్కు, సీమెంటున్ను మిల్లుసామగ్రిలన్ను నమ్మకముగాను, సరసముగాను, చిక్కును.

పలయువారు యీక్రింది విరునామాకు దయచేసి వ్రాయుకోవలెను.

వి. ఎలిరాజులు అండు కంపెనీ, (353) నెం 4 రు ఎర్రబాలు శెట్టిపేట,

బార్లొను, మద్రాసు.

మంచిసమయాను! వేసకలు కన్నుపడనవి!! వాక దొంగపురి!

మేలైన జపాన్ పట్టు పంచలు

అనేక పంచలు కర్చుకడినవిగా ప్రస్తుతం భరణ తగ్గించియున్నాము. వాచకులారా! కృంగారమున్ను బాగరకతయున్న గలమేలైన అనేక పట్టుపంచలు పండుగదినముల తొలి దమురొకట తప్పించి విక్రయించుచు పోగా మిగత కొద్ది పంచలుమార్కెట్ చేయున్నది. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చ, ఆకుపచ్చ, రోజా, మేఘవర్షం, ఇల్వారిగలగల గలపు, కృష్ణ నీయమైనట్టివి. త్వరపడు. తపాలభర్తలు చేరు. 2 1/2 మూర ఖరీదుగల పట్టుపంచ 1-3 8-4-1 చిరునామ: రాజలక్ష్మీ కంపెనీ,

980 నెం 44 నంబులయ్యరు పిడి, మద్రాసు

డయబిన్

మిక్కిలి పనికి వచ్చునది

అతిమూలము ఎంతకాలమునుండి యుండినను, ఈడయబిన్ పోగొట్టును. నేటికిని గొప్పవైద్యులచేతను పొగడిబడుచున్నట్టియు, అనాదిప్రసిద్ధముగ సిద్ధమునందు దొరకుచుండెడి యమూల్యములైనట్టియు, స్వచ్ఛములైనట్టియు మూలికలతోను, దినుసులతోను వైద్యశాస్త్రానుసారముగ చేయబడినది. దీనిని కొంచెమువయోగించిన మూత్రమునకు వెడలు పర్యాయములసంఖ్య తగ్గును. మూత్రములోని తీసి పరిమాణమును తగ్గించును. ఈ మందునే మరికొంతకాలము తీసికొనుచుండిన, మంచియారోగ్యము కలుగును. సీసారు 4-8-0.

శ్రీకృష్ణన్ బ్రదర్స్,

323, తంబు శెట్టిపేట, మద్రాసు.

హనుమాన్ బోరక్కు నబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యశ్చర్యకరముగా

కుదుర్చును.

ఎస్. రంగనాథంశెట్టి అండు బ్రదర్స్, మద్రాసు

(1729)

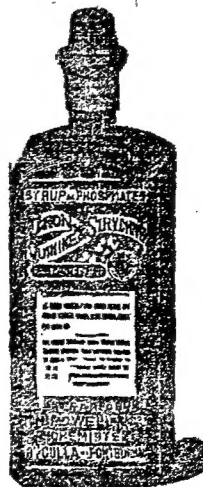
[స్థాపితము ౧౮౬౩ సం

కృష్ణ టాలాగు ఉచితము

మొత్తము 3,300 టిక్కెట్లు. టిక్కెట్లు 1-కి రు 5 లు మాత్రమే.

(3421)

(2118-698) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీగారడి, యోగ ద్వీపీ మా స్థలాభువము, ఇంగ్లీషు ఇంగ్లదబాలము, మంత్రతా స్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేజ్ లిహూ హాలు విచిత్రవినిదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, దీనులతో నమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిలుపుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ బొత్తము తెలుగుభాషలో అతి కుశలమైన శైలిని వ్రాయబడి యున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యున్నతముగా మేడక్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీనికెల రూ 40-00. త్వరపడుడు! జి. ఆర్. జనారనంనాయుడు.

అమెరికాలో గాంధీనిర్బంధ దినము

స్వాతంత్ర్యప్రియులు సన్నివ మహోత్సవము

ఒక విలేజ్ లో న్యాయాధ్యక్షుండి 18 వేదీని యిటుల వ్రాయుచున్నాడు:-

బ్రిటిష్ భారత కాలమున 40 వేల మంది స్వాతంత్ర్యప్రియులతో బాటు బంధింపబడిన మహాత్మా మోహన్ దాసు కరంచంద్ మహాత్మా భారత అసహాయోద్యమ నాయకుని నిర్బంధ దినోత్సవమును ఆక్టోబరు 18 వేదీని భారత స్వాతంత్ర్యప్రియుల సంఘము ఆతరువకటి గృహమున సాయంత్రం 6-30 గంటలకు ఆప్తమహావేళమున సన్నివి.

భారత స్వాతంత్ర్యమునందు సాహధురాల అమెరికా మిత్రులు చాలమంది ఆరోజు ఉపవాసముల నిడుటకు వచ్చిరి. వారందఱును రికరెండు డాక్టరుబాక్ హేన్స్ హోమ్సుగారు దెప్పింటుల గాంధీ లోకొ తరపునను డని అంగీకరించుచు. ఆరోజున హోమ్సుగారు సభకే రావేను.

ప్రాసెసురు రాబర్టు మార్స్ లావెటుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. వారు మాటాడుచు గాంధీ సిద్ధాంతములను రిస్క్, హెచ్. జి. వెబ్బు, బెర్నార్డు రిస్కెగారులో జోల్చుచు, ఆంగ్లాక్రొత్తులు తలచినటులు కొలదిమంకి గాక ఇండియా లోని 3 కోట్ల 15 లక్షల మందిని గాంధీ పనిజేయుచున్నాడని చెప్పిరి. గాంధీజీని పని ఆచరణము నిలుగలదని అయిన చెప్పెను. భారతోద్యమము యింపిరియలనున్న దాని ప్రధానమున్న ఊగించెనని అయిన చెప్పెను.

మిస్. బ్లాంఛ్ బాట్లను అసహాయోద్యమ ప్రక్షురశిలిని దెల్పుచు అందులకు భారతీయులకు గల్గిన ధర్మజ్ఞానాభివృద్ధియు, వికాసత్యమును, ఆత్మప్రత్యయమును స్త్రీలు క్రమావ్యవహారము లలో పాల్గొనుటయును, హిందూమతావ్యాప్తియులకు గల వైషమ్యములు పోవుటయు ముఖ్యములని దెప్పిరి. అదేకేసులోనే తయారైన కన్యపులు వాదవలయునని గాంధీ యోద్యమములో అధికాధ్యతు ఊండుటవలన సారాయి మత్తుపదార్థముల అమ్మకము 37 కోట్ల 50 లక్షలు తగ్గిపోయెను. ఇండియాగుడ్లు కొనకపోవుటవలన ఇంగ్లాండుకు 30 కోట్లరాబడి తగ్గెను.

భారతస్వాతంత్ర్య ప్రేమల సంఘమునకు నేవకల్ డై రెక్టరైన వైరేంద్రనాథ ఘోష్ గారు మాటాడుచు నిరాకరణోద్యమము పరాధీన తేజసమగ్యల పరిష్కరించుటకు ధర్మసూత్రముల వర్తింపజేయుటలో ప్రభుత్వమున్న మని చెప్పిరి ఆరోజు భారతదేశజాతీయవాదులకు ప్రాముఖ్య దినము అది భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమమునకు 17 వేదీని నోత్సవము. భారతదేశములో రాజకీయమగ్యల పరిష్కరించుటకు నిరాకరణోద్యమము సాధనముగ జేయబడుచున్నదని ఘోష్ గారు చెప్పిరి. రాజకీయమగ్యలను పరిష్కరించుటలో గాంచిన విజయముబట్టి దానినిభావము నిశ్చయింపబడును. అది విజయము గాంచునన్న యెడల ప్రజలు తీవ్రభావమునందు విశ్వాసమును గోల్పొయెదను. దౌర్జన్యమే సాధనమార్గమని ప్రపంచము కన్పించెను.

మేరీసీ గ్రీన్ గాంధీవై ఆమె వ్రాసినవద్యములలో నొక జానని బదిలెను.

హనీ, షీహీ స్పెన్సింగుటను సతీయణి ఇంగ్లాండు ఉత్తర భాగమునందు జేసిన సంవారమునుగూర్చి చెప్పెను. గాంధీగారు జేసినపని లాంక మైరులోను మాంఛెస్టరులోను కనబడుచుండెననియు, ఆచట నిరాకరణోద్యమము మూలమున మిల్లులు మూలబడియున్న పనియు చెప్పెను. భారతీయులు తమ స్వాతంత్ర్యమునెట్లు పొందవలయునో నిర్ణయించునది అమెరికాగారు అని ఆమె చెప్పెను. భారత స్వాతంత్ర్యప్రియుల సంఘముయొక్క వైసువైసెట్టుకు రెవరెండు ఫాదరుబాక్ హెచ్ డూరీగారు, అమెరికాలోనున్న భారతమిత్రులలో ముఖ్యులు, అసహాయోద్యమమును గూర్చియు గాంధీనిగూర్చియు మాటాడిరి. గాంధీ యుద్యమమునకు తమకువలసానుభూతిని వారు దెప్పిరి. -హిందూ

జర్నల్ ఆధికమంత్రి గారి నియామకము ప్రతికావాఖ్యలు

తేజగుగారిని ఆర్థికమంత్రిగ నియమించుటకు వెట్టుబడి దారుల పలుకుబడియే కారణము. క్రొత్త ప్రభుత్వమువాటిని సోపలిస్తులకు తగ్గవులను. మంత్రివర్గమునకు వేరుగారి ఉద్యోగము శుభనూచకముగాదని బెర్నార్డులు ట్యూన్సులు ప్రతికగూడ వ్రాయుచున్నది.

జర్నల్ మంత్రివర్గము రాజకీయములతో సంబంధించి యుండవలసివచ్చే రాజకీయములతో సంబంధము లేకుండ నుండరాదు. బోర్డింగునే కర్మమువారిలో క్రొత్త మంత్రివర్గము సమావేశము జేయబడినది. అది ఓ జ్యూటింగుప్రతిక వ్రాయుచున్నది.

హెర్ ఓ. సేరుగారు జర్నల్ దేశీయభౌతిక నియమింపబడిరి.

డో. మైటు ఇనుపగనులలో అంటుకొని పేలుటచే 100 మంది కనిపాడు చనిపోయిరి.

శుద్ధస్వదేశి బెంగులూరు - మేలు పట్టుచీరలు

జరిగెచీరలు, కిరిగలు, రవికలు, రమాళ్లు, దావడీలు, పాపళ్లు, సాదాబాట్లు యెడలగునట్లు పురమాషిగా మేలురకం పట్టుతో చిలకపచ్చు, వసుపుపచ్చు, ఎలుపు, రోహా, ఆకాశేంద్రం, ఆరంజరంబు, మేఘుల్లం, కాఫీరంగు, నెమలిరంగు మొదలగు రంగులలో వారివారి అర్థరు మేరకు తయారుచేసి పంపెదము.

చాయకు గార్యరంటి:- ఒకసారి అర్థరుయిచ్చినవారు తప్పక ఎవ్వరైనా మాకే అర్థరునుపంపుదురు.

వికరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

పోస్టు బాక్స్ నెంబర్ 108.

మాకం సుబ్బరాయ శ్రేష్టి అండు బ్రదర్స్, పట్టుబనిలి వర్తక బా, చాక్, బెంగులూరునటి.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు

తిలక్ మహాశయుని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు (మా సత్యనాథాయణశాస్త్రి విరచితము)	...	2	4	0
హిందీబాలశిక్ష (తెనుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీనేర్చుకొనుటకు అనుకూలముగనట్లు వ్రాయబడినది)	...	0	6	0
హిందీ మొదటివాచకము డిటో	...	0	6	0
ఆంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	...	1	8	0
శ్రీరామవిజయం-నాటకము 0 8 0 శారదాంబ-స్త్రీధర్మబోధిని నాటకము	...	0	4	0
ఆరాధనవిధి 0 4 0 ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆస్తిస్థితి)	...	0	8	0
శబ్దకాముది (నిఘంటువు జేబులోనిముడునది)	...	1	0	0
సత్యవత్సవృత్తాంతము-పద్యకావ్యము. కవిత్వము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూటగట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈ గ్రంథమును జేపట్టిన పాఠకుల కొకపద్యమేని వదల మది జనింపదు	...	1	0	0

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, (తపాలవెట్టె 212.) 7 లంబుశ్రేష్టి పీఠి మద్రాసు.

మా త్రకోక చ్యా ఘులు - ఒక క్రొత్త విశిష్ట URESOL (యూరెసాల్)

అను బాధమును వాడుటచే తప్పుక నివారణగా కుదురును

9 మొదలు 12 వార్షికము ఉపయోగించిన వారికి

అన్ని మందుల పుష్కలండు, యితర దుఃఖములందు విశ్రేయమునకు వీరకడు.

ప్రాప్తికము కావలసినవారు ఈ దిగువ వివరమునకు వ్రాయవలెను.

C. F. Hall & Co. 43, Singapore Street, Telephone, Madras

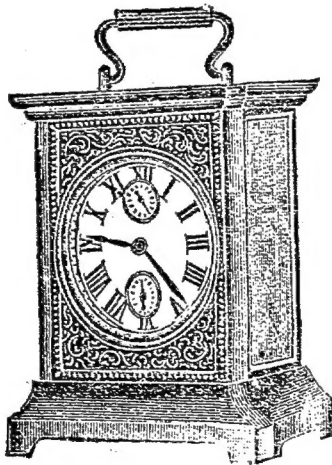
జోకర్ క్యా రేజి క్లాక్

ఇది మేలైన సామానులచే మిక్కిలి దృఢముగా చేయబడినది. చాలకాలమువరకు పనిచేయును. కాలమును మిక్కిలి సరిగా తెలుపును. పెద్ద గడియారములవలెనే గంటలు, అర్ధగంటలు కొట్టును. మిక్కిలి అందమైన గడియారము. ప్రతి గడియారమును పంపుటకు సానువు బాగుగా పరీక్ష చేసి పంపబడును.

ధర 1-కి రు. 15/- జర్నల్ అగూర్మ్ టైమ్స్ ధర 1-కి రు. 5 3-0 వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకము.

లక్ష్మీవిలాస వర్తకశాల,

గడియారము వ్యాపారస్థులు, తపాలవెట్టె నెం 35, మద్రాసు

శ్యా మా ను ం ద ర ము

ఒక చక్కని నవల

గ్రంథకర్త: ఒంతలి సత్య నాథము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాంధ్రదేశమును కలవరపఱచిన

రంపయుద్ధము

నకు సంబంధించిన నవల. కథాసందర్భములు, వర్ణనలు, రంగములు, పాత్రలు హృద్యములై చిత్రము నాకర్షించును

డిమ్మి సైజు ౧౦౦ పేజీలు : నెల రూ 1-0-0

ఒకేసారి మొత్తముగ కొనువారలకు కమిషన్ నివ్వబడును

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తపాలావెట్టె 212, మద్రాసు

లోక సమయమార్గ కన్సూరిమాత్రలు

పిన్నలు మొదలు వయస్సైన పెద్దవారివరకు సాధారణ వ్యాధులన్నిటికిని వాడతగినది.

250-300 మాత్రముల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ. 1-4-0

1. మలేరియా జ్వరమునకు మీ లోక సమయమార్గ కన్సూరిమాత్రలు మంచి గుణమిచ్చినది. లక్ష్య సరికొనాలో వ్యా సోమవారపేట, కూర్మజిల్లా.

2. మీ లోక సమయమార్గ కన్సూరిమాత్రలు అతి ఉబయోగకరమైనది. మరల దేనియొక్క పంపకం లేదు.

దాలరామాచార్య, శివరావు, చిక్కాడి బెల్ గామ్.

3. మీ లోక సమయమార్గ కన్సూరిమాత్రల గుణములకు మిక్కిలి ఉపయోగించినది. 6 బుట్టు వెంటనే పంపకం లేదు.

ఎస్. ఆచార్య, స్కూల్ మాస్టరు కింగ్ నహర్, బెంగళూరు.

సారస్వతానవము విద్యార్థులకు, వ్యాధివాదులకు, ఉపాధ్యాయులకు, సంగీతజ్ఞులకు, వారు, పిల్లలకు నేల మెదడు సంబంధమైన పనిగలవారి పాలిటికి సంబంధము.

20 దినములకు సరిపోవు కొవడ వల 1—0—0 వి. పి. ఖర్చు చేరు.

ప్రాంతి అక్కిను, నెం 881 రంబు కెట్టిపిడి మద్రాసు. వి. పి. ఆర్. లు మద్రాసు నుండి పంపబడవు.

సాళిపు మొట్టాచల పండితులు శ్రీ శీతారావు వైద్యశాల మైసూరు. (1)

301-594

శ్రేష్ఠమైన ఒక వస్తువు

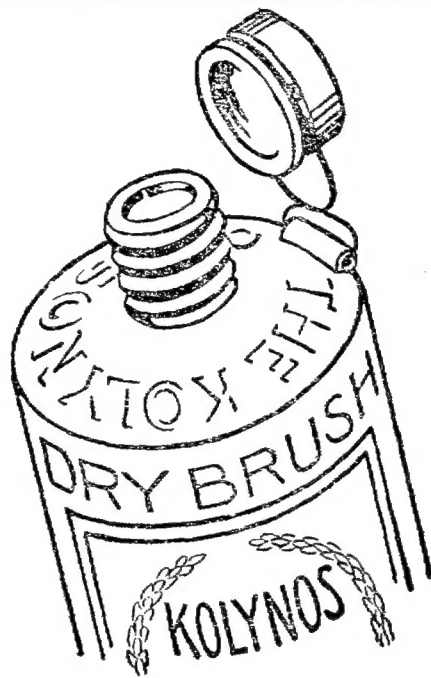
కొలిన్ సిస్

డెంటల్ క్రిము

ఒక దబ్బలోవేసి

మూతవేయబడి

యున్నది

కొలిన్ సిస్ ఒక శ్రేష్ఠమైన డెంటల్ క్రిము. గమక నే మేము దానిని ఇంకను బాగుగ ప్యాకెట్ చేసి పంపుటకు నిర్ధారణ చేసికొంటిమి.

ఇప్పుడు యిచ్చుటనే ఒక దబ్బలో ఒక మాత్రతో సహా యున్నది. మాత్ర కొలిన్ సిస్ గొట్టుకునకు కట్టబడి యున్నది. ఆ పోగొట్టిపోదు; క్రిందపడదు, కాలము కూడినప్పుడు, శ్రమయుండదు, క్రిము చాలకాలమువరకు బాగుగ వుండును.

గొట్టుకునకు మాత్ర కట్టబడియుండుట కొలిన్ సిస్ నే మీ రెప్పుడును మీ మామూలు వర్తనని కద్దనుండి కొనుగడు.

KOLYNOS

డెంటల్ క్రిము

THE KOLYNOS COMPANY
New Haven, Conn., U.S.A.

Representatives for India:

MULLER & PHIPPS (INDIA) Limited

Madras Bombay Calcutta Karachi Rangoon

The Mysore Govt. Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd.

Head Office:—Life & Marriage Assurance Buildings, Mysore.

(The most progressive Life Office) Run on purely Indian Management.

Loans from Rs. 1,000 to Rs. 8,000 will be given without interest and without security to our 200 Personal Investment Bondholders every Year for every one Lakh of fully paid up Bonds.

HOUSES & LANDED PROPERTIES FROM Rs. 1,000 TO Rs. 5,000

WILL BE GIVEN TO OUR LIFE POLICY HOLDERS BY ADVANCING

LOANS AT MODERATE INTEREST.

OUR INSURANCE POLICIES ARE AT LOWEST RATE OF PREMIUM NON-FORFEITABLE BEING AUTOMATICALLY PROTECTED.

FEMALE LIVES ALSO ENTERTAINED.

Management is Conducted on Strictest Economic Principles.

WANTED.—Influential and Energetic Agents on monthly allowance plus commission on Guaranteed Business in unrepresented places.

For further particulars, apply to:—

THE HYDERABAD ECONOMY HOUSE,

CHIEF AGENTS,
RAMAKOTTE, HYDERABAD, (DECCAN.)

OR

Messrs. P. K. RAU & SONS.

CHIEF AGENTS, MADRAS PRESIDENCY,
No. 289, THAMBU CHETTY STREET MADRAS.

అనంతపురం జిల్లా

విలేజ్ కోర్టులు

మదరాసు కానన్ సభ సభ్యులగు టి. శివశంకరం గారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు: ఈ జిల్లాలోని విలేజ్ కోర్టులు 1921 సంవత్సరమున చేసిన పనిని చూచి, కలెక్టరు గారు గౌరవ మెంటు వారికి, నివేదికలు పంపించి వుంటున్నారు. ఈ కోర్టుల సంఖ్య ఈ నివేదిక ప్రకారము, (వెనుకటి సంవత్సరపు) 83 నుండి 878 అయినది. ఈ సంవత్సరముందు దాఖలైన వ్యాజ్యముల సంఖ్య 870. అంతకు ముందు సంవత్సరమున 518. ఈ సంవత్సరమునైనైన వ్యాజ్యముల సంఖ్య 868. అంతకుముందు సంవత్సరమునకు 408. ఈ కోర్టులు విలేజ్ కోర్టులు అన్ని, పంచాయతీ కోర్టులన్ని, రాదు తెరచుట. ఈ 878 కోర్టులలో 67 మాత్రమే పంచాయతీ కోర్టులు ఈ 67 కోర్టులలో వ్యాజ్యములు దాఖలుచేసుకొని సంతకమునకు చేసినట్లు 16 మాత్రమే. ఈ 16 కోర్టులలో దాఖలైన వ్యాజ్యముల సంఖ్య 731. పరిష్కారము కాబడిన సంఖ్య 570. ఈ 16 కోర్టులలో గాతక్కిన 51 కోర్టులలో వ్యాజ్యములే దాఖలు అయివుండలేదు. ఈ గ్రామాలనుండి కత్తులు ప్రతి యిండాటవేత ఒక కారణమైయుండెను. ఆ కోర్టులకు ప్రసిద్ధింపబడిన పరిపాలన పోవుట రాదన కారణము. ఈ నివేదికలు లించి చూచినపుడు, పల్లెటూళ్ల వాండ్లు ప్రయత్న పడినట్లును, ఆయా గ్రామములలో చిల్లర వ్యాజ్యములను అక్కడక్కడ పెద్ద మనుష్యులే కట్టుకులేక కాలము మిగిలించి, మరిమరించుటకు తగిన శక్తికలవారై యున్నారని చెప్పటకు సందేహములేదు. స్వరాజ్యపద్ధతిని కోరుకొనుట గ్రామముందలి, ఇట్టి వ్యాజ్యస్థానములకు, ఎక్కువగా వ్యాపించిపోయి, నడచుట స్వరాజ్యశక్తిని, వృద్ధిచేయుటకు మేలైన ఉపాయమై యున్నది. ఈ ఉపాయము గ్రహించిన చేయుచు, కచ్చివయెడల, కోర్టులకు పోవుట తగ్గును, ధనవ్యయము తగ్గును. అసభ్యులు తగ్గును. కత్తులు తగ్గు పోవును. తమ కార్యములను తామే, నిర్వహించుకొను శక్తి ఈ భాగముదేగాక, తక్కిన కాలంలో కూడా పొందును. ఇట్టి సంకతియందు, ప్రజలు పాతపద్ధతులతో మొనరుట, సహజ నిరాకరణవాదమునకు, విరుద్ధము కాదు. ఈ రహస్యము చక్కగా గమనించి పల్లెటూళ్ల ప్రజలు, ఈ పంచాయతీ కోర్టుల పద్ధతిని అన్నియెడల నెలగొల్పుదురు గాక.

మదరాసు సర్వే జాండరీల ఆఫీసు

మదరాసు కానన్ సభ మెంబరుగా రగు టి. శివశంకరం గారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు.

ఇనాంజిల్లాభూములయొక్క పాలిమేరలను గుర్తించుటకు 'సర్వేరాళ్లు' పాతుటకు 1897 సంవత్సరమున ఒక ఆట్ట జారీలోకివచ్చి ఇప్పటికిని జారీలోనున్నది దీనిని సకరించి క్రొత్తగా ఒక ఆట్ట నిర్మించుటకు గౌరవ మెంటువారు తీర్మానించియున్నారు. ఈ సంకతియందు ముసాయిదా ఆట్ట నిర్మాణం కాబడియున్నది. అది నడచుట నెలలో సెలెక్ట కమిటీవారి సవరణలతో, కూడా, కానన్ సభయందు నివేదికబడి యుండెను దానిని సభవారు అంగీకరించుటకు ముందు రైతులు దీనిని సకరించి చర్చించి, తమ ప్రతినిధులవారూ తమ ఆక్షేపణలను తెలుపుటకును, అగత్యమైనయెడల సకరించుటకును, మరియొక నెలకాలము క్యరఫీ ఇయ్యబడియున్నది.

ఈ ముసాయిదా ఆట్ట మేరకు, ఒక సర్వే ఆఫీసును నిర్మించుటకు. గవర్నరు మెంటు వారుగాని, వారి పక్షమున అధికారమును మరే ఎవరైనను ఏదేనోమైన సర్వే చేయునట్లు ఆజ్ఞాపించుచున్నాడు. అందునైన సర్వే ఆఫీసుకు అవాలిమేర సంబంధించిన రైతులకు నోటీసు లిచ్చి పాలిమేరలు చూపుటకు వారిని పిలుపింపవచ్చును. సర్వేరాళ్లును పాలిమేరల యందు పాతించుటకు అయ్యెకన్ను రైతులు అప్పుకో నలసివడ నిన్ని, అట్టిమొత్తము శిస్తులతోగా భావించి, పనులు చేయవలె ననిన్ని ఈ ముసాయిదా లిలునందు సమాచారము బడియున్నది. 'సర్వే ఆఫీ' గారు పాలిమేరలకు రాళ్లు పాలిమేరలయందు చేసిన వుత్తర్యులైన రెండు నెలలలో అవీలు చేసికొనవచ్చును. సర్వేరాళ్లు శిథిలమై రైతులు దానిని చూచుకొనక పోయినట్లుంటే గవర్నరు మెంటువారే క్లంకర్లుతో రాళ్లును కనరించి అట్టి కర్మ రైతులనుండి కనూజుచేయుటకు ఆనకాళి యున్నది.

ఈ ముసాయిదా ఆట్ట దిసంబర 18 తారీఖున పునరాకాశిలో నంగు ఆమోదించబడుచున్నది. ఏ గామరైతులైన ఈ ముసాయిదా ఆట్టను గురించి చర్చించు ఇష్టపడియెడల వెంటనే వ్రాయవలెను. నేను సమక్షమున వచ్చి ఈ ఆట్ట సంకతులను విశదపరచుటకు సిద్ధమైయున్నాను.

నాంకాంగు పొగయొడ దొంగతనములలో ఇద్దరు వీరా ప్రయాణికులు తులగామ్రులైరి. అందులో ఒకడు కనిపించుట లేదు. మొత్తము 35000 రూపాయలు దొంగకొనినది. అతని నా పేరుబడినది. పొగయొడలో వాయువార్తాపరికరములు లేక పోవుటచే ఒక దొంగలకు చాల వీలైనది. వీరు పూర్వము నైని బలని తెలియుచున్నది.

గవర్నరుగారి పర్యటనము

బాబ్బిలి

వెల్లింగుడను ప్రభుత్వవిజ్ఞానము సిబ్బందితో 24 వ తేదీ ఉదయం బాబ్బిలిలో దిగిరి. ప్రేమనంద్రుడు బాబ్బిలివహారాజు గారిని, రాజుగారు, రాజారామకృష్ణమూర్తిగారావు గారలను కలిగి కలసిరి. ఇట్లు ఇ మ ం త యు ను తో ర ని ముఖ చేరినను, క ను రు తార సాగ ర త ము ల తో ను ఆ లంకరింపబడియె. ఇ. చుట్టు ప్రక్కల గ్రామములనుండిజనము రాజదంపుల బాబులు వచ్చి రాజమార్గమున కిరువక్కలను ముగియుండి మార్గ భవనల గావించిరి.

బాలికాపాఠశాలా ప్రారంభోత్సవము.

ప్రాంతికాలభోజన మైసవిదప వెల్లింగుడను క్రెడ్టిటి అంగరక్షకుడగు కామ్రేజీ. ప్రాబుతో రాజకల్యాణాధురాలై వహారాజీ హిందూబాలికాపాఠశాల ప్రారంభోత్సవము సమృద్ధికు వెల్లిరి. ఆ భవనములవద్దకు రాజకల్యాణము రాగానే బాబ్బిలివహారాజుగారు క్రెడ్టిటిని సత్కరించి సభా ప్రేదికవద్దకు దీసికొనిపోయి పాఠశాలను ప్రారంభించవలసినదిగ కోరుచు నిట్లు చెప్పిరి:—

క్రెడ్టిటి, ఆద్యలారా, వారీమణులారా,

మీరు మహారాజీ హిందూపాఠశాల ప్రారంభోత్సవము సమృద్ధికు దయచేసినందులకు మృదవపూర్వముగ నంద నము లభించెదను. ఈ బాబ్బిలికి గవర్నరుప్రభువు సతీసమే తులై వచ్చుట కిదియే మొదటి వర్యాయము. 1900 సంవత్సరము, కర్తవ్య ప్రభువు గారు మహారాజువిరుద్ధము నొంగి:పుడు యీ సంస్థానము నందలి ప్రజలు నాకు ఆ భి నం ద న పుత్రము సమర్పించిరి. అప్పుడు క్రత్యుత్తర మిచ్చుచు హిందూ బాలికాపాఠశాల నిర్మించెద నని వాగ్దా నము చేసితిని. ఈపాఠశాలను వహారాజీ తనపేరున వెల్లుచుని కోరెను. అందుచేతనే దీనికి మహారాజీ హిందూబాలికాపాఠశాల నామ మిచ్చబడెను. ఈ పాఠశాల 1901 లోనే తాత్కాలికముగ నింకోకవంట ప్రారంభింపబడెను. ఈభవన మిపాఠశాలకై యిప్పుడు నిర్మింపబడినది. ఇప్పుడిచట పాఠశాల వెల్లుటకు సిద్ధమైనది. నేను మహారాజీ పతీమున యీపాఠశాలను ప్రారం భింపవలసినదిగా క్రెడ్టిటిని కోరుచున్నాను.”

క్రెడ్టిటి క్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ముచ్చట గ ను కన్పించి, తమకు భారతదేశములో బాలబాలికల విద్యయన ప్రతిమేడుగావున యీపాఠశాల తెరచుటకెంతయు సంతోష మనియు ఇదివరకు యోగవర్మరున సంపత్తియుక్తముగ రాకుండ నపుడు యిప్పుడు తామవచ్చి వెనుకటి ఆచారమునకు భంగము గావించితి మనయు విసోదముగ మాటాడిరి. (ఃపువ్వు)

క్రెడ్టిటి తానవచ్చినందులకు చిహ్నముగ పిల్లలకు సోమవారం కెల విప్పించెను. పిమ్మట పాఠశాల ప్రారంభించి:టుల వెల్లి విజయము బొందుటల గోరిరి. పిమ్మట తరగతు లన్నియు జూచినపిదప క్రెడ్టిటి ర జమహులకు వెల్లెను.

10-30 గంటల వేళ బాబ్బిలిరాజుగారు గవర్నరుగారిని కలవించిరి — దెయిలి యెక్కువైనను తంతివార్త.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము- వెల్లింగుడను ప్రభువు

దెయిలి యెక్కువైన

వెల్లింగుడను ప్రభువు విశాఖపట్నమువందు జరిగిన ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ సమావేశమును ప్రారంభము చేయుచు తొనగిన యువవ్యాసమందు, ఆంధ్రులు తమకు ప్రత్యేకముగ విశ్వవిద్యా లయము కావలెనను అ క య ము ను గూర్చి సా న భూ తి దెబ్బను, ప్రసంగవశమున కద్విషయమై క్రభుత్వశిప్రాయ మును వెల్లిందిరి. ఆంధ్రులు 1 కోటి 70 లక్షలవరకు యీ శ్చారు. వారికి పురాతనముండి వచ్చుచుండిన ప్రత్యేకవిజ్ఞా నము గలదు. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము ఇపు డనేకవోట్ల ల యి లు చేరుచు వుట్టి యు, నింక ను బ యలుడెం నుట్టియు కళాశాల లన్నింటిని కేవలకొని యీ రాజధాని వనగరుకు ఉన్నతవిద్య నొనరుటతో రూపట కన్పను. ఈ ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకు ఒకవ్యయాప మును దాల్చుటకు చాలకాలము పట్టెను. ఇప్పు డావాంధ తెర చేసినది. ఈ విశ్వవిద్యాలయమును గూర్చిన నివేదికము ఇంకను విచారణలో నున్నది. త్వరలో అభివృద్ధిపావనల గావించుచు ను. విశ్వవిద్యాలయస్థలనిర్ణయములో నిష్కలీభముల వాలో:దిం పక, అట్టిస్థల యొందుట కువిశిష్టానమును నిర్ణయించుకొనవల

విశాఖపట్నం రేవు

గవర్నరుగారి ప్రబలసానుభూతి

మద్రాసు మెయిలువత్రికా స్వకీయవిలేఖరి విశాఖ పట్నమునండి యిటుల వ్రాయుచున్నాడు:—

వెల్లింగుడను ప్రభువు విశాఖపట్నం రేవు పరీక్షించినపు డిట్లు చెప్పెను:—

“నేను ఉత్తర క్రత్యుత్తరముల తొందరజేసి, రేవు మొదటిసెక్షనును సాధ్యమైనంత త్వరలో పూర్తిచేయుటకు వలయు ధనము వచ్చు:టుల జూచెదను”

గవర్నరుగారు విశాఖపట్నమునకు వచ్చుటవలన యీ రాజధానికి చాల గొప్ప లాభము చేకూరె నని చెప్పవచ్చును విశాఖపట్నంరేవు అభివృద్ధి విషయము అనుకొనినంతవరకేగా జరుగుచుండుటలేదు. కాగిరిము మీద రేవు నెట్లు అభివృద్ధిచేయ వలయునో అంతయును సిద్ధమైనది. కాని ద్రబ్బుమాటయే ఆ టంకముగ నుండున్నది. రేవుయొక్క మొదటి భాగమును పూర్తిచేయుటకే నిష్కలీట్లు రూపాయలు కావలెనని భుమారు అంచనా వేయబడినది. ఈద్రబ్బు చేర్చుటకు చేసిన యేర్పాటు యేమనగా భారతప్రభుత్వమును బెంగాలునాగపూరు రెయిల్వేవారును, మద్రాసు ప్రభుత్వమును, ఒక్కొక్కరు ఆయెత్త ములో మూడవవంతు నీయవల యు ను. అప్పు డింకో క క్రత్యు వచ్చెను. ఈద్రబ్బును, ఇండియాలో అప్పునీసీకోవలెనా, ఇంగ్లాండులోనా అని వచ్చెను. ఒక సుప్రసిద్ధుడు బ్యాంకి ఇం డియాలోనే ద్రబ్బిప్పించుటకు ఒప్పుకొనెనుకాని యిప్పుడన్న విచారితపు కడ్డీవలన యిప్పించలేకపోయెను. ఇంకలో బెంగాలు నాగపూరు రెయిల్వేవారు రేవు కట్టుటను గూర్చి యెక్కువ ఉత్సాహము గల్గియుండగా రేవువని యెంత త్వరలో పీల్చెన వెంటనే ప్రారంభించుటకు (బిటిపు నావికాధికారులలో నొక రగు కర్నలు కాల్వరైటురీడు అనువారిని భారతకార్యాలయము ద్వారా తీసికొనిరి. కర్నలు, కాల్వరైటురీడుగారు రేవులను కట్టుటకు నుప్రసిద్ధ నిపుణులు. వారు (బిటిపు నావికాధికమున కు దేవుట్టి నీ:లు ఫీపు యింజనీరుగాను రోజీవ్ ఒడరేవు నిర్మించుటకు నూపరిం:పెండెంబు ఇంజనీరుగా నుండిరి.

లో ప ల రే వు

కర్నల్ రీడుగారు విశాఖపట్నములో యిక్కడికి 12 మాసములనుండి యుండిరి. రీడుగారు రాకపూర్వమే బాక్ వాల్చుబారీ కంపెనీవారు రేవునిర్మాణవిధానము తయారు చేసిరి. ఈవిధానము కొన్ని మార్పులతో కర్నలరీడుగారిచే అంగీరిం పబడినది. ఇప్పుడు కావలసినది దాని నాచరణలో బెట్టు:యే. ఇదియొ:యెడల విశాఖపట్నము:కు లోపలరేవు అగునుగాని ఇదివరలో 50' ప్రాన్సిన్ స్పీగింగుమున్నగు యింజనీరుల దోపి నటుల బైటిరేవుగాదు.

వైటుహోలు, ఢిల్లీ, మద్రాసు, కార్యశూరత ఇప్పుడు గవర్నరు ప్రభువుతో కర్నలనును జేయుచున్న ప్రత్యేకరేఖకుడు కర్నల్ కాల్వరైటు రీడుగారితో వాల్చెన నందు వారి దిగ్యభవనమున. సంభవించగా, ధనమువిషయ మై యిప్పటికే చాల ఆలస్యమైనది వారు చెప్పిరి. వెల్లింగు డను ప్రభువుకు వినువుజెంది యీ కర్నలవారమును అతిత్వరితముగ ముగింప వారుదాలోనున్నారు. ఇప్పుడుభారతరాజ్యాంగమంత్రిని భారత ప్రభుత్వము:కును, మద్రాసు ప్రభుత్వమునకును ఉత్తర క్రత్యుత్తరములు జరుగుచున్నవి. ఇంతకును తేలిగ జేయనగా ద్రబ్బువిషయము. ఈద్రబ్బు రెయిల్వేబోర్డునిధినుండి రావలెనా లేక లండనులో అప్పునీసీకోవలెనా ?

ఎవరెది తప్ప

“ఈద్రబ్బు విషయమయి ఆలస్యము జరిగినందుకు యెంత రిదికన్ప ?” అని మాత్రనిధి అడిగెను.

సినదిగా గవర్నరుగారు కోరిరి. విశ్వవిద్యాలయ మొకకళాశాల గాదు. స్థలమును నిర్ణయించునపుడు దానియొక్క కేంద్ర క్త్యము ను, కితోవృద్ధికుల వాలో:చించుట యే గాక, చారిత్రకముగను, పండితభూయత్వముగనున్నతిలదనీన స్థా:ము ను నిర్ణయింపవలెను. ఈవిషయముల వాలో:చించినచో ఆంధ్రు లేస్థలమును నిర్దేశించెదకో:హించుట కన్పముగాదు. విశ్వవిద్యా లయపుట్టుకుగూర్చి ముచ్చటింపుచు ప్రభువుగారు మద్రాసు పట్టణములో గాక యితరపట్టణములలోనుండు కళాశాలల తేను మాలో:చింపబడునని దేశమునకు అభయహస్తము నిచ్చిరి. వారిం కను గౌరవనీయులగు విద్యాకాఖామాయ్లు విద్యాకాఖా:ను.డి క్లాఫ్యుముగజేసినవనినిన్ని, ఎలిమెంటరీ కెండరీ విద్యా భివృద్ధిని, విశ్వవిద్యాలయపు డిల్లనుగూర్చి వారు పడినకన్పము లున్ను నిర్మల ప్రశంసించిరి.

కర్నలరీడు:— ఇండియాప్రభుత్వముదే గావచ్చును. కాని బెంగాలునాగపూరు రెయిల్వేవారు యీ విషయమై తొందరపడుచున్నారు గావున వచ్చే జనవరినాటికి ద్రబ్బువిష యమయి అంతాపూర్తిగ తేలిపోవును. వెల్లింగుడను ప్రభువు గూడ నీ విషయమై ఆలస్యము జరిగగూడదని యుద్దేశముతో నుండుటచే నాకు మంతన నమృతముగ నున్నది.

పిమ్మట రీడుగారు వెల్లింగుడను ప్రభువుకు చెప్పి:గావ ధాని అభివృద్ధి జే:మాటగల ఉత్సాహమును గూర్చి చెప్పిరి. ఇచట వర్తకసాధకములు నెక్కువ జే:కుటకులకు మ:చిలాభ ముండు నని వారికి ప్రబలవిశ్వాసము గలదు. వర్తసా:కముల లో ఎ ఖ్యము రేవులే. ఒకరాజధానిలో రేవు:ంటి ట్టుట కలన,దిగుతులిఖ్యులు కన్పి, ఎగువతీసుకుటల విలం:నొచ్చును.

“ఈ ఉదయం వెల్లింగుడను ప్రభువు రేవువజాయటకు కల్పితపు డేమి వారు నెలవిచ్చిరో, అప్పుడేమి జరిగెనో దెల్పె దరా?” అని మా విలేఖరి పుచ్చించెను.

ప్రభునిశ్చయము.

కర్నలు రీడుగారు క్రత్యుత్తర మిచ్చుచు, వెల్లింగుడను క్రభువు రేవు పరీక్ష జేసి, సాధ్య మై నంక త్వరలో రేవు నిర్మాణ మును ప్రారంభించి, రాజ ధానిప్రజలకు సేమము జేయవలె నను విశ్మయముతో వెల్లింగి చెప్పిరి. వెల్లింగుడను ప్రభువు కలకత్తా వెల్లి అచట బెంగాలు నాగపూరు రెయిల్వే మానేజరును దైరెక్టు గర్ టి. ఆర్ ఐనతోను, ఏజంటుగర్. జి గాడ్ఫ్రీ:నోను యీరేవు విష యమై చర్చించుటకు ఆయనను కన్మకుచుని కోరిరి. కలకత్తా లో సమావేశము కచ్చేనెల మొదటలోనే జరిగెను.

బిల్లు

ఇతరకర్నలకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు, విశాఖపట్నం రేవుబిల్లును తాము తయారు జేసితమనియు అది మద్రాసుప్రభు త్వము వారికి పంపబడిననియు రీడుగారు చెప్పిరి. ఆయితే యీ బిల్లు సామాజ్యకాసనసభలో ప్రవేశపెట్టవలెనా లేక మద్రాసు కాసనసభలో ప్రవేశపెట్టవలెనా అను విషయము తేలవలసి యున్నది ఏకభలో ప్రవేశపెట్టి అగీరిరింప జేసినను ఒకటి. కాని బిల్లును అంగీకరించుటకు సామాజ్య కాసనసభలో యం కను వలయు కాగితములు రాలేదని మాత్రముచెప్పవలయును

20 లక్షలు ఖర్చాయెను

బెంగాలు నాగపూరు రెయిల్వేవారు రేవుస్థలమును కొనుట కును కొలకలకును అప్పుడే 20 లక్షల రూప్యముల ఖర్చుపెట్టి రిని రీడుగారు చెప్పిరి. ఇంకను 15 లక్షలపు మైక్ర భూమిని కొనుటకు ఆలోచనలో నున్నది. రేవులో వార్షికగాకుండా పెద్ద నూనె డిపోయున్ను, ఒడలుగట్టుటకు చోటున్ను, రేవుకు కావలసిన పరిశ్రమల జేయుటకు చోటున్న యేర్పరుచుటకు నూ:చింపబడినది.

5 యేండ్లపని

“రేవు పూర్తియగుటకు యెంతకాలము పట్టును అని మావిలేఖకు డడిగెను.

రేవులో మొదటి భాగము పూర్తి:గుటకు 5 యేండ్లు పట్టును. రోజుకు 10, 12 వేలవంది కూలీలను పెట్టవలయును. ఇప్పుడప్పుడే రోజుకు 3, 4 వందలవంది కు:లీలను పెట్టి గార్లు తీసివేయుచుచు పనిమొదలు పెట్టివాము. ఇందువలన వాగ్గు ప్రేమనంద్రుడు రైలువచ్చుటకు వేరుగా మార్గవలెనని ఉద్దేశము అని రీడుగారు క్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

“మొదటి సెక్షను పని యెంతవరక:గును” అని మాత్రనిధి అడిగెను.

“మే మిప్పుడు మూడు లోతు నీరుండు వార్షులనున్న, ఒకటి కల్లము నీరుండువార్షున్ను కట్టునదేశించివాము. మొదటి భాగం పని అగువరకు యిప్పుడు సిక్స్మిందనున్న భూమి కెయ్యి యెకరముల వండుతో భూమిలో సమానము జేయ బడును. అప్పుడే వర్తక సుఖములనుండి వరఖాస్తులు వచ్చు చున్నవి.

భూసంపాదనము

“భూసంపాదన మనగా ఈజేములో అంతులేని వ్యా జ్యములతో నరిపోవుచున్నది. ఈ లోకాల్లలవేడుక యేమైన యిందుగల్గునా” అని మావిలేఖరి ప్రశ్నించెను.

“అట్లెన్నటికిని జరుగదు. మేము మంచిభోలియ్యులమే కాకుండా, యింట్టి ప్రజలకు రేవు:ట్టుటయ:దు చాలాతెన్న వాము కలదు. కావున భూసంపాదన విషయములో వా:కుంక మేమియును గలుగజేయదు” అని రీడుగారు చెప్పిరి.

దేశీయ వార్తలు

గాంధీ మహాత్ముడు

ఇంగ్లాండు ఇన్స్ ఆఫ్ కోర్టువారు బార్నిస్టరుల పట్టికనుండి మహాత్ముని పేరు తీసివేయుట

శ్రీమతి పార్వతీదేవి గారు

24-వ తేదీని కేసు విచారణ జరుగుట-విదేశీబట్టలను అమ్మరాదు కొనరాదు కట్టరాదని దేవిగారు బోధించుట

టర్ని-విజయము

వెనుకటినులను హిందూదేశమునకు రాదు

ఖాళిఫానుగూర్చి బ్రిటిషువారు కల్పించుకొనరని యిండియా దొరతనమువారు ప్రకటించుట

వెనుకటి సుల్తానుహితులు హిందూదేశమునకు రానుండుట

క్రొత్తఖాళిఫాసేరు 24 వ తేదీని ఢిల్లీమసీదులో చదివి ప్రార్థనలు చేయుట

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

డాక్టరు బ్రహ్మజోష్యుల సుబ్రహ్మణ్యంగారు

కడలూరు చెరసాలనుండి డిశంబరు నెల మొదటితేదీని విడుదలచేసెదరు

ఆంధ్రరత్న గోపాలకృష్ణయ్య గారు

గోదావరిమండలమున సంచారమును పూర్తిచేసి చీరాలకు వెళ్లుట

గంజాం మండలమున 144-వ శక్తును

నవంబరు 23 మొదలు డిశంబరు 1-వ తేదీవరకు సభలు ఊరేగింపులు హారటాలులు జరుపగూడదు జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువు

గాంధీ మహాత్ముడు

బార్నిస్టరుల పట్టికనుండి తొలగించుట

ఇంగ్లాండు దేశమున ఇన్స్ ఆఫ్ కోర్టువారు క్రొత్తగా ప్రకటించిన బార్నిస్టరుల పట్టికలో గాంధీమహాత్ముని పేరు లేదు. వారు వదిలివేసినది డియరీ ఎక్స్‌ప్రెసు విలేఖరి ప్రత్యేక రచిత వార్త నంబరు.

*** **

శ్రీమతి పార్వతీదేవిగారి కేసు

24 వ తేదీ విచారణ జరుగుట

124-158 శక్తు నులకించిన శ్రీమతి పార్వతీదేవిగారిని లా హోరులో ఆరెస్టుచేసి వెంటనే మీరటు చెరసాలకు తీసికొని పోయిరి. 21 వ తేదీని ఆమెను మీరటు చెరసాలకు గోదావరి ఆచట జయలు నూపర్చుంటు ఆమెచే ప్రేమియుడ వేయించెను. విచారణ మీరటు చెరసాలలోనే 24 వ తేదీని జరిగినది. రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారు విచారణను గమనించుటకు లాహోరునుండి మీరటుకు శ్రీయత భక్త మోతీలాలుగారిని పంపిరి. దేశమునం దన్ని రాష్ట్రములనుండి శ్రీయతి పార్వతీదేవి గారి అభినందనమును వెల్లడించుచు రెండువార్తలను పంపుచున్నారు.

విదేశీబట్టల నమ్మనము

మీరటుల యొక్కయు శక్తి చల్లెండ్రయొక్కయు గా రకుమన: భంగము కలుగుచుండ మీ రెంటుల విదేశీబట్టలనమ్మ దను. ఆనర్థమున మానివేయువని వర్తింతులకును విదేశీబట్టలను కట్టకలదని దేశీయులకును ఆమె సందేశము నంపెను. (స్వరాజ్య విలేఖరి రచితవార్త)

*** **

చౌదరి రఘువీర నారాయణసింగుగారి కేసు

20-వ తేదీని మీరటులో విచారణ జరుగుట

ఈ కేసువిచారణ మీరటులో 20-వ తేదీని జరిగినది సభ యినప్పేర్వరకు ఎవరూ హాజరుగారు చెప్పినప్రకారము ముద్రా యి ఉపవ్యాసమును తాను వ్రాసితి నని వ్రాసినఉద్యోగియే కోర్టులో చెప్పెను గాన సాక్షులను ముద్దాయి ప్రశ్నింపగోరె ను. పోలీసు నూపర్చుంటు విలియంసనుగారిని ముద్దాయి కొన్ని ప్రశ్న లడిగెను. 25 వ తేదీకి వాయిదావేయబడెను.

రాయ్‌సాహెబు శివచరణలాల్ యం. యల్. సి. గారు 28 వ తేదీని హాజరుగా అలహాబాదులో మృతినొందిరి. వీరు పూర్వ మలహాబాద్ మ్యూనిసిపల్ బోర్డు అధ్యక్షులుగా పనిచేసిరి.

తురుష్కుల విజయము

భారతదేశ మహమ్మదీయుల అభినందనములు

"మీరు సింహాసనము నధిష్టించినందులకు భారతీయు లంద రును ముఖ్యముగా మహమ్మదీయులును మిమ్ముభినందించు చు న్నారు. మీయందు మాకు సంపూర్ణవిశ్వాసము గలదు. భిలా ఘతు ప్రతిష్ఠన తాము కాపాడెదమని శత్యనిశ్చయము" అను రెండు వార్తను క్రొత్తనుల్తానుగారికిని కమలపాషాగారియందును ఆం గోరా సంఘమువారియందును భారతదేశ మహమ్మదీయులకు సంపూర్ణవిశ్వాసము కలదని వారికి తెలుపవలెనను రెండువార్తను జిలాలాద్దీను ఆరిఫుదేగారిని భిలాఘతు సంఘాధ్యక్షుడు నేటు వోటనీగారు పంపిరి.

పారిపోయిన సుల్తాను అనుచరులు

యిండియాకు రానుండుట

మరణమునకు బాటకొని పారికరముగా మెలంగి కమ లపాషాగారి సరిదీయుట తుర్తకవొసంగిన కాబ్రీకోజాగారును సెవగసుంధిపుత్రమున సంరక్షణచేసిన రజకర్షిభతుగారును వారి సహకారులను ఇండియా ప్రజలకు దుర్బాధచేయుటక చటికి వచ్చుచున్నారని తెలిపినది. భారతదేశీయులు బాగూరకతో నుండ నలెనని ఆరిఫుదేగారు పోటనీగారికి రచితనంపిరి.

వీరందరి చర్యలను మే మెరుగుదుము వీరును సుల్తానును బ్రిటిషువారిని కరణమిచ్చినందున మహమ్మదీయుల పానుభూ తిని గోల్పోయిరి. క మ ల ప ష ా గ ా రి ప ట్ట ను ఆంగోరాసంఘము పట్టను మహమ్మదీయులు కృతజ్ఞులు. ఆరి వారికి తెలుపవలెనని పోటనీగారుచరల ఆరిఫుదేగారికి రచిత నంపిరి. వారు హిందూదేశమునకు వచ్చినను ఎవరూ నవారి మాయ కు లొబడగూడదని పోటనీగారు భిలాఘతు సంఘములకు తెలి యచేసిరి.

ప్రభుత్వప్రకటనము

టర్ని-సుల్తానుకు బ్రిటిషువారు కరణ మొసంగుట కలన వారు మహమ్మదీయులలో ఖాళిఫా పక్షనిగూర్చి విరోధమును కలగజేయు చున్నారని కొన్ని కత్రికలు వ్రాసెను. అది నిజముగాదు. సుల్తాను దీ న మ గా త దు కొనుటచే బ్రిటిషువారనికి కరణమిచ్చిరేగాని వారి కట్టి ఉద్దేశ్యమును లేదు. అసుల్తానును హిందూదేశమునకు పంపెదరను వార్త బా థ్రిగా నిరాధారమని యిండియా దొరతనమువారు ప్రకటించిరి.

క్రొత్తఖాళిఫాసేరు ప్రార్థనలలో చదువుట

24 వ తేదీ కుక్కకారమునాడు ఢిల్లీ లో ఖమ్మదీయి తోను యర్రతమసీదులలోను ప్రార్థనలు జరిగినపుడు క్రొత్త ఖాళిఫాసేరును చదివిరి.

ఆంధ్రరత్న గోపాలకృష్ణయ్య గారు

గోదావరిమండలమున సంచారము ముగియుట

గోదావరిమండలము సంచారముచేసి చాలవొట్ల సుభాష్ నింది ఆంధ్రరత్న రామదాసు దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య గారును రాష్ట్రీయజాతీయదళనేపాని మామిడి దేవేంద్రుడు గారును రాజమహేంద్రవరమునకు వచ్చిరి. వర్షము లధికముగా వరియొడుండుటచే రామదాసుగారు ప్రస్తుతము రాజోలు తాలూకాకు వెళ్లుట నిలిచిపోయినది గాన గోపాలకృష్ణయ్య గారు చీరాలకు వెళ్లిరి.

*** **

డాక్టరు బ్రహ్మజోష్యుల సుబ్రహ్మణ్యంగారి విడుదల

మామిడి దేవేంద్రుడుగారు కడలూరు వెళ్లుట

డిశంబరునెల 1-వ తేదీని డాక్టరు బ్రహ్మజోష్యుల సుబ్రహ్మణ్యంగారిని కడలూరు చెరసాలనుండి విడుదలచు గాన నచట వారికి స్వాగత మొసంగి తోడ్కొనివచ్చుటకు నేడు (25-వ తేదీ) రాత్రి శ్రీయత దేవేంద్రుడుగారు రాజమండ్రి నుండి కడలూరుకు బయలుదేరి వెళ్లెదమని స్వకీయవిలేఖరి రాజ మండ్రినుండి నేడు రచితవార్త నంపెను.

*** **

గంజాం మండలమున గవర్నరు పర్యటనము

హారటాలు చేయగూడదు

జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువు

ఈ ఉత్తరువు 21 వ తేదీ ఉదయమున గంజాంజిల్లాలో ప్రతిగ్రామమునను చాటింపు చేయబడెను. చెన్నపురి గవర్నరు గారు గంజాం మండలమున నవంబరు నెల కడటి వారమున సంచారముచేసెదరు. ఆపుడు మండలమునందంకటను హారటాలు జరుపు టకు అనుమతమువారులు ప్రయత్నములు చేయుచున్నట్లు నమ్మ దగినవర్తమానము నాకు తెలిసినది. ఆంధ్రుల నలన ప్రజలలోను దేశము కలిగి కాంతి భంగము కలుగుట కనకాశము కలదు గాన న వం బ రు 28 వ తేదీని ఆతేదీ మొదలు డిశంబరు 1 వ తేదీవరకును 1 వ తేదీని గూడ బహిరంగసభలు, ఊరేగింపులు, హారటాలులు మున్నగు వానిని జరుపగూడదు. దుకాణదారులకును ఆద్యైబద్ధులకిని ఒత్తిడి కలిగించి ప్రజలకు యిబ్బంది కలిగించగూడదని 144వ శక్తును ప్రకారము ఉత్తరువు చేసితిని. నాచే వ్రాయును ముద్రయును చేయబడెను.

ఉత్తరువు (సంతకము) సి. డి. ఏ. క్రాప్టను నవంబరు 21 వ తేదీ గంజాంజిల్లా మేజిస్ట్రేటు

కలకత్తాలో బహిరంగ సభ

బీ అమ్మనుగారి ప్రసంగము

రాయ వెలూరు చెరసాలనుండి విడుదలయై గయలో జరుగు దేశీయమహాసభకు వెళ్లవలది బయలుదేరి యిప్పుడు కలకత్తాలో నున్న శ్రీమాన్ కే. సి. శేషచార్యులుగారు ఈ నెల 20వతేదీ కలకత్తానుండి మా కిటులవ్రాసిరి.

నిన్నటి (నవంబరు 19) రోజున కలకత్తాలో విరాట్ సమ్మేళనము అను పేరుట జైలునుండి వచ్చిన కలకత్తానాయకులకు స్వాగత మొసంగుటకు గొప్పసభజరిగినది. ఆసభలో ఆరీ సోదరుల జనని అతిగడభీషముగా నుపన్యసించెను కాన్నిలకు వెళ్లవలెనను వారి వాదమును త్రోసిపుచ్చెను. మరియు నితర నాయకులను కలకత్తానాయకులను జయజయమందించినవారను శేకగ్రీవముగా వెనుకంబ చేయుట ధర్మముగాదు. మరియు నిరాకరణమున కర్మముండదను భావముతో నుపన్యసించిరి. ఆసభకు నుమారు పదివేలమందికి పైగా పాదులువచ్చిరి. కాన్నిలకు వెళ్లగూడదని తెలిపినపుడు సభికుల ఉత్సాహమునకు మితి లేదు.

అఖిలభారత కాయస్థ మహాసభ

వై సభ ఈ సంవత్సరము మీరటులో గ్రామీయుల వాస్తవ్యులగు ముస్లి కాంక ప్రసాదసాహెబుగారి యధ్యక్షతన డిశంబరు 25, 27 తేదీలలో జరుగును.

అకాలీల విజయము.

అకాలీ ఖైదీలను

గరిష్టము చేసినట్లు వార్తలు

అమృతసరలోనున్న అకాలీ ఖైదీలలో జబ్బుగా నున్న వారిని కొద్దిమందిని తప్ప తక్కినవారిని 23వ తేదీ సాయంత్రము పెన్షన్లు పెయింట్ రూల్స్ లో ఆటవ చేతనల లకు పంపిరి.

డికంబరు ఒకటవ తేదీని ప్రత్యేక ప్రార్థనలు

గురుద్వారముల సంస్కరణము అన్ని గురుద్వారములలో ను పూర్తిగా ను చేసినట్లు ప్రకటించడమైనది డికంబరు ఒకటవ తేదీని అకాలీల ప్రత్యేక ప్రార్థనలు చేయవలసిన గురుద్వారా సంఘమువారు ప్రకటించిరి.

శాసనసభలకు వెళ్లగూడదు

మదర్లందు పత్రిక

అసహాయవాదులు శాసనసభలకు

వెళ్లగూడదు అసహాయవాదులకునే ఉద్యమము వ్యతిరేకమే. ఇకనానికి గౌరవముగ నంత్యక్రియ లావరించుటయే అవశ్యము. శాసనసభలను రూపుమాపినంత మాత్రమున స్వరాజ్య మెటుల లభించునో తెలియకుండు అసహాయవాదులు శాసనసభలను నిరూపించిన గలుగుదురను నమ్మకము శాశ్వతముగా మైనలేదు. అని మదర్లందు పత్రికలో వజరలు మాటగారు వ్రాసిరి.

ఆలుఇండియా నేషనలు డయిరీ

వెల 8 అణాలు

ఈ డయిరీ శేబులో యిముడను. ఖర్చు గుడ్డలేదు. రాష్ట్ర బాహ్య మొదటిపుటయందున్నది. దీని వెల 8 అణాలు. పంచాంగము మున్నగు వివరములు అంగభాషలోనున్నవి. ప్రతిపుటలోను జాతీయభాష ప్రబోధక వాక్యములు ముద్రించబడినవి. అంతయును స్వరాజ్యమునకును అసహాయద్యమమునకును సుబంధించిన కవయమే. దీనిని కృతజ్ఞతతో నందుకొంటిమి. వలయు రాయలు వ్రాడవలెను

మెస్సేజ్స్ డి. జి. శర్మ అందు కృష్ణ - బుక్స్ సెల్లర్స్ అందుకట్టివారు - బేరంగంజి-పాట్నా.

ఎన్వరుపాపా బ్రతికియున్నాడా?

చనిపోయెనని తెల్పు నిదర్శనములు

ఎన్వరు హిందూదేశమునకు బయనయ్యె ననుసంగతి ఆనంద్యునియు అతడు నిజముగా చనిపోయెననియు తెల్పుచు "కేవల" అను పత్రిక విలేఖనము ఎన్వరుపాపా మరణమును గూర్చియుట వ్రాసినది "దెయిలీ మెయిలు" పత్రిక మాస్కో విలేఖనము వ్రాయుచున్నాడు. ఆగష్టు 4 తేదీ బాల్కాన్ సమావేశమున నొక బాల్క విలేఖనము కొద్దిమంది బాస్కాచీల సెక్రెటరీయే. వీరిలో ఎన్వరుపాపాయు, దావ్ లెట్ మిన్ బే అను బలవంతుడగు బాస్కాచీ వాయకుడును నుండిరి. బాస్కాచీ వశము దావాపు అంతయు నిర్మాణము గావించబడెను. చచ్చిపడియున్న వారిలో కొంత సేనైన ఓమ్మట యింగ్లీషు కాకి యూనిఫారంలోన, బోల్స్ షోను, తుకమ్, షెల్, ట్రాప్ షోను, అయిదు మెషినుగన్ గుండుబెబ్బులవలన కలిగిన గాయములతోను నొంక శరీరము కనబడెను. శేబులలో (1) ఎన్వరు పాపా తాలూకు రెండుముద్రికలును, (2) ఆతని భార్య డిగ్గర నుండిచ్చిన బాబులును, డెల్లినులో నున్న తన కుమారుని కవచముడి వచ్చిన బాబాకటియు, (3) ఒకపేకట్టు ఆంగ్లీయిండియను వార్తాపత్రికలును కానవచ్చెను. అచ్చటి జేకవాసులు దావ్ లెట్ మిన్ బేను కళేవరము ఎన్వరు పాపాదని గుర్తించిరి.

బ్రిటన్ ఎన్వరునకు ధనవిచ్చి, వైద్యమును చేపూర్చి సెంట్రల్ ఆసియాలో బాల్క విక్రమ కాటంకములు కల్గించుటకు పంపినదని సావియట్ ప్రభుత్వము సందేహపడెను. ఈ సందేహమునకు తగిన కారణముడనవచ్చును, లేక పోవచ్చును.

తుకమ్మలకును మిక్కిలందలివారికిని పాపగినయోధ్యమనందు ఎన్వరుపాపాయే తుకమ్మ నాయకుడు. సందేహిరామానంతర మాతంబుటకొనుండి జర్మనీకి పలాయనమై అచటనుండి మాస్కో కేగి అచట అదరింపబడెను. ఫిబ్రవరిలో శాత్రుు టర్కీ స్థాన లోని బాఖారాకు సావియట్లు ఎమిజరీగా బంధపడెను. అచట శాత్రుు బాల్క విక్రమ కెదురు తిరిగెను. అతని మరణమును గూర్చిన వదంతులన్నియు రవ్యమలనుండియే వచ్చినవి. ఇటీవల ఆతని భార్య తన కాలినినుండి బాబువచ్చిటుల చెప్పెను.

పోస్టుజవాను దొంగతనము

200 రూపల మొత్తము వెలచేయు 8 వనియార్డలను కాశేనందులకై రంగు శాధక అను పోస్టుజవాను నెచ్చునట్లు కొత్తకు కమిటీచేయబడెను.

ప్రభుత్వవ్యయమును తగ్గించుట

విగోపీయ సంఘమువారి సూచనలు

ప్రభుత్వము యుద్ధోపసంఖ్యలు తగ్గించిన విగోపీయ సంఘమువారు భంజము కలుగుననియు, ఆదాయ మెక్కువగా గల వనిన పారిశ్రామిక వ్యాపకసాయి కాభివృద్ధికి తోడ్పడవలెనయు, ప్రభుత్వము నొసగ ప్రతిష్ఠాపనల నెలకొల్పుటచే కృషి మెక్కువయ్యెనుగాన నికముం దట్టి ప్రతిష్ఠాపనల గావించదలయు, ఇంత కన్న నెక్కువకువచ్చుల చేయదగదని భారతీయ రాజకీయవేత్తలు చెప్పముటలకు తా మంగీకరింప వనియు సరియైన యుద్ధోపసంఖ్యల నిశ్చయించి పశులను బకాయదార్ల కద్ద నుండి వసూలు చేయించిపో ఆదాయ మెక్కువగా గలదని యు, అకహంబోళనమువల్లను ప్రభుత్వాదాయము తగ్గినని, యు, అట్టియందోళనము నడచి ప్రభుత్వము సాగించి కాంతిని నెలకొల్పు విషయమున శాసనసభలు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడవలెననియు, కాలి సంచర కోవోళనము తగ్గింపగూడదని యు, స్థానిక ప్రభుత్వములు వైద్యసహాయము గొను సమయముల నందుల కను కృషయమును భరించుటలు నిర్ణయించునశల ఇండియా ప్రభుత్వమువారి కీవిషయమున నగుచున్న కృషయము తగ్గిననియు, అప్పుడు పోలీసులను తగ్గించుట కవకాశము డదని యు, జేకారికసితి చక్క గ నే యు న్న దని యు పశుల వసూలు చేయుట కు తగిన యు దోవోగు లనియమించిన చిక్కులని గు తొలగిపోవుననియు ఇంచితకపు కమిటీవారికి జ్ఞాపన మంపిరి.

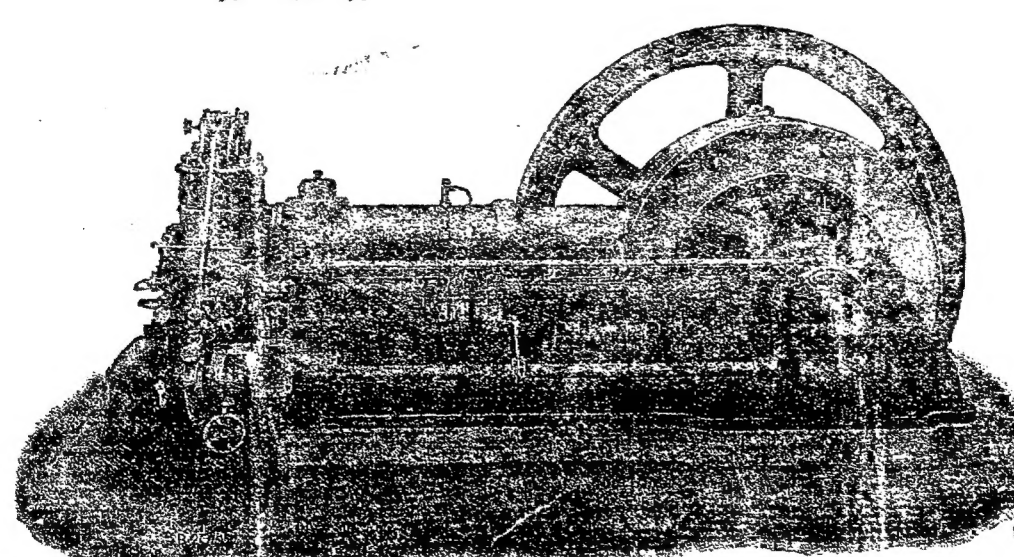
బర్మా మోకొర్టు ఉత్తరువామోదింపబడినది

డిసెంబరు 24 రంగునునందు బర్మా మోకొర్టు నుం చుటకు స్వాభాముని సంతక మిడిన యుక్తకపు కేసు ప్రకటించబడెను. మోకొర్టు త్వరలో నెలకొల్పబడును ఉత్తరువులు ఇండియా నెకెట్ మో ప్రయత్నించడక నాటినుండి నుములలోకి వచ్చును. ఎల్. సిడ్నీ, రాబిన్సన్ గారు ప్రధానవ్యాయమూర్తులుగారు సాంధర్మ్య గారను హంగుకేక గారను, సి. పి. మోచయంగు గారను, మోచ. యన్. ప్రాటు గారను, బి. మోచ వాల్ గారను బాక్. నెర్లెన్ గారను, మోచ. ఇ. మే సెల్ గారను, వ్యాజమూర్తులు గారు, నియోజింపబడిరి.

18-వ డికంబరున మైసూరు శాసనసభ సమావేశమగును.

రస్టన్ - హార్ ను బై

కోల్లు స్టెర్లింగు ఆయిల్ ఎంజిను

ఆవిరియంత్రము, దీపము, జలము అవసరములేదు.

ప్రస్తుతము వాడుకలో నున్నట్టియు, అమ్మబడుచున్నట్టియు

నూనె ఎంజిను లన్నిటిలోను మిక్కిలి చౌక యైనది.

మద్రాసు రాజధానికి ఏజంట్లు:—

MASSEY & Co., LTD., Engineers' post Box 554 MADRAS.

TELEPHONE 1085.

Telegraphic Address :

MASSEY, MADRAS.

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం. నవంబరు నెల 25-వ తేది

శనివారము

అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘము :

శాసనసభా ప్రవేశము

నైహాగారు ప్రవేశ పెట్టిన శాసనసభా ప్రవేశ తీర్మానముగూర్చి, కలకత్తాలో గూడిన అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు ఇదమితముని నిర్ణయము గావించి, గతంలో జరిగెడి దేశీయ మహాసభా సమావేశమున నిర్ణయమును వదిలి పెట్టిరి. గతాంతరము శాసనసభా ప్రవేశ సమావేశము తీరినది, దేశగౌరవమును, నిలువబెట్టి, మహాత్మునియొడ నిజభక్తిని గనుబులు చేసి గాకి. ఆంధ్ర, ద్రావిడ ప్రతినిధులు, శాసన సభా బహిష్కార ప్రతిఘటన నామోదించి, దక్షిణదేశ మహాసభా కావాలిగిరి. నైహాగారు రుపపా దించిన తీర్మానము, రాజకీయదృష్టితో జూచినను, అధ్యాత్మికదృష్టితో జూచినను, దేశానర్థముని గదగొనవచ్చును. తీర్మానపు పీఠికయందే, అవకత వకసంకల్పములు జేర్చబడినవి. శాసనసభా ప్రవేశ వాసులగు స్టాక్సు, జయకరుగాల్లే, ఈ పీఠికను ఆ తేజించిరి. కిలాఫాత్, పంజాబు, స్వరాజ్యసమస్య లు పరిష్కారముగాకుండ, శాసనసభ లాటంక ములుగ పరిణమించి, ప్రజలకు దుఃఖమును కష్ట ములను గలుగజేసెనావున, నిరాకరణవలంబులు శా సనసభలో బ్రవేశింపవలయునని, ఈతీర్మానము గోరుచున్నది. పంజాబు, కిలా ఫాత్, స్వరాజ్య సమస్య లింతవరకు పరిష్కారముగానిచో, ఇందుకు శాసనసభ లస్తవడియుండలేదు. అవి యష్టపడిన వనుకొననను, అంద వలన ప్రజలకు లాభమే గలు గును గాని నష్టము గలుగదు. శాసనసభలను అధి కారికమును ఒక తరగతికిందకు జేర్చుచో, వీరి యధ్యంతరములను దాటుటవలననే భారతజాతికి బలముగలుగును. స్వాతంత్ర్యభావము వీరియందు ప్ర వర్ణిల్లును. స్వతంత్ర కనుబులుటకు వీరికవకాశము గలుగదు. సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధి కిదియే మార్గము. ప్రజల మనోరథ మిడగొనకుండుటకు ప్రజలమగు నాటంకము వారి యలసభావమేగాని వేరుగాదు. లోపము తమయందుంచుకుని, ఇతరులను దూషిం చుటవలన, ఇసుమంతయు లాభము గలుగబోదు. ఎవరెవరొక్కము వారి హస్తముల యందేగలదు. పరులు గావించెడి సహాయముగాని, వారు గలిగిం చెడి నష్టముగాని, అత్యల్పము. ఏనిముసముననయి నను, పరాధీనిత్వముండి బయల్పడుటకు దేశమున కవకాశము గలదు. ఇందుకు దృఢనిశ్చయ మున్న జూబును.

తీర్మానమును బహిష్కరించి నిరాకరణమును బూనిన, కానడే శాసనసభలు ప్రజాప్రాణధ్యము గోల్పోయెను. అవి ప్రజల సత్వ రాధివృద్ధి కెట్టి యాదుకము గలుగజేయజాలవు. శాసనసభల సంఘము ప్రారంభముగాకుండ, అడ్డుపడి నవి చారిత్రా దురంతములుగాని, శాసనసభలు గాక. గాంధీమహాత్ముడు నిర్ణయించిన నిర్మాణ కాంగ్రెసును బహిష్కరింప అడ్డుపడినది నాయకుల భీష్మదృష్టిచేరి, శాసనసభలుగావు. గాంధీమహా త్ముడు కద్దరిమంత్రము నుపదేశించి, కారాగృహ

మునకు జనినదాదిగ, నిర్మాణకార్యక్రమనిర్వహణముపట్ల నాయకు లేల మాంద్యము బూనిరి? కద్దరు వ్యాకమునకుగాని, నిర్మాణకార్యక్రమము నందలి ఇతర యంతముల పోషణకుగాని, తిలకు స్వరాజ్యనిధిని మరల వసూలుజేయుటకుగాని, కాంగ్రెసునందు సభ్యుల జేర్చుటకుగాని, గ్రామ సంఘములను బలపరుచుటకుగాని, నిరంతరకృషి సలుపుటకుమారుగ, వీరిమనములు శాసనసభల వంకకు కరువిజెను. కాంగ్రెసుకమిటీ విచారణలో, శాసనసభలగూర్చియే ఎక్కుడు విచారణ జరిగెను. నిరాశ జనించినది ప్రముఖులలో గాని ప్రజలలో గాదు. తయాబ్బిగారు నుడివివటుల, నాయకులలో కొందరుకు ప్రస్తుతకార్యక్రమమునందు విశ్వాస ము తొలగియుండును గాని, ప్రజలకు తొలగ లేదు. మహాత్ముని కార్యక్రమకటుత్వము, ప్రజ లకు గోచరించినటాల ఆంగ్ల విద్యాధికులకు గోచ రింపదు. నూలుదీయుట, కద్దరును తయారుజేయుట, పంచాయతులను స్థాపించుట, జాతీయవిద్యను వ్యాపింపజేయుట, మొదలగు కార్యములు నాయ కులకుత్సాహకరముగ నుండకబోవచ్చును. కాని, ప్రజలకు వీనియంతరార్థము చక్కగ బోధపడును. జాతీయ స్వాప్రదాయముల కీ కార్యక్రమము అనుగుణ్యముగ నుండును. శాసనసభలును, ప్రతిష్టం భవలును, ప్రజలకగమ్యగోచరములు. ఏనలుగురిచాక చక్రమునకో అవి బనికివచ్చునుగాని, ప్రజలందరును దేశవ్యవహారములలో జోక్యము కలుగజేసికొని, కొలదిగనో గొప్పగనో త్యాగముసలుపుట కివి ఎంత మాత్రము బనికరావు. నైహాగారి సూచనల నొక కార్యక్రమముని పిలుచుటకే వీలులేదు.

శాసనసభల గడవిడ మూలమున ప్రజలలో నూతనోత్సాహమును గలిగింతుమనుటకన్న భ్రమ వేకొకటుండబోదు. ఇందువలన, భారతీయుల కల వడుచున్న స్వాతంత్ర్యభావము నీటగలియుట దప్ప వేరు లాభము కలుగజాలదు. క్రమక్రమముగ బల పడుచున్న ఆత్మవిశ్వాసమును ప్రజలు కోల్పోవుట తటస్థించును. నిరాకరణోద్యమము అఖండ విజయ ము బడయుచున్నదని, నైహాగప్రభృతులు తమ నివేదికయందే అంగీకరించియుండిరి. దాసుగారు గూడ ఇందుల కంగీకరించిరి. అట్టి స్థితిలో ప్రజల యుత్సాహమును రగల్కొల్పుటకు శాసనసభా ప్రవేశమును సూచించుట, వ్యర్థకార్యమని వేరుగ జెప్పనక్కరలేదు. పంజాబు, కిలాఫాత్, స్వరాజ్య సమస్యల పరిష్కారము చేయవకు వచ్చుచున్నదను టకు సందియములేదు. కిలాఫాత్ సమస్య అను కూలముగ పరిష్కారముగాక తప్పదు. తుర్కీ తన స్వాతంత్ర్యమును మరల సంపాదించినది. లాసానీ సమావేశమునందు తుర్కీ సమస్యనుగూర్చి ఆలో చన జరుగుచున్నది. తుర్కీ సమస్యను త్వరలో పరిష్కరించినగాని, ప్రపంచశాంతిని రక్షించుటకు వీలులేదని, యూరపుఖండము గ్రహించినది. తుర్కీని యూరపునుండి తరిమివైచెడి ప్రయ త్నము భగ్నమయినది. వెనుకటి సుల్తానును లోబ రుచుకొని, తుర్కీని ఆడించుటకు వీలు దప్పిపోయి నది. తురుష్క-జాతీయ సమావేశము పరిపాలనాధి కారమును వహించెను. క్రొత్త కలీఫా ఎన్నుకొన బడెను. పీరి రక్షణకు, జాతీయ సమావేశమువారు కంకణము గట్టుకొనిరి. మహమ్మదీయ మతసంరక్షణకు వెనుకటికన్న దిట్టమగు ఏర్పాటులు జరిగెను. హైందవ మహమ్మదీయు లీ ఏర్పాటులను కొని యాడుచున్నారు. భారతీయులు తమకు జేసిన సహాయమును, ముస్తాఫా కమాల్ పాషాగారు కొని యాడుచున్నారు. కిలాఫాత్ సమస్య పరిష్కార మగుచున్నదనుట కివి సూచనలు గావా? శాసన సభల వెలుపలనుండియే, భారతీయు లీరికైన కిలా

ఫాత్ సమస్య పరిష్కారమునకు తోడ్పడగలుగు చుండిరి. శాసనసభలలో బ్రవేశించిన, కిలాఫాత్ సమస్య పరిష్కారమున కెక్కుడుగ తోడ్పడగల రని జెప్పుటకు వీలుండునా? లేనియడల, నైహా గారి తీర్మాన పీఠిక కర్థమేలేదు.

పంజాబు సమస్య పరిష్కారమును చున్నదను టకు, అకాలీల విజయమే తార్కాణము. ఆత్మగౌర వము గోల్పోయిన పాంచాళదేశము మరల తన ప్రీతిష్టను నిలుపుకొనగలిగినది. త్యాగబలిచే ప్రపంచము నాశ్చర్య నిమగ్నము జేయగలిగినది. పంజాబు అధికారులు మూడు మార్లు తమ ఓటమి నంగీకరించి వెనుకకు దగ్గిరి. లాటిదెబ్బలను ప్రయో గించుటచేగాని, వేసకువేల మందిని కారాగృహ మునకు బంపుటచేగాని, అకాలీల దృఢనిశ్చయము తొలగిపోవలేదు. తుట్టుతుడకు గంగారాం అను చారికి మహాంతు భూములను కౌలుకిప్పించి, అధి కారు తెలుతెలులో బయల్పడ దలచిరి. దెబ్బల ప్రయోగము నాపినటులనే, ఆరెస్టులను సైతము వీరు నిలిపివైచిరి. మహాంతును, గురుకాబాగును విడిచి, లేచిపోయిరి. గురుకాబాగుంతయు అకాలీల స్వాధీనమయ్యెను. వంటచెరుకుకొరకు చెట్లను కొట్టు హక్కును అకాలీలు సంపాదించిరి. అకాలీ లకు కోరినది లభించినది. అధికారులు మాత్రము, అగౌరవమునుండి తప్పించుకొన జాలకబోయిరి. గంగారాంగానికి తాను కౌలుకిప్పినసంగతి యసత్య మనియు, ఆకాలు సంగతి తనకేమియు తెలియ దనియు, మహాంతుగాకే ప్రకటించిరి. ఓడ్డయరుగారి కాలము నాటినుండియు ఘనీభవించిన పంజాబు అధికారుల నిరంకుశత్వము, నేడు నిష్ఫలమయ్యెను. ఆత్మబలము ముందర పనుబలము నిరర్థకమని, అకాలీలు రుజువు చేయగలిగిరి. మహాత్ముని సిద్ధాంతము నకు అఖండ విజయము గలిగెను. అహింసాధర్మా నుష్ఠానము, దార్జన్యమును కొరగాకుండ జేయగల దని రూఢియయ్యెను. ఇతర గురుద్వారములను గూడ, మహాంతులు అకాలీ పంముజేయ సమ్మతించుట, గమనింపదగిన విషయము. ఈరీతిన పంజాబు గౌరవము పునరుద్ధరింపబడినది. అకాలీనిదర్శన ము, కేవలము స్థానికముగ మాత్రమేగాక, దేశమున కంతకును ప్రోత్సాహము గలిగింపగలదు. శాసన సభలవలన ఇట్టి ప్రోత్సాహము గలుగునని కలలో నైన తలంపనగునా?

డిశెంబరు మొదటి తేది ని, ప్రతిసిక్కును ప్రత్యేక ప్రార్థనాదినముగ నవలంబింపవలయు ననియు, గురుద్వారా సంస్కరణము పూర్తియగు వరకు ఎట్టికష్టములు సంభవించినను వానిని సంతస ముతో భరించుటకు బలమును ప్రసాదించుచుని ఆదినమున ప్రార్థింప వలయు ననియు, శిరో మణి గురుద్వారా ప్రబంధకసంఘమువారు విన్న పమునంపిరి. ఈవిన్నపము జూచిన ఎవరి హృదయ ము నీరైప్రవహింపదు? సిక్కుజాతి యనుభవించిన కడగండ్రకు మేరగలదా? అట్టి కడగండ్రనుండి బయల్పడి, తమకింకను ధర్మబలము నొసగవలయు నని, సిక్కులు ప్రార్థించుచుండ ఎవ్వరిహృదయము ఆప్రారనయందు లీనము గాకపోదు? ఒకటవ డిశెం బరుతేది, సిక్కులకేగాదు, భారతీయులెల్లరకును అత్యంతపవిత్ర ఉపసమచుటకు సందియము లేదు. ఆత్మబలము ప్రవృద్ధిగాంచిన దాదినముననే. ప్రజ శక్తిక బలము చేకూరిన దాదినముననే. దృఢమగ మనోనిశ్చయమున్నచో, భారతీయుల మనోరథ ములు సఫలము గాకుండ అడ్డుపడుట కెవరికి సాధ్యపడదని కరతలామలకమయినది. పంజాబ సమస్యను పరిష్కరించుటకు మార్గ మిది గాని శాసనసభలలో జేరి ఆత్మగౌరవమును పోగొట్టు కొనుటగాదు. నైహాగ ప్రభృతులు, అకాలీల ని

ర్యసముగాంచియొనను ధైర్యము తెచ్చుకొని, పంజాబు సమస్య పరిష్కారమునకు నిజమార్గముల సరసె దరుగాక. ఇక స్వరాజ్యసమస్య మిగిలియున్నది. స్వరాజ్యసమస్య పరిష్కారముగలదు, పంజాబు గాఢాత్ సమస్యల పరిష్కారము తప్పక తోడ్పడ గలదు. ప్రజలకు మనోదాహ్యము తొలగి. స్వ క్షేమము నమ్మకము గుడిరినప్పటికి, స్వాతంత్ర్య సిద్ధి గలుగుటకు కాల మెంతయోపట్టదు. శాసన సభలవలన, స్వరాజ్యసిద్ధికి భంగము కలిగిననుట సత్యమగును. ప్రస్తుత సంస్కరణములను త్వరలో మార్చివైచి, స్వపరిపాలనమును ప్రసాదించవలెనని కోరుచు సామ్రాజ్య శాసనసభవారు తీర్మానించి యుండిరి. ఇక్కార్యమును మితవాదులే చేసి యుండగ, జాతీయవాదులు శాసనసభలలో జేరి మరల విన్నవించిన, ఎక్కడులాభము గలుగునని తలచుట వెట్టి.

కావున, పంజాబు, కిలాఫాత్, స్వరాజ్య సమస్యల పరిష్కారమునకు శాసనసభ లక్ష్యతగిలె ననియు, ఇండొరకు శాసనసభలలో బ్రవేశింప వలయుననియు తెలిపిడివాదము ఊహకాలమయి నను నిలువజాలదు. ప్రజలకుగలిగిన కష్టములును, వారిపై ప్రయోగింపబడిన దుర్భేధములును, శాసన సభలలో బ్రవేశించినమాత్రమున నివారణగాజాల వని ఇదివరకు పలుమారు సూచించియుంటిమి. ఆధికారులకు నిర్బంధములను విధించుటకు శాసన సభలలో సంతక బనిలేదు. శాసనసభలు నిరోధించినను, అనిరోధము నవలీలగ దాటుటకు ఆధికారులకు వీల్గులవు. ఏవిధమున జూచినను, నిర్బంధ నివారణమునకు శాసనసభ లుపయోగపడవనిబాలు డయినను గ్రహింపగలదు. జన్మస్వాతంత్ర్యములనయి నను రక్షింపజాలని శాసనసభలున్నను, నూడినను ఒక్కటియేయుగును. నిరాకరణవలంబులు శాసనసభ లలో జేరుటలన, వానిస్వభావ మిసుమంతయును మారజాలదు. నెహ్రూగారి తీర్మానమునందు మరి యొక గొప్పలోపముగలదు. శాసనోల్లంఘ నివేదిక యందు, ప్రతిష్ఠాభవలకొరకు శాసనసభలలో బ్రవేశింపవలయునని నెహ్రూప్రభృతులు సూచించిరి. అట్టిసూచన ఈతీర్మానమునందు గనుపింపదు. ఏదో విధముగ ఎన్నికలలో జయముగాంచుటకు నిరాకరణవలంబులు ముందుగ బ్రయత్నింపవలయునట. 1923 సంవత్సరమున జరిగెడి కాంగ్రెసుసభలో, వీరెటుల బ్రవర్తించవలసినదియు నిరూపింపబడునట. శాసనసభాప్రవేశము గోరేకీవారిలో, ప్రతిష్ఠాభవ వాదులు గలరు. రిస్వాంసేపు సహకారము గలదు. మామూలుగ శాసనసభల నుపయోగింప నెంచెడివత్తము గలదు. వీరిందరకును సామాన్య బంధమేది? శాసనసభా బహిష్కారపు కట్టును తెరిపివైచుటయే. నిరాకరణమునే గక, సహకారము నవలంబించెడి వారుగూడ, కాంగ్రెసు పేరు బెట్టుకొని ఎన్నికలలోమాత్రము విజయము బడయుదురు. తనుప్రయోజనము వీరినపిమ్మట, వీరిలో నెందరు కాంగ్రెసుచెప్పిన చొప్పున నడుచు కుందురో యూహింపవచ్చును. మహాత్ముడింతవర కును దేశమున నెలకొల్పిన అద్భుత దీక్షను విచ్చిన్నము జేయుటకుమాత్రము నెహ్రూగారిసలహాలు పనికివచ్చును.

నిరాకరణపక్షమువారు ఎన్నికలకు నిలిచెడి రనకొనుడు. మిర్రెందుకు శాసనసభలకు వెడల దలచిరని, వోటరులు ప్రశ్నించినవీరేమి జెప్పెదరు? ముందు మాకు వోటునిచ్చి మమ్ముల నెన్నుకొను డు, 1923 సంవత్సరాంతమున మీ ప్రశ్నకు జవాబుజెప్పెదమని అభ్యర్థులు చెలుపుచో, ఎంత హాస్యాస్పదగమునుండును? అట్టి వారియెడ ఎవ్వ రయినను నమ్మకముంతురా? నిరాకరణ పక్షము

వారిని ఎన్నికలలో నోడించుటకు ప్రత్యక్షుల కింత కన్నను అనుకూలవాకాశ ముండబోదు. ఇతరులు లేనిపోని వాగ్దానములనుజేసి ప్రజల నాకరించుటకు మార్గ మేర్పడును. ఆ కు ను అందనిపోకను పొందని ఇట్టి తీర్మానమును నెహ్రూగారు రుపపాదించుటకు, ప్రతిష్ఠాభవల కనుకూలుగు నుండువారు పలువురు లేకుండుటయే కారణమని స్పష్టమగు చున్నది. అట్టిపక్షిణి, శాసనసభా ప్రవేశవాదము కనలే పడలివేయవలసియుండును. లేనియడల నిరాకరణమునువదిలి, సహకారము నవలంబించెద మన వలయును. త్రిశంకుస్వర్గమువలె సంతరాశమున నుండుటకు వీలుండదు. సహాయనిరాకరణము, ఎట్టి విజయము గాంచలేదని, జయాకరుగారి యుద్దేశము. వీరి దృష్టిలో ప్రతిష్ఠాభవకొరకు శాసనసభల బ్రవేశించుట దోషము. అభయంకరుగారికి కష్టమల విషయమై పట్టు దలలేదు. నెహ్రూ ప్రభృతు లటులగాక, నిరాకరణోద్యమము జయముగాంచెననియు, నిరాకరణ సూత్రమువలననే గమ్యస్థానము జేరవలయుననియు, గోచుచున్నారు. ఇట్టి యభిప్రాయభేదము గలవారికి శాసనసభలలో జేరిన, నెటుల పాత్తుగుదురు? ఒకరొకరినొసకును, ఇకొకరు వేరొకరినొసకును లాగుచుండిన, ప్రజల మనోభము తెలు లీ జేరును? దేశము శాసనసభాప్రవేశమును తిరస్కరించుననుటకు సందియములేదు. బర్మాలోగూడనత్యల్ప సంఖ్యాకులుమాత్రమే ఎన్నికలకు వోటుజేసిరి. రాబోవు ఎన్నికలను వెనుకటికన్న నెక్కుడు సంపూర్ణముగ బహిష్కరించుట కీమాటు ఏర్పాటుజేయ వచ్చునుగాని, ఎన్నికలలో పాల్గొనుటకు జనసామాన్యమేమాత్ర మంగీకరింపజాలదు. ఇతియగాక, ఒక సంవత్సరమంతయు, ఎన్నికల ధాధాంతముతో గడచిపోయిన, విలువగలకాలమంతయు వృధ యగును. దేశాభిప్రాయ మెటులున్నదో, నెహ్రూ ప్రభృతు లీసరికి గ్రహించియుండురు. గయలో మరల నీకొరమాలినప్రశ్ననుదెచ్చివెట్టి కాలమును వీరు వృధపుచ్చుక, స్వధర్మనిర్వహణమునకు ప్రజలను పురికొల్పి వారిని కార్యదీక్షాతత్పరుల జేయుటకు వలయు మార్గములను కాంగ్రెసుసభ వారన్వేషించుటకై, అవకాశము గలిగించుట శ్రేయస్కరము.

క్రితపార్ల మెంటుసభ

పార్ల మెంటుసభలో మొన్నటిదినము సార్వభౌమిడిచ్చిన యుపన్యాసమునందు ఎన్నదగిన విషయములు గనుపింపవు. హిందూదేశమునుగూర్చి ముచ్చటయేలేదు. పనిలేనివారి దుఃఖమును నివారించుట కేమి సాధనములవలంబింపబడనో సూచి తముగాలేదు. బ్రిటీషుసామ్రాజ్యము నెదుర్కొనిన ఇతరకఠినసమస్యల నెత్తుకొనలేదు. బోనార్లగారి ప్రసంగము ఆశను పురికొల్పదు. పార్టీసభ్యులగు శక్తల్ వాలాగారు అగ్గదేశ వాణిజ్యసప్తమునకు కారణము గనుబట్టిరి. దేశమునకు వెలుపల తయారుజేసిన సంస్కరణవిధానమును హిందూ దేశముపై జొప్పించుటచే ఈయనర్థము వాటిల్లెనని, వీరు నుడివిరి. ధనవంతుల ప్రాబల్యమున కనుకూలించుచు కార్మికుల నష్టజనచేడి విధానమును వీరు ఖండించిరి. అగ్గదేశ విదేశకద్రతని, గ్రేకోభువు విమర్శించెను. రుష్యా, తుర్కీ, జర్మనీలుగలసి, మిత్ర ముండిలి కపాయము దెచ్చివెట్టునని వీరు హెచ్చరించిరి. అధినివేత రాజ్యములతో యోధింపనివిషయములలో, వారిసహాయము కోరగూడదని, వీరు నుండిలిచిరి. సాంఘికవాదులగు న్యూబోల్లుగారు లేచి, రాబోవు కార్మికవిప్లవమును చులకనజేయ వలదనియు, రుష్యాను గుర్తించుట శ్రేయస్కర

మనియు, ప్రస్తుతపార్ల మెంటుసభ మూఢులసభ బోలియున్నదనియు, బలికిరి. ఇండొకు వీరుసభనుండి వెడలిపోవలసినచ్చెను. ఇకముందునుండియు, పార్ల మెంటుసభావ్యవహారములకు జీవకళ యుండునని తలంపవచ్చును.

అక్కడ, ఇక్కడ

సాయుక్తరాష్ట్ర శాసనసభలో జిల్లాబోర్డుల విల్లులో సభ్యులు రాబధక్షిప్రమాణము గైకొన వలయునను సూచనను జొప్పించుటకు చేసిన ప్రయత్నములు విఫలములయ్యెను. మంత్రియగు చింతామణిగారే, ఈసూచనకు వ్యతిరేకముగముచ్చటించిరి. ఇట్టిప్రమాణము గైకొనుట యవసర మగుచో, జిల్లాబోర్డు సభ్యత్వమే యక్కరలేదని తాము సలహానిచ్చెదమని చింతామణిగారు నుడి విరి. ఈరాజధానిలో మాత్రము ఇట్టి చట్టమవసర మయ్యెను. మృనిసిపలు సంఘములపై దాడివెడలుట కిది ఎంతయు బనికవచ్చుచున్నది. స్వరాజ్య సంపాదనావశ్యకత నింకను బాగుగ నిరూపించుటకు మాత్రము ఇట్టి నిర్బంధము లెంతయు తోడగు ననుటకు సందియములేదు.

స్థానికవార్తలు

రెమింగుటన్ ట్రైపుమెషిను నెం 7:—ఈ టు పీనుగు గవర్నమెంటు క రిక్షలలో నుపయోగింపబడదని మెంటు పరిశీలక విభాగము నెకటరీగారు యీ వారం గజెటులో ప్రచురించిరి.

తిరువళ్ళిక్కేటి సంగీత సభ:—ఈసభయ జమాన్యమున బెంగళూరు వాగర్తమ్యుగారు నవంబరు 26 తేదీ ఆదివారం సాయంత్రం 4-30 గంటలకు ట్రెస్టికేసు నెం 1 వెంకటాచల చెట్టికిథి గృహమున, పాటకచ్చేరి జే సెదను.

మద్రాసు వ్యవసాయశాఖా చారిత్రము:—ప్రచురణ సుఘాధికారి సంపిన మద్రాసుగృహసాయశాఖాచారిత్రకగ్రంథమును కృతజ్ఞతతోనుడుకొంటిమి. అందు మద్రాసుప్రభుత్వమువారు కృతసాయశాఖకై చేయుచున్న పరిశోధనయు, ఆశాఖ చేయుచున్న పరిశోధనయు విరివిపబడినది.

మద్రాసు వాల్టాక్కు నాటకశాల:—నిన్న ఉదయం 11-30 గంటలకు వాల్టాక్కు నాటకశాలగోడ ఉడిపోయి, దాని క్రింద కన్నయ్యశాయుడు అను నాతడు చనిపోయెను. దొంగస్వామి అను నాతనికి ఎక్కువ గాయములు తగులగా, పోలీసువారు జెనరల్ ఆసుపత్రికి తీసికొనిపోయిరి.

చింతాద్రిపేట సత్కాలక్షేత్రసభ: సుభద్రా కళ్యాణము కాలక్షేపము:—ఈ నెల 26 తేదీ సాయంత్రం 4 గంటలకు చింతాద్రిపేటలో ఆయామొదలిపిథిలోనున్న (93 వ గృహము) పురపాలక మహాలయందు బ్రహ్మశ్రీ పండిత శతగోపాచారిగారు (శ్రీ 80x80) సుభద్రాకళ్యాణమును గూర్చి కాలక్షేపము గావించెదరు.

పండ్లనొప్పి:—ముమాన పండ్లనొప్పి ఎందుకలనవచ్చునో కారణములను అనొప్పిని నివారించుటకు సాధనములను వెలుపుచు డాక్టరు హెచ్. వెంకటరావు ఎన్. ఎం. ఎన్. గారొక కరపత్రమును వ్రాసి ప్రకటించినారు. ఎన్. ఎన్. పి. డెంటాబుపార్సెస్, 247, చై నాబజారుపిథి - అనుచినామాట ఒక అర్థశాస్త్రీనిబెట్టి యుత్తరమువ్రాసిన కరపత్రములు ఉచితముగ బంపబడును.

గ్రంథస్వీకారము:—“హెండెడ్ రాక్షసి ముచ్చట్లు” యొక్కగ్రంథము మాకు విమర్శనార్థమంపబడినది. ఇది రా. బ. శ. గోపాలకృష్ణయ్య గారిచే రచింపబడినది. ఈగ్రంథమునందలి విషయములు గ్రంథసామ్రాజ్యమున కిగిలెను ఇన్నవి. తీవ్రజన్మికుపక్షవాది జాతీయసమస్యల నెటుల పరిశీలించి గ్రహింపబడలిన ఈగ్రంథమును జనుకదచ్చును. స్వకృతమై ఇతిరపక్షములమా పక్షము మిక్కిటముగ గనుపించును. జన్మికుపక్షము రానురాను మార్పుకొందుచున్నది. అసభ్యము గడిచిపోయెనని నిజమందగ్ధములు పిరిగొరించుచున్నవి. ఈగ్రంథకర్త గారి యభిప్రాయములుగూడ జాతీయవాదమున కనుగుణముగ త్వరలోమార్పుజేయగాక యని కోరెదము.

అట్లే లియూలా తురమ్మలు గావించిన సైనిక చ
లు తాము మిత్రవంశానికి ఇట్లు చేయమని చెప్పటకు అధికార

కమ్యూనిస్టుసభ్యునిబెదరింపు

కామన్సుసభ

ప్రారంభమైనపుడు కమ్యూనిస్టుసభ్యుడగు న్యూటన్ డుగార్డు విప్లవము కలుగునని బెదరించిరి. కాని సభవారు అతి చతుఃక్రాంతిజీవిగా తనవేనకటివారి మందలింపులను వేళావేళముగ త్రోసివేసికొంటుంటే పార్లమెంటువారు న్యూటన్ డుగార్డుని బెదరింపును త్రోసివేల్చిరి. అందరూ కడుపుబ్బునట నవ్వు సాగిరి.

ఇప్పుడు మీరందరూ నవ్వుచున్నా. ఈదేశములో విప్లవ ములకు దృష్టాంతము లేకపోలేదని న్యూటన్ డుగార్డు గారు బదు లివ్వగలిగిరి.

దెనిక, బ్రాటిగారి వర్గములోనివాడననే గర్వపడుచుండెడి యాను మనతోబాటు, అంగీకరించినగాని మనము దివాలా తీయక తప్పదనిరి. ప్రభుత్వసభ్యులవంక కోవముతో బాచుచు అప్పుడు వీరందరూ నడుములుగట్టి జీవనముకై పనిచేయవలసినవని న్యూటన్ డుగార్డు గారిని. మతోబాటు మీరుగూడ పనిచేయుట తప్పదని వారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. అందరూ పట్టచెక్కలగు నటుల నవ్విరి. ఈ సమావేశమంతయు ఉత్త తోటబొమ్మలంటి వలె నున్న దని న్యూటన్ డుగార్డు గారిని. దాని నుపసంహరించుకొన వలయునని వక్త - స్పీకరు-కోరెను - న్యూటన్ డుగార్డు గారు దుపసంహ రించుకొనచు ఆ విషయమునుగూర్చి మాత్రము తమ యభి ప్రాయము నెంతమాత్రము మార్చుకొన దలచుకొనలేదనిరి. అదే యభిప్రాయముతో నున్నారనిరి.

జర్మనీ విశేషాంగముగ్రా వాక్తోనెక్ బెర్గగారు నిజమిచ్చిరి.

అరెన్సెల్ చెల్లెర్నుగారి వేరము రుజువుగురితల నిడుదల జేయవలయునని కోర అయ్యెది నిరాకరించబడినది. చెల్లెర్నుగారిని ఉరిదీసిరి.

వైస్రూములో పనిచేయుటకు 18 నెలలను ప్రాంచి నె నేటు వారు నిర్ణయించిరి. ఇప్పుడున్నటుల రెండు సంవత్సరము లక్రీర లేదనిరి.

బర్లిన్ హాంగ్ కనిలో అటుకొని ప్రేరినందున 100 మంది హతు లైరి.

రాసేనియాలో ప్రభుత్వమువారికి లొంగిపోవు కలుగజేయు చున్న మా-కుక్కు క్లానుగారిని సంహరించుట ఎట్లని యోచించుటకు రాసేనియా గవర్నరు వాషింగ్టన్ కు వచ్చిరి.

పాట్నా విశ్వవిద్యాలయము

1923 సం॥పు ఆదాయవ్యయపట్టిక

పాట్నా, నవంబరు 24:-పాట్నా విశ్వవిద్యాలయము నునేటు సమావేశమున బొంబాయియందు దార్శికశాస్త్రపండితులుగా నుండిన శ్రీ.టి.పాగారిని భారతదేశదార్శికశాస్త్రపాఠ్యా యలుగా నియోజింపబడిరిని తీర్మానింప బడినది.

1923సం॥పు ఆదాయవ్యయపట్టికమునందు వెయ్యిరూపాయలు ఆదాయమునకున్న వ్యయము పోల్చు జాబబుడినది పరీక్షాప్రవేశ రుసుము పోల్చుచేసియావ్యయమునదీర్చుకొన వలయునని తీర్మానింపబడినది. యం. ఏ. యం. యస్. ఓరికీకు 50 రూపాయలుగాక 75రూపాయలును, బి.ఏ.బి యస్ ఓరికీకు 40 రూపాయలుగాక 50 రూపాయలును, లాంకీకు 15 రూ॥ గాక 20 రూపాయలును రుసుము నిర్దేశింపబడినది. సభ ముగిసినది. తిరిగి సోమవారము గూడును.

లేదని తెలియుటచేత తురుష్కులు మిత్రభావముతో నున్నటుల తెలియుచున్నది.

అంగోరా వారు అసాధ్యమగు వసులను తురుష్కు ప్రతిఘటన చేయమని గోరుటచే తురుష్కువ్రతి ఘటనలు కొంత సానుభూతిని జూపుటకు వీలగును.

వాషింగ్టన్ ఒడంబడిక

పార్లమెను, నవంబరు 28:-విశేషాంగ కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు వాషింగ్టన్ ఒడంబడికను గూర్చి ప్రతిపూలముగ తెలియజేయును. సంధికరమును గనుక అంగీకరించురేని అనేక వక్తులకు లోనైయుండును. వాషింగ్టన్ లో ఒప్పుకొన్న తదిథి కులు అన్నియు పూర్తిగ మార్పుకొందును.ఇటలీలో గమనముగ నొకాదశివమున నుండుటకు ప్రాంచువారు నిరాకరించెదరు.

గుంటూరు

(స్వకీయ విలేఖరి)

నవంబరు 28 తిరుపతి (బాడీపేట)లో శివాలయము నొకదానిని కట్టించుచున్నారు. 9 వ తారీఖున పునాది వేసిరి.

ఈ నెల 12 వ తేదీ సాయంత్రము బాడీపేటలో క్రొత్తగా పతనమందితము నొకదానిని శ్రీ యుత రామసం వెంకట శివుడుగారు కట్టించిన "కాంతిలియము"న స్థాపించినారు. పేరు కాంతిలియపతనమందియు. అచ్చటికి క్రతిదినము అనేక పరి కలు వచ్చును.

చిత్తూరు సభలు అయివట్టినందు యిచ్చటి నాయకులలో భేదాభిప్రాయములు ప్రబలిసవి. కొందరు కాననసభా ప్రవేశమునకు అనుకూలముగా నున్నారు. నిర్మాణ కార్యక్రమము బాగుగ కొనసాగుట లేదు.

శ్రీయుత వున్నవ లక్ష్మీనారాయణగారు తమ రాష్ట్రీయ సంఘసభ్యత్వమునకును, జిల్లాసంఘాధ్యక్ష పదవికిని రాజీనామా నిచ్చినట్లు తెలియుచున్నది. కారణము తెలియదు.

శ్యామవాదివృత్తిని విడిచి, కారాగారమున కేగినకొందరు న్యాయవాదసోదరులు తిరిగి వృత్తిని ప్రవేశించెదట. అందు లకు తగిన ప్రయత్నములు గల్గుచున్నారు. సనదులకొరకు వ్రాసియున్నారు.

18-వ తేదీన గాంధీజీజ్ఞాపనము జరుపబడినది. సాయం కాలము పురసభయొకటి జరిగెను. అందు శ్రీయుత లక్ష్మీనారాయణ గారు రుపన్యసించిరి.

జిల్లాజడ్జిగారు రగు మీన్ గారిని బదలాయించిరి. వీరికి బదులు విశ్వనాథశాస్త్రిగారిని నియమించిరి. వాడు డిసెంబరు నెలాఖరుకు వచ్చి చార్జీ పుచ్చుకొనెదనని తెలియుచున్నది.

శ్రీ బాడీమెట్ల వెంకటరామయ్యగారు ఏషియన్ కమర్షియల్ ఇన్ స్ట్రూమెంట్స్ కంపెనీ క్లెకరీగా నియమింపబడిరి. ఇది వరకు వీరు బందరులో ఉపాధ్యక్షుడవదవియందుండిరి.

ఏషియన్ కమర్షియల్ ఇన్ స్ట్రూమెంట్స్ కంపెనీ వ్యవహారములు : మనస్థితికి వచ్చినవి. డాక్టరు రాజేశ్వరరావుగారు ఆ ఆఫీసుకువచ్చి సేతురావుగారు, ప్రభాహితుడు శంకరశాస్త్రి గారు ఆరెన్సుకాబడిరి. బాచిసమిద కడలికట్టు తెలియుచున్నది. ఆకంపెనీకి ఇదివరకు క్లెకరీగారగు రాజారావుగారిని గూడ బొంబాయిలో ఆరెన్సుచేసినది వదంతులుగవు. ముందుసంగతు లెట్లు పరిణమించునో తెలియదు. ఈ కనును జిల్లామేజిస్ట్రేటు గారు క్షయముగా విచారించెదట.

ఏకాదశవార్షియగారు తామువేసిన దావాను ఓర్పువరకు కొనిరి. ఈనెల 20వతారీఖున పురపాలకసంఘసభ జరిగెను. 22 మందిసభ్యులు హాజరైరి.అప్పట్కుపనికి శ్రీయుత నడింపల్లి వెంకటలక్ష్మీవరసంహారావుగారును కె. లక్ష్మీయ్య నాయుడుగారు ను అభ్యర్థులుగ నిలిచిరి. నరసింహారావుగారికి 15 వోట్లును, లక్ష్మీయ్య శాయుడు గారికి 5 వోట్లు ను కచ్చి నవి. నరసింహారావుగారు చేర్చుకుగానెన్నుకొనబడిరి. ఇంతచిన్నవయసులో మూయారికి పురపాలకసంఘాధ్యక్షుడుగ నెన్నుకొన బడుటకు వీరే క్రథములు.

మీరు కష్టపడి పనిచేయుటకు కావలసిన
బలము యిచ్చట నున్నది.

క్వాకర్ ఓట్లు ఆట్టుకుటకు అకనరమైన ఉత్సాహవైన మనస్సును, పుష్టియైన ఎముకలను, కండరములనిచ్చును. బిడ్డలకు ఆరోగ్యమైన దవడలను, ప్రకాశమైన నేత్రములను, మీ మెదడును, మాస్థులకు అకనరమైన బలమును మంచి మాడవలయు నిచ్చును. పంచమాచేయట అతి సులభము. సల సల కాగిన రెండుభాగముల వేడినీళ్లతో ఒక భాగము క్వాకర్ ఓట్లు మిడిని కలిపి, తాగుగా కలియపెట్టకలెను 20 నిమిషములు వరకు ఉడుకె బెట్టి వేడిగాత్రాగలెను. ఒకటిన్ను క్వాకర్ ఓట్లును బహువిధములవరకు వాడవచ్చును. అది అంత విలువయైన ఆహారము కాదు. (B)

MULLER & PHIPPS (India), Ltd.
Wholesale Agents

Quaker Oats

Madras, Bombay, Calcutta, Karachi, Rangoon.

ప్రియమైన దానీదు,

నీజాబు మాకు అత్యాశ్చర్యమును కలిగించినది. ఎందుకనగా నీవు జబ్బుగా నుంటివని వింటిమి. మనమిత్రు లందరికిని జ్వరము వచ్చియుండి, జబ్బుగా నుండిరి. (అది డెంగూ జ్వరమని వైద్యుడు చెప్పెను), అయితే అదృష్టవశమున వారంద రిప్పుడు సౌఖ్యముగా నున్నారు. నీవు వైద్యనిసహాయము పొందకుండుట మిక్కిలి లోపము. అయినను నీవు ఆస్పిరిన్, సి. ఏ. క్యూ ఔషధములచే అవలంబించిన చికిత్స నీవిషయములో చాలా లాభ కారిగా నున్నట్లు తెలియుచున్నది. నీవధితినే మేమును అవలంబించి, ఆ ఔషధములనే సదా గృహమునం దుంచుకొనెదము. సి. ఏ. క్యూ ఔషధమునకై డబ్బూ. ఇ. స్క్రీట్ ఆండు కంపెనీ లిమిటెడ్ వారికి వ్రాసెదము.

నీ ఆనంగు మిత్రుడు,
హెచ్. సి. జాన్.

పదమూడువర్షతరహా హామీను గూర్చి లంపనులతో పటమాలను
సినిమారూపొత్తుగ పదర్పించి.

దుంధుభినామ సం||రం మార్గశిర శుద్ధ|| ౭ శనివారము

ప్రబోధ

[కుండిత ద్రోణరాజు సీతారామారావుగారు]

- సీ॥ అమరవైరులకధానంతరంబుక రామ
భద్రుండు స్వతంత్రుల పరగునాడు
తనకొంతుల దున్ని ధర్మరాజేయందు
మాత్రీసామ్రాజీ పరిమళాదు
కలిగిగ్రహముఁ జేసి లలితగుణుండు పరి
శీత పట్టభద్రుడై వెలగునాడు
శత్రువును నిన్ని జూమేజయుఁడు ధరా
భాగంబు భుజిపిఁ జెల్లువాడు
- తే॥ సీ॥ భారతీయ లెట్టి మాదము భావములను
బూనియుండియో యట్టి సమృద్ధ మిత్రుడు
గోళ భారతమాతను గొల్వఁదయ్య
కుభయు చేసాఁడు భారతసూర్యుల॥
- సీ॥ హిందూమతస్థానంబు తే॥ మైయంబడఁగా
సరకుఁ దాఁచుకొని సుఖపునాడు
స్వీయదేశము నుభయి నందఁజేయు ను
ద్దుడు రౌరవపుత్రులు అందునాడు
మహాకావ్య రాజ్యంబు వహిసి సుస్థాపించి
చరిధినిలిపియోచివాడెనాడు
దిగ్విజయ మొనర్చి దిగ్విజయంబు బంది
విజృంభతావుండు వెలగునాడు
- తే॥ సీ॥ ప్రజల కెట్టి యుత్సాహంబు ప్రతియందె
నట్టి యుత్సాహ మిత్రుడు మీ రాత్మఁజూచి
భావిధులమఁ గోరుదుఁ బొలుపనుండు
పూజ్యులగులార భారతపుత్రులార॥
- సీ॥ అరులను కడలింబి యాకృష్ణరాయలు
దిగ్విజయ సుధ మె లింపునాడు
కవులను నెఱుంగుకొని నిన్ని కవిరా
శతికి వివాహంబు నుంపునాడు
తనపాలనంబున ధర్మంబు నెక్కుడు
నాల్గుపాదంబుల నడపునాడు
జాతీయవిద్యలు జాతీయకృషులను
నిఖిలస్థలంబుల నింపునాడు
- తే॥ సీ॥ నార్యసంకలి కరితి నాత్మలందు
మాదము చేసాడె నట్టి సమృద్ధము నేడు
గోళ మాన్యదేశంబును గొల్వఁదయ్య
దిగ్విజయంబు భుజివారియుల॥
- సీ॥ మనుమనది మూంబు గన బాన్యంబును భద్ర
తిక్కిన తెరుల తెక్కినాడు
బాలచంద్రుండు మేటి పల్నాటిసూర్యున
కాన్యంబుతోఁ జోగు నుంపునాడు
అంధ్రపురదేశ యజపతి భుజుకు
జనులను నెదిరించి వెలగునాడు
శ్రీయయ్య రుద్రాంబు విష్ణు మెన్చి దే
శద్రోహులకు కీర్తి నుంపునాడు
- తే॥ సీ॥ ఎట్టియావేశమును బూని యెసగినావో
యట్టియావేశ మిక్కుడు నాత్మలందు
దాన్య పనిసే యుండి యుండు వహించి
భుజులంబు భాగికికయలార॥
- సీ॥ భక్త్యుని సుపాద్యపటిపత
నఁబో క్తిమనునాడు
భలమార్గ రక్త భలంబునాత్మ
తిక్కిరాదండదోర్దండకీ
అనంతస్వయంభారంగారక
దివికభారతకేళి
పరమాకార్యకార్య కరణజ్ఞునికే
తిగిభావితమహాత్రయంబు
- తే॥ సీ॥ గతిగ, శతమాత్రుల నానందంబులందు
దాన్య పనిసే యుండి యుండు వహించి
కుభయు చేసాఁడు భారతసూర్యుల
పూజ్యులగులార భారతపుత్రులార॥

బాల - హిస్సారు

[చిల్లిరిగ శ్రీనివాసరావుగారు]
ర గ క

అదే గోళిందయి + యంకంబు గనుగొనక
నరితి మోటారు + యానమన నోకనాడు
చుట్టు సోదరి గట్టు + శోకంబు నోకాన్
నట్టుఁడును 'బాల' + నిట్టూర్పులానానా
నియం సింగారములు + కిట్టిమై మెదోరగ
బరులైన వైకళ్య + భారంబు మెకగన
ప్రక్క వత్సూరాహి + పతల యుల దాచి
నిక్కి గోళిజను + నిలిచి కావలియండి
ఎరు కీకట్టడు + లేమిసార్లక మంచు
ప్రేమచున్నది కాకి + మైగుమ్మటము తక్కి
అందముగ మోకొనె + యమవియ్యవి చాల
నింత నేయకుమందు + నీకు లలి సావురము
కూలి కత్తునాల + శోటిభాగ్యము చాల
ధూళిలో గలనెనా + దోర్దగ మదియెల్ల
పసిట జలకముల + పద్యకవలలలో
కన్నీడు కాయము + కప్పలిక్కుడు తును
యుంతింతి తిరుగు + నువ్వునవలములను
కొదిల్రాముల స్వేచ్ఛ + గుమ్మరు నాడెను
నల్లను బయ్యె + శోభిల్లు దైవై
తోడఁ లేరువెక్కుడు + కూగి శల లాడించు
కొండవై నోకముల + నుండె పుష్పపు శోన
రామ నానూగారి + రాతిగోడలభాన
అబంధిభావే + నాంధ్రనానయముగరగ

బంధుదయ గోపన్న + భాగవతుల కెన్న
భక్త్యుడయె గోపన్న + భక్త్యుడయె తానెన
భరలొన చెనాల + భర్మమున నెహానా
నిశ్చరణచిన్నా మె + నిలిచి చీటికొట్టు
ఒకవత్సరము + గోపన్న యొట్టు
గొప్పగోరిల్లి + గొంతెత్తి యెడ్డంగ
చిన్న చీటికొట్టు + చిన్నవత్సర వత్సరము
నిన్నుతెను నేయంగ + నిలిచి నిల తానెన
గామచంద్రులీల + భూమి నె తో కమాన
కూలికొనెను గూలి + కూలద్రోసినవాడు
కూడ కూలిపోయె + కూలద్రో మరునాడు
మొత్తిద్రోయి భుని + కీచితి నిత్యదరు
మైదానాచేర + కలిసి యిటులండెనరు
రామచంద్రులు గా + రాజ్యముండెనరు
ప్రజలపాదయము మీన + ప్రాసాదమండించు
గాంధి రీడించులను + భూంకము చేసెనరు
వారలును మీనలీల + వత్సర నె నిత్యదరు
తనదేవుడు నిత్య + భవమై గోపన్న
తనదేవుడు కీచి + జనములను గాంధ్య
వీరదిగ్విజయ వైరులను భయలను
చేసివారి నేను + చితింప దొడగితిని
అంధ్రలోకము కిష్ట + దేవునివృష్టినై
యంతెవరు ఒకరు + యనగ నది యుష్మాం
వైధ్యమును బాసి + వైధ్యమును బాసి
బాడనానె గిరిబాల + బాలుపార నామయ
చుట్టుత్రుల నెల్ల + కృష్ణయంతం బెంతో
మాతృమాతృ + వత్స + వోద్యంబుగా మార
భూకంఠమునై + బాలుపారు నాకెక్కి
బాలి యాడెదరితి + భూభరము గన్పించె
కాయకృష్ణము గట్టి + కాయ మనీర మంచు
కాంతధర్మంబును + కాటిచెక్క బూనె
అండ మయందెనె + యావార్త నెగింప
అగి మోటారునై + మరలితిని యింటికిని
యందుగా వామం + ముద్దిపరమంబు విని
జని కెంతో ప్రవచంబు + మోర్దంబున సత్తి

సంస్కరణము

ఉ॥ నేటికి వత్సరద్యమును నిండెను తిప్పితికాశ్రీ యాంధ్రదేశ
కాటవికారుచిచ్చిడి బలానుకృత్యంబుఁ జొచ్చి నా
నాటికి దుఃఖవేదన వివాళవయందును మాని మానసో
ద్భావన మాచరింపఁజనె తక్కువ ప్రాకృతకర్మబంధముల॥

చం॥ వియంతియంతయూతమున కల్లశీలెన్ హృదయంబు; బాన్యధా
రలుప్రసంగంకెగన్ము; స్వరము కృశించె; దంకెదేనా మే
కొలదియొ నీకవిత్వముథ గ్రోలివారలకే నిచార మి
ట్టులనికరిమానెడఁ నుంకనుఁ గు దరె నీదుపుత్రుల॥

కా॥ సర్వరంజనంబునో, హరినివాసంబునో గనబోతివో,
భగ్గంబాడఁ ద్రోకబట్టివో, యజ్ఞావోద్యుతంబునో జేరివో,
దర్శనానందంబు గాంచఁబోయితివో యేదోపుణ్యభాగంబునో
హర్షంబునో గనియుంచవచ్చుననన్యూతాదేమాబోట్లకున్.

సీ॥ శత్రుకుటకవనము సత్పితాదేవ జేనతాత్రవర్తి సంస్థా
మందు. అకుభారాచిత్తాదంబునాపివాడ దేవేకరహ
నాభునెనుట. అస్థానధానిత్యవత్సంబునెన్నితే యరగభూ
షణుపే రోలగను. శత్రుధాన విధాన చాతుర్యముల
జూకే శత్రుసంధురంధిరమునందు.

తే॥ సీ॥ నీవు ప్రాసనపు సానీక మెల్లఁ జదివినిమించినాడవే గత్త
వీరై. అఖిలజగదంబుకీ యజ్ఞావహం॥ ధర్మపత్ని దుర్గా
సన్నిధానమున॥

సీ॥ తనయాశ్రయతపస్వతతి మించెని యింద్రుఁ డెప్పింపలేదె య
రానంబు; తనవర్ణాలంకృతి మించెని కైశిక దాల్చిడేనా
హరి మరుఃస్థలమునందు; గంగాభవభంకరమునందు రుద్రుండు
తండెల్లఁ దేవతార్పుంబు తనదునాధాటి మించెని చతు
ర్యులు దాలింపఁచే యపనానకులను.

సీ॥ తనను నన్నిడి యెట్టిది నెను లుండి; కనిగిన్నంపుకార్యంబు
సఫలమయ్యె. నింక నానందంబు ముంకరింపు. మనెడిదుర్గ
వాక్యము వింటినా మహాత్ము॥

సీ॥ సౌఖ్యమే నిన్ను పంచప్రాణమునోలె, కనిగట్టికృష్ణభూకా
తునకును, నేనుమే నువితాత్రానాభులైన వాగనుకాననా
సత్సత్వంబులెల్ల, గురుతింపి నేనిన్న గురుకుట్రహ్మముకాశ్రీ
పాణినీయాగవ్రతభంజుని, తుమియింపు పని నీమకాళ్ళ
మెఁ బడినాడె నిన్వక్రకీర్త్యుడో కృష్ణకర్మ॥

సీ॥ వీంద్రసంస్థానవిద్యకృత్ వీర్యగుండు, కుబ్రం దర్పమామర్యాన,
జూపినా డెల్లెన్ను గోతెనువారల నేమిలెచ్చె గాననీకెండ
లోపలంబు గలంకబోయె॥

సీ॥ చచ్చిన్నరంబునందె సకలసౌఖ్య, బాలమును గాంచుచు,
టయే సత్సమైక, దీపరాజ్ఞి శోకనవీరవానా, మొద్దుల
గుంబునందె నెట్లోర్వయ్య॥

సీ॥ యజ్ఞభాగంబులం గాంచినయరనాభు మర్విజలలకు వర్షంబు
లానగుట్టు. వానినఖండవోనిత్ర ముపార్వతను గ్రహించి
నుకరితాకృష్టి వర్షింపుయ్య॥

సీ॥ 'మత్తరాట్నబుర్రాయ మె మోరియల్ల! మోక్షసహకారు
త్వత్పూజ' ముచి, 'మబ్బరావని గోరవనూచకముగ నేలు
నూటవదార్ల నర్పించురంబు॥

సీ॥ కలరు బుద్ధికుటుంబ నాటికప్రదర్శ. నాదికార్యధరంధర
లార్యహితులు. కిష్టంబును, నీకు యత్నంబు నేయునెడల
వారు సకలార్వతేర జేయవలెన్మొ॥

సీ॥ బ్రతికినాల్గుల తోచినకల్పలూరు. తిచ్చినిన్నర్థిబూజించి
రిక్కు దాను. కృతము వదిలిపోయె తలంపనేకలంఘన నీ
కుటుంబమునకు నిధి నేకరింప.

సీ॥ అంధ్రసంస్థానరంగంబులందు శత్రు. ధానసాట కారంభసందర్శ
ములను. 'మాగురుడుమాప్రభు'వను ప్రేమానుబంధ. మేమి
నికంశమునకుఁ గావించె మేలు॥

సీ॥ ప్రత్యయకాలమునాక నిగ్రంధరాజు. సమితి నిలుచును ధరణి
నాచంద్రతాత కము. నీకీర్తివెన్నల గాయుచుండు నేమి
లోపలంబు నీకుఁ గన్పించె చెప్పును॥

వేంకటేశ్వరస్వామి

వనంతులె ఖలు

౨౦

ప్రియమిత్రమా!

కార్యంతరమున్నుండే నై ఎట్లో తీరుబడి చేసికొని ప్రాంతమునకు వెళ్ళిపోయితిమి. అంతే కాదు, కొందఱు నవ్యాదయై తిట్టబడినట్లు ప్రాయశః కనిపించినందున ప్రకటించుచున్నాను. ఈవారము హైదరాబాద్ నుండి మిక్రము కళాశాలను ప్రారంభించుచున్నాము. అంతేకాదు, అందువలన వారి కింకారమును గూర్చి చెప్పుట అచియ్యము. అందువలన వారి కింకారమును గూర్చి చెప్పుట అచియ్యము.

1

మ. రా. రా. శ్రీ వసంతరావుగారికి

అయ్యో!

మీరు ప్రాయశఃకాలం గొన్ని విషయము లభూర్వములు. అందులకు దీక్షాపాదములు - అనభ్యసనములు కాని లేవు. చాలావిద్యనుగూర్చి అభ్యసించియు ప్రాయశఃకాలం కాని విషయంబు చాలదు. అది గాక మీరు ప్రాయశఃకాలం కాని విషయంబు గాన, మరలవిషయములు కాని, వేదాంతవిషయములు కాని లేకయున్నవి. మీ కింకను శ్రద్ధగా విషయభివృద్ధి మొనరింపజేయుచున్నాను.

చిత్తగింపుడు

వి. నుండరావు.

[విషయము లభూర్వములలో, కాదో, హాస్య మున్నదో లేదో, అనభ్యసనములను ప్రాయశఃకాలం నకల్పము! విషయ, చర్య విఫలకరణంబులైన యగత్యము కనబడదు. పాఠశాలకు వినుగుపుట్టున క్లౌచిత్యవిచారము లేకుండ దాడినదే పాడుట కళ కానేరదు. చెప్పినదే చెప్పట చేతగానితనము కాకుండ నుద్దిక్తవాదయా వేదమున, బుద్ధి యనుకల్పించే విధించి, బాచిత్యము పొందించువారునైన. ఎంతయు కళాభ్యసన యంతయు చెప్పనలెను. సాంఘికమతవేదాంతవిషయములు నాని చింతకలుకుట. అయినను గ్రహముగా నీమిత్రునివాక్యము లనుసరించి వాయుటకుఁ బ్రయత్నించెదను. నేను విద్యాభివృద్ధుడను నాను. పాండిత్యము లేదు. "సలహా తత్కృత. ఎత్తు లెత్తుక" యను నా మిత్రులమాట నత్యము].

2

మ. రా. రా. శ్రీ వసంతరావుగారికి

అయ్యో!

మీరు కొన్ని విషయములు వ్యక్తులకు సంబంధించినవి ప్రాయశఃకాలం. రైలువాహనమునుగూర్చిన వ్యాసములో "అల్లికి మగడ" నుగ్రంథము చేయవలెనని దాడిపించితిరు. మొట్టమొదట నాగ్రంథమున కట్టిపేరు తననని యుండెడిది గాని తరువాత నది కల్గకకారముగ నున్నట్లు విని విచారించితిని. ఇంకయుండునాడ్రాక్షిణి నది కల్గకకారముగ నున్నట్లు విని విచారించితిని. ఇంకయుండునాడ్రాక్షిణి నది కల్గకకారముగ నున్నట్లు విని విచారించితిని.

అట్లు

కొ. న. ము.

మాట దోషమునుగూర్చి భాదించుటయే ప్రధానవిషయము కాని, దోషిని భంధించుట కాదు. దోషమునై ననభ్యసనము కాని దోషిని గాదు. ఇట్టికష్టము నేను కూడ జేయవచ్చును. చేసినవారు మిత్రులైనను, శత్రువులైనను, తటస్థులైనను, నేనైనను, దోషములనే నిందించుట మాధర్మ్యము కాని దోషిని కాదు. దోషి తనది దోష ముండజాలదు. ఒకవేళ నున్నది భాదించిన బాధకాదు. కావున దోష మున్నయెడల నది యొకకల్పితవాక్యమున కంటెకట్టి దోషమును భంధించుచున్నాము. అట్టిదోష మున్నవారు ఎవ్వరైనను దోషమును నశించుకొందు రని మామూలముగానా భక్తుల దూషించుట మామతము కాదు. మీదోషమును మీరు గ్రహించి నశించుకొను మని ప్రాసించుటకు నమానకరమగుట.

3

మ. రా. రా. శ్రీ వసంతరావుగారికి

అయ్యో! మీరు ప్రాసించిన రైలువాహనమునందు పుస్తకములనున్నదే ననిపించిన "కళావృద్ధి" చాలవృద్ధిగలిగినదని నున్నది. ఆ నేర మొందినవా యన్నను మీ రట్లు ప్రాయశఃకాలం కేమిలాభము కలిగినో యూహింపలేకున్నాము. దోషి తనదోషమును నశించుకొనవలె నని బుద్ధి పుట్టునట్లు నిందింపడకునని కాని, మీ ప్రాయశఃకాలం నాగ్రహము కలిగి మతఃకేదోషము నొనరించుట ప్రాయశఃకాలం కళ కానేరదు. భాషము గాదు. విద్యాభివృద్ధి దోషిని కలగజేయకడేశారణమునో యొనరించిన యొకపాఠశాల నిత వివరముగ వ్యాఖ్యచేయుటలన మీరు దప్పక కృష్ణ గుంటూరు నుండలముల కింకలలో నొకమండలమున దిద్దిమాన మున్న దనియు, "తదనవంధలమున కాగ్రహమును రగలుకొల్పితి రని యు నమ్ముచున్నాము. మీకాలము నింతకంటె గద్దెనియోగ మొనర్పించుకల్ప లేదా? మీ నీవకాశ్యము నింకకంటె గర్వింక నవనరములేదు.

చిత్తగింపుడు

గు. కొట్టికల్పము.

[కవ్యాసములో వ్యక్తి యున్నట్లుగాని, అవ్యక్తి నెఱిగి కాని, వ్యక్తిని నిందింపవలె నని కాని నీవోదేశముతో ప్రాయశఃకాలం. వ్యక్తి లేనప్పుడు దోషమే లేదు. కాని వ్యక్తిని గ్రహించి దోష మున్నదే ప్రాసించడమయ్యును. కొందఱు దౌర్జన్యరహిత మైన యనవాయవాదల మని చెప్పవలసి యుండును. ప్రాసించిన వానిని జెడదనామము లుంచి యుద్ధమమును ప్రేరేపించే ధనవంతు లగుచున్నార వారు చెప్పిది దోషి చేసెడి దోషి. ఇది మనము కోరడగని విషయము. ఇందులో మండలములకు మండలములకు, నగరములకు నగరములకు, దేశపుటదీ యొకమత్యభావమున, జెడదగొట్టుకొనుచున్నాడు. ఇదియుం బ్రస్తుతావసరం గాక గోరడగని విషయము కాదు. అందులన వానిని మాట చిత్తమని తోచి నట్లు గర్వించితిమి. ఎ. తవారి వైన లోపము లుండును. లోపమును దెలిపివచ్చుచు సరించుకొనుట బుద్ధిమంతులతత్వము. మేము వ్యక్తితదోషమును జేయునకే సంకల్పించుకడేసి యుంటిమి. కాని మండలాభిమానము లేదు. "బడాం-డాం" తగవులలో మేము తటస్థులము. విషయ దోషి వ్యక్తిదూషణ మున్నట్లు తలంచినవారి మిత్రులు తలంచినను సమానమే! అట్లు తలంచినవారికి మామన్నుల సమర్పించుచున్నాము. దోషిని మానానభూతి వారిమిత్రులకంటె నధికమనియు, వ్యక్తితముగ దోషము నిరూపించినట్లు తలంచినవారి కట్టిది లేదనియు, నన్ను ప్రమాద మనియు మనవి చేయుచున్నాము.

4

మ. రా. రా. శ్రీ వసంతరావుగారికి

అయ్యో! మీరు ప్రాసించిన "శ్రీవాద-పాత"ల సంభాషణము మనోహరముగ నున్నది. కాని మీరింకను ప్రాయశఃకాలం నది విడిచితి రని నమ్ముచున్నాను. మీరు జైవము దీర్ఘాయువు నిచ్చుచుగాక!

చిత్తగింపుడు

(సంతకము తెలియలేదు)

5

మ. రా. రా. శ్రీ బ్రహ్మశ్రీ వసంతరావుగారికి

అయ్యో! మీ రాహారసంస్కారవిషయములో ప్రాసించినవిషయములు చక్కగ నున్నవి. కాని అక్షిప్తసంకల్పము. శ్రీవాదపాతనామాత్యుల సంభాషణము, విశుల ప్రమాదము మొదలగు విషయములపై ప్రాసించినవిషయముల జూచిన కవులను, రాజులును గొంద తిట్టుట మిక్కిలి యగ్రహావేశము లేయున్నాడు. మీరై నాటకములు ప్రాయశఃకాలం. శత్రుత్వములు ప్రాయశఃకాలం. మీరై నాటకములు ప్రాయశఃకాలం. మీరై నాటకములు ప్రాయశఃకాలం.

చిత్తగింపుడు,

గా. నూ. శ.

సంతోషము! సంతోషము! ఒకసారి యొకరూంట్లయ కవి ప్రాసించిన నిందాగ్రహకావ్యమును జూచి యొకడు నీవు నన్నే నిందించితివి అని యాతనిపై నభియోగము తెచ్చెదను. విచారణ సమయమునందు న్యాయాధిపతి కవి నేమందురని యాడుగ నాకే దోకపెట్టె తీసి నూలుజాలులను న్యాయాధిపతి కిచ్చెదను. అ నూలుజాలులు ప్రాసించినవారు గవిని "నీ వే న న్ను నిందించితివి" అని ప్రాసించెదను. న్యాయాధిపతి సంతకములో నింతమందికి గల దోషమును గర్వించి, వ్యభావనీధముగ ప్రాసించిన

కళిదాసు

[హార ప్రసాదశాస్త్రీగారి వ్యాసమునకు తెలుగు]

నాటకములయందు శ్రీలను బ్రదర్శించుపద్ధతి

కళిదాసు కావ్యములయందు దోక విధముగను నాటకము యందు మరెవలెక విధముగను శ్రీలను బ్రదర్శించియున్నాడు. శృంగారస మియిన కవనమందు పొంగి పొరలుచుండును. "పరమ మూర్ఖుడగు కళిదాసు విద్యాంకురాలగు భార్యకులన దిట్టుడిని పిరగియై దిటుగుచు ఒక మహాపురుషుని యనుగ్రహములన సరస్వతీదేవి వారాధించెను. కొంత కాలమునకు సరస్వతీదేవి ప్రత్యక్షమై నీవు మహావి మగాడునని వరమొసంగెను. నెంటు నే కళిదాసు సరస్వతీ ప్రసమానకు గడంగెను. కాని సాధారణముగ కవులు శ్రీలను వర్ణించుటలు కళిదాసు తల మొదలకొని పాదములవరకును సరస్వతీదేవిని వర్ణించెను. అందులన సరస్వతీదేవి కాగ్రహము గలిగి వేశ్యను వర్ణించుటలు సారూపమును వర్ణించితివి. కాని జేవలను వర్ణించుట నీకు దెలియదు. కావున నీవు శృంగారంబున వినుమని కేవల యంతర్ధానమాయెను. ఈ పాదమునకు ప్రాయశ్చిత్తముగ కళిదాసు కుమార

[వ్రాతకు మెచ్చి యభియోగము కొట్టివేసెనట. మాట నీయద్భుతము కట్టిడి. పలువురు మేము గర్వించిన దోషములు తమ్ముడే కించి ప్రాసించిన ప్రాయశఃకాలం ధన్యము. ఇందఱు కుండు దోషములు కల్పితవాక్యంబుల గట్టి మాపుటలన మాప్రాంతలలో గొంత గుణమున్నదిని యాత్మవిశ్వాసము కలుగుచున్నది. మే మెల్లప్పుడును దోషములనే గర్వించుచున్నాము. ఎవ్వరికి ను పొవుటోపిలను వారు ధరించెదరు. దానికి మేము చేయవలసినది లేదు. ఒక్క విషయము మాత్రము రూఢిగా జెప్పగలము. దోషులు తమ దోషముల దోలగించుకొనినవో నిక మాత్రే లలో వారయలు నుండెడు.

వారు ప్రాయశఃకాలములకు, ప్రత్యుత్తరములకు భయపడకలసిన పనిలేదు. అవ్యమానము తప్పని వారేయగుదూషణ మొనరించుట పాండిత్యమా కవిత్వమా ప్రభుత్వమా గజైగట్టి బోగమాట యాడుచుండగా నొరు లేమైన ననుకొందురని సందియ ముండిన నావేశ్య యొక్కయడుగు వేయగలదాకా ప్రాయశఃకాలం ప్రాయశఃకాలం కూడ దా మేదియో ప్రాయశఃకాలం మనియే యారంభించెదరు. కొందఱు కడుపుకట్టకొక ప్రాయశఃకాలం. ఎట్లు ప్రాసించిన వారైనను భగవంతునియందు దృష్టియుంచి, దోషి కంటె దోషమును గర్వించువారైన బ్రహ్మదము లేదు. మేము మాత్రమే కొలది యావని నెరవేర్చెదలంచి ప్రాయశఃకాలం మేము వ్యక్తిదూషణము లేకుండ ప్రాయశఃకాలం ముసంతక ప్రయత్నిము. కొన్ని ప్రమాదములు, కొన్ని తాత్కాలికసన్నివేశములు, కొన్ని యదవియునిరిక సముద్రపుటలపై వంటి ప్రాయశఃకాలం నుండవచ్చును. ఒక సారి మే మొక హాస్యములో నివసించుచుండగా నొకకవి యొకకథ ప్రాసించి, అం దొక కల్పితవాక్యమును ప్రాసించెను. కథ ప్రకటించి బడినది. ఆ కవికడ కొకవ్యక్తి వచ్చెను. అవ్యక్తిని గవి యెఱుంగెడు. కవిని వ్యక్తి యెఱుంగెడు. కాని కథలో నున్న కల్పితవాక్యమును, కథలో గొంతభాగమును వ్యక్తికి సుబంధించి యుండెను. ఇంటి పేరుకుండ సరిపోయినది. మే మాశ్చర్యపడితిమి. వ్యక్తియే తన్ను గాని, తననామముగాని, తనకథగానీ, కవి యెఱుంగెడు యం గిరిగెచెను. ఇట్టి ప్రమాదములు కొన్ని తటస్థమగుచుండును. కావున నెవ్వరైన నీ లేఖలలో దమ్ము దూషించితి మని దురభిప్రాయపడి మమ్ము నిందించినను మేము వాటిక బ్రత్యుత్తరము లీయము. వారు మా లేఖలయందు నిరూపించిన దోషము లొనరించి నిరయోగక-వా రాదోషములను నిడ నాడ వ్యవహరించిన మాత్రము గ్రహించి జాలినాడెదము.

మిత్రమా! ప్రైధముగా లోక మున్నది. ఈవిధముగా నే నున్నాను. ఎట్లయినను లేఖ ఇంటిటినుండి శ్రద్ధగా ప్రాయశఃకాలం బ్రయత్నించెదను. ఉన్నతము లగుతలంపులు గలుగుగ్రంథముల పఠించి మనదేశము, భావ, జాతి, వీనికి శ్రేయస్సు కలుగవలెనని పరమేశ్వరు నమ్మి ప్రాసించెను. ఆంధ్రప్రదేశ్ కాధిపతులయను గ్రహమున నింతకంటె సావేక ప్రసంగములు ముచిసేవ సేయలూనుకొందును. లోపములను మన్నించి మిత్రులును, శత్రువులును, పాఠకులును, నీవునుగూడ సానుభూతితో సాయపడి మంచి "సలహా" నిచ్చి యాదరించెద రని నమ్ముచున్నాను. దయ యుంచుము.

నీ ప్రయమిత్రుడు

వసంతుడు.

సంభవమందు పార్వతీదేవి కర్ణింశులపై కచ్చినప్పుడు శిరస్సు నుండి పాదములవరకు కర్ణింశుల పాదములనుండి శిరస్సువరకును కర్ణింశులు" అని చెప్పబడినది.

స్త్రీపార్వతీలను సమ్యక్భవమున నిలుచునట్లు సర్వాంగ వలల రూపకర్మలను జేయుటయందు కాలిదాసు నిరూపమానుడు. మేఘనాథుడయి యత్తుకొనియుకొని సర్వాంగకర్మలను కు మారసంభవమందు పార్వతీదేవి కర్ణింశులను విశేష భేదము గలదు. పార్వతీదేవిని కర్ణింశులతో కుమారసంభవమందు పందొమ్మిది శ్లోకములను వివరించిన యున్నాడు. కాని యత్తుకొని కర్ణిం శులతో కొక శ్లోకమును మాత్రమే రచించెను. కాని యాయొక్క శ్లోకమందు పందొమ్మిది శ్లోకమందలి భావమును కృత్రిమము ను. కర్ణునంతమువలె ఇందువలె స్వయంవరమందు ఇందువలెని కర్ణింశులతో కొక శ్లోకము కలసియున్నదిగానిగానె. పరిచయ నిలుచుండబెట్టి సర్వాంగములను వర్ణించెను. కాని స్వయంవర కర్మయందు ఇందువలెని పేరు నిడుకొని నునదన ఒక రాజు కడనుండి మఱియొక రాజు సమీపమునకు దీసికొని వెళ్ళునప్పుడు పునొమ్మిది విశేషములను సజయోగించి వర్ణించియున్నాడు.

కాలిదాసు నాటకరచనయందు స్త్రీల రూపమును వర్ణిం చుటకు మరియొక మార్గము ననుసరించెను. మూడు నాటకముల లోను ప్రథమాంశమందు స్త్రీలను జూపించెను. మఱియు నా స్త్రీలను త్రివిధములగా నిలుచుండబెట్టి యెరుకనుండు పురుషుని నొక సర్వాంగములను వర్ణించి యున్నాడు. కాని నాలుగవ మారు స్త్రీని నిలుచుండబెట్టి కర్ణింశులతో కాలిదాసు బ్రయత్నింపఁ జేయుటతోడ సంతృప్తినిొందెను. కాని యంతకు మించి కర్ణింశుల యెడల కాలిదాసు ప్రతిభ కే లోటు గలిగెడిదని దొచుచున్నది. మరియు నొక్కకూడ త్రిభంగములయందు నాయొకను ప్రదర్శించి ఒకత్తన కొక యపరూపమును రూపలవణ్యములను గనుజుచెను. కావుననే నీవ్యాసముం దాత్రివిధవర్ణనలనుగూర్చి వెల్లడించుటకు బ్రయత్నించును.

కాలిదాసు రచించిన నాటకములు మూడు. ఇందు మూల వికాగ్నిమిత్రమును రచించిన కవి కాలిదాసు కాడని కొందరి కనుమాను. కాని నాకళంకలేదు. మూలవికాగ్నిమిత్రము కాలిదాసు రచనయనుట కేవలము గుఱు నుండవలదు. మూలవికాగ్నిమిత్ర మందలి పాత్రలన్నియు భూలోకమును సంబంధించినవి. మూలవికవి దగ్ధభూజకన్యక మూలవికాజతోడ నామె వివాహము స్థిరమగుటవలన మూలవిక యను నామభేదము వచ్చినది.

వికమోర్వకీయమందు పాత్రలన్నియు దాదాపుగ స్వర్గ మునకు సంబంధించినవి. ఉర్వశీ యపురస. ఆమె చెలికత్తె లంప రు యపురల స్వర్గమందలి నాట్యాచార్యుడు భరతముని ఉర్వశీ భరతముని నాటకము నభినయింపుచుండును.

కాకుంజలమందు స్వర్గపుత్రములను బహు బాగుగ సమావేశపరచి యున్నాడు. కేవలం తల్లియుష్మకీకడు. తల్లి యపురస. ఆమె యంబు ప్రదేశము హిమాలయపర్వతలము. దానిని పృథ్వినుండి స్వర్గమునకు బోవు ద్వారమని చెప్పవచ్చును. దువ్యంతుడు కేవలం తల్లి యపురస పిమ్మట నామె యరిగన స్థలము స్వర్గపుత్రములకు మధ్యభాగమగుచున్నది. ఈనాటక మందలి పాత్రలలో కొన్ని స్వర్గసంబంధమైనవి. మరికొన్ని భూలోక సంబంధ మైనవి. మధ్యలో నుండు సంబంధించిన పాత్రలుగూడ కొన్ని గలవు.

కాలిదాసు ప్రథమమున భూలోక సంబంధమును నాట కమును రచించెను కాని దానికలన సంతృప్తి నొందక స్వర్గసంబం ధమును నాటకమును లిఖించెను. కాని స్వర్గముగూడ బహుమా యుటచేత దృష్టి గలుగక, అభిజ్ఞానశాకుంతల నాటకమును రచించెను ఇందు స్వర్గపుత్రములు కలసిపోవుటవలన పరమా నందభరితు డాయెను.

మూలవికాగ్నిమిత్రము

మూలవికాగ్ని మిత్రమందు అగ్నిమిత్రుడు రాజు. రాజ భాని విదివానుగము. రాజు ప్రేక్షాగృహమును (నాటకశాల) మూలవికను చూపించెను. అచ్చట రాజు, రాణి విదూషకుడు నుండిరి. వారిలోడె సర్వశాస్త్రవిదుడును, ఆచార్యుని నాలుగు కళలయందు దక్షిణమును వృద్ధపరాజకుడుండెను అప్పుడు రాణి వలన నియోగింపబడిన నృత్యాచార్యుడగు గణదాసుడు మూలవి కను వెంట నిడుకొని యుటకు వచ్చెను. గణదాసుడు కన్యకా లకు మూలవికను రాజు సమ్యక్భవమందు నిలుచుండబెట్టి "భయపడ కు. ప్రయత్నిస్తవుగమ్ము" అని నడిపెను అప్పుడు రాజు మూల విక సూపమును గాంచెను ఇంతవఱకు రాజు మూలవికను చూ డలేను. కాని యామె యత్తుకొని గాంచి ముగ్ధుడాయెను. కాని చిత్తవినయించి రూపము ప్రకృతరూపమునకు సరిపోవునో లేదో జూని యాయన కనుమాను నుండెను. కాని మూలవికను గాంచినంతనే రాజున కానందముచేరెను. మిగుల మిక్కిలి చిత్రకారుడు, ఈమె రూపమును సరిగ చిత్రించుటకుండెని దలంపజొచ్చెను. మరియు నామె నేత్రముల ముఖము చేతులు పార్వతీలను కన్యకలములను గాంచి, నృత్య మొనర్చుటకుగాను విధాత యామెను సృష్టించెనని భావించ జొచ్చెను.

అటు పిమ్మట గణదాసు మూలవికను నేర్పిన నృత్యవిద్య ను జూపించుటకుగాను ఆమెచేత నృత్యము జేయించి అప్పు డామె కర్ణింశులతోనుండు చతుర్ముఖి గీతమును బాడుచుండె ను. కర్ణింశుల యాగీతమునే బాడుచు, నృత్య మొనర్చుచు యయా తికీ తన మనోభావమును వెల్లడించుచుండెను. మూలవిక గూడ యాగీతమును బాడుచు కర్ణింశులతో నృత్యము సమీపమున. కాలిదా సింతకలకు నృత్యవిధముల మూలవికను చూపించియు న్నాడు. ప్రథమమున రాజు సమ్యక్భవమందు నిలుచుండబెట్టెను. రెండవమున నృత్యగీతము లానంద్యులగుచు దర్శించుటకు జేసె ను. మూడవమున విదూషకుని ద్వారమున మూలవికను రాజు నకు గనునరచెను. నృత్యగీతము లానంద్యులగుటకు మూలవిక నిర్ణయించుటకు బ్రయత్నించుచుండ విదూషకుడు మూలవికను గాంచి నీవొక మధ్య విషయమును మరచివావు. కావున వెళ్లు టకు మీకులేదు. అనియెనెను అప్పుడు గణదాసుడు నిజముగ నృత్యపు దగ్ధభవమందు లోపము జరిగెనని యెంచి యాత డిట్లని యె. మూలవికా నీవొకప్పుడు తప్పును దిద్దుకొని వెళ్ళెను. అన రాణికి కొవడుకచ్చెను. గణదాసుడును, రాణియు తర్కవిత్ ర్కములకు గడంగిరి. పరివాదము మధ్యన రి యాయెను. ఈ సందర్భమున నిలుచుండిన మూలవికను రాజు బాగుగ గాంచెను కాని రాజు ప్రథమమున సమ్యక్భవమందు మూలవికను జూచి యున్నాడు. అందువలన కాలిదాసు తృప్తికొనఁజెట్టి విదూష కుడు మూలము కంపిస్తోందనా చిరకంఠుడును మూలవిక యొనర్చిన తప్పును యడిగిరి. అప్పుడు విదూషకు డిట్లనియె. రాజునకు నృత్యవిద్యను జూపించుటకు బూర్వము బ్రాహ్మణ పూజ యొక్కటకు మంచివావు. ఆమాట విని యందగను నవ్విరి. మూలవిక గూడ నవ్వెను. కాలిదాసు మూలవిక కవుల ను రాజునకు చూపించగలసియుండెను. అందువలన రాజు మూల విక గుహాగీతములనుండలమును గాంచి నేత్రసాఫల్య మాయె నని నడిపెను. విదూషకుడు మూలవికను తిగి నిలుచుండ బెట్టు టకు ప్రయత్నించెను. కాని గణదాసు డామెను వెంట నిడు కొని నిర్ణయించెను.

వికమోర్వకీయము

ఉర్వశీ న. నేకమంది యపురసలతోడ మహాకవులకు పూజయొనర్చుట చేసిని గృహమునుండి తిరిగి స్వర్గమున కేగుచుం డెను. మార్గమధ్యమందు 'కేక' యను దానవుడు, ఉర్వశీని, చెలి కత్తెయగు చిత్రలేఖను రథముమీదనుంచుకొని పారిపోయెను. మిగిలిన యపురసలు దుభింపుచుండిరి. అప్పుడు పురుషాపురుషు నుగోష్ఠిపాసన నొనర్చి తిరిగి మర్త్యలోకమున కేగుచు అప్ప రసల క్రంతఃకమున విని "నేనుండగా యాత్రవాద మొనర్చు వా రెవరు" అని నుకున అప్పురసలు ఏమ్యుచునుచురాజు "కేక" దానవుడు, ఉర్వశీ నెత్తుకుని పారిపోయెను. దేవతలయందు తరుకు భక్తి క్రద్ధ లుండినయెడల మానభిని వాని పొనుండి తప్పించి బ్రతికింపుడు

వెంటనే పురుషాపురుషు కేక యనుననబుని పారదరిమి యూర్వశీ, చిత్రలేఖలను రథముమీద నెక్కించుకొని యపురసల సమీపమునకు వచ్చెను. ఇదియే యూర్వశీయొక్క ప్రథమ ప్రవేశము. కాని యనంతటికిని యూర్వశీ కన్నెత్తి చూడటం కుండెను. భయమువలన సర్వాంగములు కంపింపుచుండెను. రాజు ఉర్వశీని కాంతచిత్రక జేయుటకు యత్నింపుచు, "భయములేదు కండ్లు దెవవును." అచిత్రలేఖ యిట్లనియె. మహారాజా ఈమె ఉచ్చాస్యభరిత కన్యకలవలన బ్రతికియున్నదని గ్రహింపుచున్నాము. కాని మన మాట లామెకు వినబడుటలేదు." రాజు యూర్వశీ కేకీ చూచుచుండెను. కాని యామె కృత్యంపరణుమాలమ్రేమలకు తరుగ లేదు. మెకయందలి మందారకుసుమమాలిక యనుచుండు డెను. ప్రద్యుమనభయమందలి వస్త్రము కంపింపసాగెను. క్రమక్రమమున ఉర్వశీకి ద్రోహము గలిగెను చంద్రుడువయించి నప్పుడందఱుకారము ప్రాప్తముగుటయలన, పూయడంకలతర్వాత యగ్ని శిఖలు బహుభావములయలన, ఉర్వశీకి భయము దొలంగెను ద్రోహము గలిగెను. ఇంద్రుడే తనను దనుభూ బారినుండి దప్పించని యూర్వశీ యనుకొనుచు కన్నులు దెంచెను. పురుషా పురి నిలకొనెను. వెంటనే దనుభూడు నాకు మహాపాకమును జేసె ననుకొనెను. ఇట్లు రాజు ఉర్వశీ చిత్రలేఖలు మాట్లా డుకొనుచు, మూలవికను భానింపుచు యపురలందు స్థలము నకు వచ్చిరి. అప్పు మూర్వశీ భయమండి నిలచిపోయెను. ఆమె రథమునుండి దిగి నువ్వనించి భయమువలన పడిపోవుచు పురుషా పురి కాగలిగెను. ఉర్వశీ గోమాంచితమగు అంగరంగు వలన పురుషాపురుషు సఫల మనోభువన ననుకొనెను.

ఉర్వశీని కాలిదాసు మూర్ఖాపురుషుం దొఁమాడు చూ పించెను. తిరిగి మూర్ఖాపురుషుం పిమ్మట కనువరచెను. రథమునుండి దిగువప్పుడు మరయొక సారి చూపించెను. ఇందు నూతనచ్చి యపురలను కృత్యమును దీసికొని వెళ్ళెను ఆనూన రాజును విచ్చునెను. కాని యింద్రుడ కృత్యము కిదిసమీపము గా దనెను. ఇంతింతో ప్రథమాంశము పూర్తియాయెను.

అభిజ్ఞానశాకుంతలము

గువ్యంతుడు మూలమునుండి వెట్టుకు నీగు బోయిచున్న యునిశ్వరకలకాచిం. ఆయనవ్రుగును నలకలముచిత్రోట్టుకు నీగుబోయిచుండిరి కాని యాయనవ్రుగును దెవకు కేవలంబో అనియె. ఆయను రాజుకు వెలియెను. అందుకొరకు కాలిదాసు ఒకనుయోగమును గలిగించెను. అందొక కన్యకమయొక కన్యక

నుజూచి! నభీ కేవలంబో నీతల్లిదేవీనీకంబెను నీయూత్రమృత్యు ములే ప్రయతరములని నీ ననుకొనుచున్నాను. ననమాలికాకు నుకునుకునువలన నన్ను గూడ నీచెట్టుకు నీవబోయి జయో గించెను. అన కేవలంబో యిట్లనియె "ఇది కేవలము తల్లిదేవారి నియోగమే కాదు. నాకును నీని యెడల సోదరి భావమేము" అని యనుచు వంగిచెట్టుకు నీగుబోయించెను. అప్పుడు దువ్యం తు డీమెకన్యకలతోను గుళింతలయని గ్రహించెను. మరియు "కన్యకువార్తి బాగుగ యాచించి యామె నాకవభర్తముల యందు నియోగించిన వాడుకాదు. నీలాత్మలపక్షభూతార గమలతాపితానము గోయన" అని దలంచి చెట్టు మునున నుండి కేవలంబో చూచుచుండెను.

కేవలంబో యునిశ్వరకలకాచిం కేవలంబో చూచింపబడు చుండుటకులక ఆమె మృత్యుములను ధరింపుచుండెను. కేవలంబో నభిని గూచి యిట్లనియె "అననూయా నానన కలకలములను ప్రయంపద విచిత్రగా గట్టినది. నీచే నీని కనుబుచ్చెయ్యెను." అని యామె నిలుచుండెను. ఆ నూయ కలకలమును కలకల జేసెను అప్పుడు దువ్యంతుడు "నరసింహను విద్ధం తై కతే నా పివర్ణం" అని యనెను. ఇంతవఱకు కాలిదాసు, కేవలంబోను రాజు కోకమును వంగి నీవుబోయిచుండి కప్పుకును, రెండవ మారు ప్రకలకలముల నడలించు నప్పుడు నిలుచుండబెట్టి చూపించెను. ఇంతింత భంగి మిముందు కేవలంబోను దువ్యంతుకును చూపించకలయెను. అందువలన కాలిదాసు దువ్యంతుని చూ మిడిచెట్టు నీదను నిలుచుండబెట్టెను కేవలంబోను ననమాలికకు నీగు బోయిచుండ దానిమీదనున్న తుమ్మెద యామె నాము మీద గ్రాల బ్రయత్నింపసాగెను. అందువలన నామె భ్రమర బాధ ననుభవింపుచున్నది నిలు నడుచుచుండెను. ఈమె యెటు బోయినను భ్రమర మాదిగ్గునకే వచ్చుచుండెను. అప్పుడు "కన్యకారా క్షీంపును! కక్షీంపును! దువ్యంతునియైన యాను భువను నన్ను బీక్షింపుచున్నది" అని నుడుచుండెను. ఈభ్రమ రబాధాభియమందు కేవలంబోను మూడవమారు రాజు బాగుగ గాంచెను. ఇక కాలిదాసు కేవలంబో రూపప్రదర్శనము పూర్తి యగుటవలన చెలు లిట్లనిరి. "కేవలంబో! కేవలంబోనుల కక్షీంపు వాడు రాజు. కావున దువ్యంతునితోడ మొజబెట్టుకొనుము." ఎట్లునుండగ నే దువ్యంతుకు వృక్షముల చాటుననుండి వారి సమ్యక్భవమునకు వచ్చి నిలచెను.

కాలిదాసు మూడు నాటకములయందును నాయొకలను జూపించుట కొకే పద్ధతి ననుసరించెను. ప్రతిసాయకను మూ డకన్యకం దుంచెను. రాణిమిత్ర యగు మూలవిక నుశీతీత కళానిపుణ. కాని యామె యిప్పుడు దానియై రహస్యముగ కాలయాపన మొనర్చుచుండెను. అందువలన నామెను జూచు టకు రాజు విశేషప్రయాసపడవలసి వచ్చెను. మూలవికగూడ యొక శీతీతగుణవతిని బోలి రాజునకు గాన్పించెను. కాని రా కొమరితగ దగ్ధభవమయలేదు. ఆమె రాజుసమ్యక్భవమందు నిలు చుండెను. నృత్య మొనర్చెను. నవ్వెను. అంతట రాజసభనుండి నిర్ణయించెను. సుచతురయగు మూలవిక తన మనోభావమును రాజునకు వెల్లడించెను. రాజుయొక్క మనోభిప్రాయము దాను గ్రహించెను. ఈ విషయము రాజునకు విదూషకునకు దప్పు మరి యెవ్వరికిని దెలియదు. ఉర్వశీ స్వర్గమందుండు అపురస స్వర్గమందు నుభయ తప్పు మరేమియులేదు. ఆమె నారాయణుని యూరువులనుండి నిర్మించెను. మరియు నుశీతీతరాజు. భువముని నాటకములయందు దన్నిటియందు ఉర్వశీయే నాయక వేషమును ధరింపుచుండెను. కాని దేవతలకు రాక్షసుల భయము మూలము మిక్కిలము. ఉర్వశీని 'కేక' యనుదానవుడు దొం గలిలచెను అప్పుడామె భయపడవలెయై జ్ఞానశాకుంతలయెను. ఈజ్ఞానశకుం దామెను కాలిదాసు నాటకరంగమున జూపిం చెను. తిరిగి చైతన్యము గలిగినట్లనీతినిగూడ వెల్లడించెను. రథమునుండి పడిపోవునప్పుడు రాజును గొంగలియొకొనెను. అప్పుడు పురుషాపురుషు మూడవమారు బాగుగ ఉర్వశీని దర్శించెను

కేవలంబో తల్లిదేవీ యునిశ్వరకలకాచిం యపురస మరియొక యుని యామెను దెంచుచుండెను. ఆమెకు సుసారవము మేమియు దెలియదు. చెట్టుకు నీగుబోయిచు పుష్పముల గో యుటమొనలగు నాత్రుకార్యములవలన నివగ్నయై యుండె ను. ఈమె మూలవికను బోలిన నుచుకుర గారు. ఉర్వశీ వంటి ప్రాప్తంబుకాదు. అందువలన నే కాలిదాసు మూర్ఖభావముననే కేవలంబోను రాజుకు త్రివిధముల చూపించెను. వంగి చెట్టుకు నీగు బోయిచున్న దొఁమాడును ప్రకలకలముల నడలించు నప్పుడు నిలుచుండబెట్టి మరియొకనూతను భ్రమర భయమువలన కలకలమునున్నది మూడవమారును జూపించెను. వెంటనే రా జునుగూడ కేవలంబో దర్శించెను మొట్టమొదటనే కేవలంబోను రాజు దగ్ధభవమందు యెడల నామె కదలక మెదలక నూర్చుం డెడిది. అందువలన కేవలంబోను ద్రోహముగ రాజునకు జూపిం చెను. మూలవికను, ఉర్వశీని ప్రథమముననే నాయకులకు జూ పించెను. ఏలయన, వారు రాజును చూచినంతమూత్రముననే భయపడువారు గాని కాలిదాసునకు దెలియును.

అశ్విలత్వనిరూపణము.

చెడలువాడ సుందరరామశాస్త్రిగారు.

(౧) సారస్వతానుబంధము తరవాది.

ఇందులన శ్రీమంసకృష్ణులన తడియాభ్యంతర వ్యాపార బోధకము లగుకృష్ణములు ప్రీదాక్షిణ్యము లనియు సహాపాఠ్యులైన బోధకకృష్ణములు జాగ్రత్తము లనియు వర్ణించి బోధకకృష్ణము లనులభాక్షిలము లనియు వేర్వేరుచున్నది. ఇటు నియ్యది విమాంసనియము. ఇం దుదాహరణము లనుసాధనాదికృష్ణములు మాత్రమే యశ్విలములా? తత్సమావర్తబోధకకృష్ణకృష్ణములు శశ్విలములా యని ఎదుగులన నియంత్రణ? కటి:ల్ల కృష్ణములు గ్రామ్యములని చెప్పబడినవి. తత్సమావర్తక నితింబ కంఠ కృష్ణములు గ్రామ్యములు కావని తెలియుచున్నది. కాన కంఠంబు చున్నవారము. అప్పుడును సాధనాదికృష్ణములే యశ్విలము లగు గాక. సంకయమునకు గారణమే లేదు. అశ్విలత్వమునకు ప్రీదాది కృష్ణంబులే హేతువుగాక జెప్పబడలగలదు సుశయకారణము. ఏదేని ప్రీదాది కృష్ణంబు యెది యంతయు శశ్విల వని నిర్ణయగుచుండగా దక్షిణసాధకకృష్ణములను శశ్విలములే యని యేర్పడుటలన నిసంకయము నివారకమే యగుచున్నది. తత్సమావర్తకము లగుకొన్ని యశ్విలములు కావని తోచునట్లు దాహరించుకలంకలంక సుశయకారకము.

మఱియు శబ్దగతిప్రీదాక్షిణ్యమునకు "సాధనం నువహా ద్యస్య" యని కావ్యప్రకాశాదాహరణము. సాహిత్యద్రావిణ మునందు శ్రీ: ద్విప్రారివిజయే రాజన్ సాధనం నువహత్రి: యని యాసాధనకృష్ణమే యదాహరింపబడినది. బిందుకృష్ణము దొకలేదా? ఇందుచేదదరాధిధాయి కృష్ణాంతర మశ్విలం కాదేమో యని యొకానొకడు సుశయంబుచున్నది. ప్రీదాక్షిణ్యంబు ౧౪ హేతువు కృష్ణబిందుండగాక జడభోధకకృష్ణాంతర మశ్విల మేలకాకపోవు నందుచేని సాధనకృష్ణంబు బుంకృష్ణంబున వాచకత్వము నిఘంటు ప్రసిద్ధము కాదు. కావునాశ్రయము లేకుండే ప్రసిద్ధము. కొఱముట్టు ననుసంధాని నిఘంటువు లందు లోకమునందును బ్రసిద్ధ మనుట యెల్లరకును విదితము. కాశ్రయ విశేషములేసంకేతిక మగుకృష్ణంబు బ్రహ్మతీత మని చెప్పబడినది. అశ్విల:త్వ మనునది దోహదంతరము. ఈసాధనకృష్ణమును బుంకృష్ణంబు నార్థము నందు గావకాశ్రయములేదే బ్రహ్మతీత యగుటచే నిట సయ్యర్థము విశేషిత మయ్యును దాని బోధింపజాలక యప్ర తీతము కాకలయును. కాని లోకప్రసిద్ధ మగు ప్రీదాక్షిణ్యకాధి మను బోధింపజాలదు. అప్పుడశ్విల:త్వ కీది యెట్లుదాహృతిం బయ్యె, చెప్పెదను. కటికృష్ణము గ్రామ్యత్వదోషము గలది యని యదాహరింపబడినది. గ్రామ్యమనగా నాగరిక్యవహారాయోగ్యమని యర్థము. అట్టిదానిం బ్రయోగించియెడ సభ్యులు సహించు. అగ్రామ్యత్వము తద్భిన్నానందం గాననే రామ:దా? కడటకవర్ణములందును గానబడదు. తద్భిన్నమనందును గ్రామ్య త్వహేతువు లేమియుం బ్రత్యక్షములు కావు అప్పుడెదుగ్రామ్యత్వనిబంధన మేది? సాగరికమలత్వ కృష్ణవహరింపబడకుండుటే యని చెప్పవలయును. అది కాలకృష్ణాధిగమ విశేషమగునన వచ్చినది గాన దానికి హేతువు నిర్ధార:పకీకృతముగాదు. అట్లు సాధనకృష్ణమునందును ప్రీదాక్షిణ్యకటికీడియే హేతువు గ్రహించ వలయు. గ్రంథకర్తృ దేశితిత్వాదులయందు దిది పూర్వవ్యంబు గావలెనని భావార్థము. గ్రామ్యకృష్ణంబుచే బ్రయోగించుచుండు యాండును. అది కృష్ణవహారాతికేయకేయక వారలకు నిఘంటు సిద్ధాంతము బాధించి ప్రీదాక్షిణ్యకర్తృప్రతీతినే కలిగించును. కీర్తనలప్రసిద్ధిని బట్టి యాహేతువున నుం యశ్విలముగా నదాహరింపబడిన దని యెఱుంగవలెదు. ఇప్పుడు సాధనకృష్ణ మునకు దాదృశ్యకర్తృప్రతీతికేయకయోగ్యత యుంట్లు నాకుదొం పలేదు. ఏద్యంకులు స్వానుభవము: బడిలింతురుగాక. బింజే శేషునందు ప్రీదాక్షిణ్యమై వ జీయింక దేవున దు కాని కృష్ణము లు లేనగుననదును గలవు. దొబ్బకృష్ణ మిట నదాహరణము. ఇది యానుభవదేవున ప్రీదాక్షిణ్య మని యేకదేవుణులకు నెక్క:వ వర్తక:ని:పకల:న:ది లేదు. దే గళు: మెదలకు కొన్ని దేవులువారి కిది బ్రాహ్మణము కాదు ఒకానొక పుస్తక వర్తక:ప్రాహ్మణులందు విద్యాధింతుడు కొంతకాలమునకు మున్ను మా బంధువులు యింటికి వచ్చి యుండి యొకప్పు డొక్కయం దుపిల్లంబుని "వాకిలితలపు దొబ్బకమ్మ" యనెను. అంత నిం జితానివా రాయమిడికి బుడిమనకుం బోయి కనిచెప్పె బు లేదు. ఆయన బుట్టినవోయి కనుక: దమదేశముం బట్లు సె ప్పుకులనక: దివ్యతే దని యొకవిషయ: సమాధాన:జిత్తె నాకుం దిరుచనాపల్లెనుండి యిటీవల నొకయం దెరము: బచ్చి:ది అందు "మొల్లెముగా గ్రంథములు కొనువారి కేమికమిషన్ దొబ్బు తాను" అని యున్నది. వారికి: దోయట వివక్షితము. ఇది మ హావిప్రయోగమునందును లేపోలేదు.

మఱియును మోహనకృష్ణము మరతప్రతీతికేయక మగుట శశ్విలమనిచెప్పబడియేసాధనకృష్ణదాహృతవ్యాయమునక: గావకాశ్రయములే సంకేతిక మగుకృష్ణము బోధింపజాలనందు: బూర్వోక్తమగు తద్దేశకర్తృల కృష్ణవహరింపజేమే లజ్జాజనకత యందు హేతు వని నిశ్చయించుకొనునట్లు తద్వ్యాచకమగుతాదికృష్ణ ము నదాహరింపక యప్రసిద్ధ మగుమోహనకృష్ణము నదాహరిం

చుట దీని నదహరించుచున్నది. అయిన లోక్తిలమునకుదాహృత మగుపద్యమునం దుపనిత మైన రతికృష్ణము నదాహరింపమి దిని దృఢపఱుచుచున్నది.

"య: కామరూప:" ఇత్యాదికములు రతినూతాదిపద ముటితములు పెక్కులు పద్యములు సర్వాంశ:విభలచే నాదర పూర్వకంబుగా నుదాహరించి తదిర్థము చెప్పింపబడినది. అందలి నరతాదిపదము లశ్విలము లనిచెప్పబడినవి కావు. ఇందులన రతినూతాదికృష్ణము: శశ్విలములు కావని యాంకారి శాభిప్రాయ ము నిశ్చయ మగుచున్నది.

ఈవిషయంబున నదాహృతంబు లైనపద్యములు పెక్కు లుదాహరింపవచ్చును ఏకపాదక: లైనకొన్ని కృష్ణములు దుష్టములు కొన్నియదుష్టము లని యాంకరి నిరూపింపబడియు న్నవి. కావున మోహ:కృష్ణ మశ్విల:య్యును మరతాదిపదము: శశ్విలములు కా కనుటకేమియు విరోధము లేదు. ఇందులన స్పష్టార్థము లైననరతాదిపదముల నదాహరింపక యస్పష్టార్థము లైనసాధనమోహనాది కృష్ణములే సర్వాంశ:కారికలు నదాహ రించుటచేత నీసిద్ధాంత మేర్పడుచున్నది.

లోకస్థలమోహములన నేకకృష్ణములు నిమనానికి ప్రీదాక్షిణ్య కములుగా నలవాటు పడియున్నవో యాకృష్ణము లశ్విలములు. నామ లోకకృష్ణములను ప్రీదాక్షిణ్యంబు లను సభిప్రాయంబునక: బ్రయోగించమి కలన నవి గ్రామ్యభావలోక జేసిన వని తెలియ వలయు.

కావుననే యశ్విలకృష్ణమునకు ప్రీదాక్షిణ్యపాదక మైన గ్రామ్యభావ యనివాచకత (వాసె. ఇంకమాత్రమునక: దదర్థ బోధకము లైనయశ్విలకృష్ణములసభ్యకృష్ణవహరింపదము లగునని య శ్విలములు కావనియు చెప్పవచ్చును.

ఈశబ్దయమునే లేనందున నశ్చయింపవలెను. సు కతాదిపదములు కవోచిత్రముక్తము లై రసావినోదము లై స భ్యకృష్ణవహరింపదము లై యుండుటలన శశ్విలములు కావనియు: దద ర్థవాచకము లై సగ్రామ్యకృష్ణము లశ్విలము లనియు నిశ్చయింప వలయును.

౩. శ్రీనివాసాచార్యులవారి జీవితము

దోమా. వెంకటస్వామిగుప్త గారు

ఆంధ్రదేశమునకవి గొప్ప హదిక్షలలో వీ రొకరు శ్రీమదవిశ్వంశ ఆత్మసూరసంస్థానమునందు ప్రధానివిద్యాం నుజుగా నుండి, రెండు సూర్యులమలకంక, సుమారణుడి యొడ్డ మున్నుం బరమపదం బండి.

వీరు శ్రీమత్కృష్ణ శండితము. వీరి గీర్వాణ సాహిత్య మపారము. గంటకు నూలుకొకములను గీర్వాణభాషయం దాకు ధారాకాశ:కృష్ణము పెట్టినయే కాక, ఆంధ్ర, ప్రాకృత, శౌరసేనీ, మాగధీ, వైకావీ, మళికావైకా, శృంగభాష:కృష్ణాంతో: గలవి, యేమిదిభాషలయందు నాకుపున రంపక్క విత్వము: జెప్పబడు కవులుగా నుండిరి.

వీరు శేవల మాస్థానంబునదే యుండుటగాక, యితర స్థలములకి వెలి, తమవిద్యాధిదగ్ధున మొర్చి యున్నారు. కడప, ప్రొద్దుటూరు, ఒల్లూరి, మదనాపూ, మొదలయిన చోటు లకు వీరు వెలి, ఘంటా శిక్షిత నిర్వాణ చాతుర్యముం బ్రదర్శించిరి.

అట్టి కడగ్రములోపా త్రిమనందు ముద్రింపబడియున్నది. శ్రీనివాస ఈయనకుబంధుడయిన మృగమేకాక, గీర్వాణ భిషయందు గొప్ప నాకీకములు మొదలయివాని గలియించి యున్నాని విశిష్టమృగామమునక: గల శ్రీవారి బంధువులను తత్పుస్తకము:గుర్చి విచారించిరి. కొన్ని ది:ములకు: దెప్పించి యెప్పనక: చెప్పిరి. ఇంకొకక: తత్పుస్తకముల (వాది) పతు లు రా:లేదు కా లట్టి వా:యంతి: సభ్యకృష్ణాదులతో: గొప్పిం టి:టం జేగ:జామికి: చి త్తెయ్యెను. ఇంకను నామాటలనే (వాయుటంబె, రు:క త్తెయ్యెను) శ్రీవారి యాశుకనత్వ ప్రద్యు:ము:యందలి శ్లో:య:లో: గొప్పి:నీ కింద: బా:దు జలచిట మ:చి:నీ తి:చి: యట్లు చే:న:—

శ్రీబలాకృష్ణ రచితం ఘంటాశతం శ్లో: యత్రపురేమిబుధకర: సుగ్రంధాధిషణాతికాయాధిషణాధ్య: | ధని:తి:మధుజితియతా | మట్టంప్రీతతీతయం త్రికాన్యంతా ||

శ్లో: కొకెటకులకలికా | వ్యా:లి తాగావనీరు సమ్మిలితా: | తల్లి:నూ కింక:త్వో: | నిన్యం:ం సల్లపంజిత్రపురే ||

శ్లో: యత్యధునా:యంతి: | ముఖ్యత:ధ్యంక:తే వధాశని: | స్వర్ణామృత:ధా: | నిర:స్తతో: భ్ర:తి కిశధరా:స్వేసి: | మదిం నులొ: జెప్పిన యష్టభాషావిత్వములొని లేను:

గుణవర్ణము:—
౩౩ అంకం విశించిన విని
జవలంకలు వర్తమంది, సరభసవివర
ద్వ:తరపుకనవిశిత
తినూతులై వెలసి రంతక: దద్దయ: (వీతిక: ||
మిలిసింకేమములు తత్పుస్తకముండే చూడనగు.
శ్రీవారిగుర్చి మద:చి:క:యిన యాగిండిపద్యబుతో
నీవ్యాసమును ముగించెదను.

మాతా శ

(దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారు)

అర్ధరాత్రపువేళ, సంబరవీధి
దారలు పక పిండు తిరుణులునందు
స్వర్ణముయ:లై సున్న మోహమున
మానవ:కంబు ముప్పైపుడు
బంటిగావచ్చి నా యుటంబు:డకుం
దలపుండట్లు:టంచుం జెలికె: జెప్పితిని
"అల్లెపొ:" యని తలయాడించె నకియు
రెండువాములు దారె:రెండేడ్లపగిది
వేచియుంటిని—మది విసిగి నేనారె;
నింకెన నరుడర తేమికారణము?
మగిది దగ్గరేని రాత్రులయందు
గడలెంపగా రాని కాలభాంబు
నీసంపుగొలును నా: జిత్రాంతమున
ప్రేమనిసి!—యెట్లు వేగింతు నెకను?
ఇంక మాకుం బర:పుత్రేణప్రాప్తి
గలుగుటజమేని కన్నీటిబొట్టు
మాలను రబియించి మాయలమారి
చేడిను కప్పించి కేమి గావించు

నాయదివేక. బు. నాకుదొ:పింప
నయండు తూయన నాన్పించింకె;
జాలతి రానూకచ్చె: బోవను:బోయె!
అబ్బిలాక్షాతీప్రమైన చలియడుగు
ముడిలు వాకిటి ముంగలం దనరె!
నకియమేలిముసుంగు నుడిదీని నుం
ఒకనకంకెతల్వరన మనుకొంటి;
ప్రేమనిచేతి దిపిక:కంఠి: గాంచి
యమలతారాశోధి యని బ్రాంతి:డిది
ఎంతముగంచ నైతి వెంట పారదీతి!
అభిశ ప్రజీమం దైసే నెడ?
నకియక:రాశేమ సౌఖ్య మది యెడ?

వీరరాజ ఆంధ్రవచనభారతము

మనదేదవ శతాబ్దమునందు మొనూరులో రాజ్యము చే యుచుండిన, చిక్కదేవరాయని నేనాధిపతిగా నుండిన దొడ్డ రాజుయొక్క కుమారుడైన కళువె వీరరాజు లేనుగుండువన భారతమును రచించె నని తెలియవచ్చినది. ఆ గ్రంథమునం దొకటి రెండు పద్యములు వదర:నలలో నుండిట్లున, మరి కొన్ని పద్యములు, తంజావూరులోని సరస్వతి మహాలనం దుండు ట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. 1906 వ సంవత్సరమునందు నాగపట్టణమున మాతాశిగారి యారాధన కొంటి మా కుటుంబము వారందరు కూడిపుడు మా పురాతన గృహమున ఆట్టువ పై నుండేది తాళపత్రగ్రంథములకెల్ల దకక ఈ వీరరాజకృత భారతము యొక్క సభాపుస్తకము భిన్నపుస్తకము నీ రెండు పుస్తకము లును మంచి స్థితిలో దొంకినది. వానిని ప్రచురపరచవలయునని చాలయభిలాష నాకు గలిగియు, సాధ్యము లేక కాలాశీతమగు చుండెను. ఇచ్చటికి వచ్చిన తరువాత మిత్రులతో నాలొచన సన్నిప్రయత్నముజేసి 1919 వ సంవత్సరము నందు, ఏదో కొన్ని ఏర్పాట్లుచేసి ప్రచురపరచుట కారంభించితిమి. ఆంధ్రభాషయందు పూర్వ:కవనకావ్యములక:దగుటచే ఈవనభారతము ప్రచురపరచుట ఆంధ్రభాషాభిజ్ఞులకు చాలవైషదాయకముగ నుండునని తలచి ఈకావ్యోత్తరవణులుకు బూనుకొంటిమి శ్రేయంసి బహు విఘ్నాని యనిచెప్పింట్లు, సభావర్తమునందు పదు నెండు అధ్యాయము లున్నైతింపవచ్చుచే కొన్ని కాణాంతరములచే మూడు కొనకలకవచ్చినది ప్రారంభించినవిని, నిజపుట నాకిప్పుములేదు. ఈగ్రంథము తేటలెలుగుండు నులభముగ వ్రాయబడియున్నది. చదివించినవో శ్రీలు:బాంధుగు:కు అత్యంతనుభువుగగ్రహించగలరు. ఇట్టి గ్రంథమును, మరల చదలు:పా:జేయుటకు నేను ఇచ్చగించును. ఆధభాషాభిసానులైనవారి లోకనీసము నూరుగు రైననాకు (వాసి)ప్రోత్సహ సరదినయడల, ముత్రిణకు మాత్రమగు కర్మ్యులను మనలో మనము చందా విప్ప:చుక:ని, యా గ్రంథమును దై:వానుకూలమున సాధ్యమైంపవరకు ప్రయత్నము చేయవలయునని, నిశ్చయము:ని, తూ:బట్టెప్రీత వాసికొనువాడను. ఈ విషయమునదు నాకు తోడ్పడువారు, నాకు వ్రాయ ప్రార్థించెదను. శేవలము భాషాభిన్నుధిగారికి నీ విషయమునందు క్రేద్ధ వహించవలయు నని కోరెదను.

ఎక్. కే. వెంకటేశ్వరం.
దత్త మండల కళాశాల, ఆనంతపురం.

చు: పరగను "లర్క-తీర్థ" లన, "బాలసరస్వతి" నాగ నొప్పియెక్ గురతరక్తి: గాంచయును, గుర్మతిదేవ్యపారసోల్ల స త్వరింసదాత్యమాకు పురపాలకభ్యక్త సభాంతరాశం భరితబుగ్గ:త్రుప్రకరమాన్య: దతర్థయెండు దర్పనజ్ఞా:డున్ దిరుమలుకుక్క:కట్టె నుడినుకవంకశయోధిసయ్య:దా వరుగుటి:శ్రీనివాసబుధవర్ణయశంబు చెలంగుదిక్కులక్ ||

[illegible]

అందుకే నా జీవితంలో నా జ్ఞానం శాస్త్రాలను నేర్చుకుంటున్నాను.

P. Gopalswamy Chetty & Son, 783, Darmaraja Covil Street Saint Thomasmount P. O.

శ్రీ తిరుమల తిరుపతి వగయిరా దేవస్థానములు—తిరుపతి.
1920 వ సంవత్సరం జూన్ నెల తే 30 దిలో అంత్యమయ్యే 1329 ఫనలి జమాఖర్చు లెక్క.

[illegible]

Published under rule 28 of the District Court rules.
(Sd) SRI MAHANT PRAYAG DOSJI,
Vicharanakarthā.

(Sd) G. NARASIMHAM F. A. A. F. R. S. A.
Auctioneer.

రాధికావిరహము
(పి. నారాయణశాస్త్రిగారు.)

ఎందు చాచు కొండో! నుద్దులకృష్ణా!
ఎండెందో వెళ్ళి నే నడలితిరా కృష్ణా!
ఇట్టిగుడ్డుము రాదనండి! నవనవ
యిరువురము కలవుమాటాడుదు | చారి
నింపు కచ్చికలపైని నడచుదు | కచ్చుచుం
టిమె యింకలోపల | నచ్చకవుగను
మాచుమైతివె | పిచ్చిదానిగ చిక్కుదోచక |
చెరక కరక వేసితిని || ఎం ||
కలెత్తున్నుల పొగచాటున | నీచు
కలె గాలి వీశన్తోసి |
లల్లదే మాకృష్ణుడనుచు | బెల్ల
మదనున హాహారి | కాఁగలిం చెడు
నంతలానిక | గనుగొనకపోయితినిరా! ||ఎం||
బూనె న నిశతిన్నెలపైని | కృష్ణా!
దాఁచెడు మూఁకలాడుచు నుండు
పూలలందున నిన్ను కన్గొని | కళిరె కృ
ష్ణా! దోహకికనుచు | ప్రేలజూపెదనంతలా
నే | బేల్లన్నెని కనుగొనక ||ఎం||

గుంటూరు కళావంతుల విద్యాసంఘము

1922 సం॥ నవంబరు 7 తారీఖున మ.రా.శ్రీ సిద్ధాచార్యుని పీఠరూఢియ్యగా యజమాన్యము క్రింద గుంటూరు కలెజు వఃతుల విద్యార్థి సంఘము యొక్క కృత్యాలను యెన్నుకొనుటకు గాను సామాన్యవిధి జరపబడింది.

(1) కృష్ణాజిల్లా గుడివాడ స్కూలు మేష్టరు మ.రా.శ్రీ గుడికేర ముప్పయ్య గారిని అధ్యక్షులుగను

(2) జూకల్ ఫండు ఆఫీసు క్లర్కు మ.రా.శ్రీ యినకొల్లు రామానుజంగారిని ఉపాధ్యక్షులుగను (3) మ.రా.శ్రీ చెడలవాడ పెంచుకొట్టయ్య గారిని కోకాథి వరిక 1 మ.రా.శ్రీ మల్లెల ముక్కంటి 2 ధరణికోట వెంకట రామగార్లు కార్యకర్తలుగా యెన్నుకొనబడిరి.

1 మ.రా.శ్రీ యం సీతారామస్వామి 2 చెడలవాడ పెంచుకొట్టయ్య 3 యినకొల్లు రంగయ్య 4 చెడలవాడ చినుబ్బిగారయ్య 5 చెడలవాడ అంజయ్య 6 గుంటల రత్నయ్య 7 జవంతుల వెంకట్రాముడు 8 ధరణికోట రామయ్య 9 సిద్ధాచార్యుని వారాహుని 10 గాలవ కాలిదాసు గార్లు కార్య నిర్వాహకమును ముగియ సభ్యులుగా యెన్నుకొనబడిరి.

ఈ సభమువారు ఇప్పటికి విరాళములను 18 17 9-5 నున్న మ.రా.శ్రీ కాలవ కాలిదాసుగారి కిట్ల పునరుయ్యకరం

1-కి రు 400-0-0 కిమ్మకుచేయు 2 యకరముల పెట్టినా
మును గుంటూరు బాడి పేటలో నుమారు రు 500-0-0 ఖరీదు
చేయు 530 గజముల నివేశన స్థలము వద్దల రత్న సృగారివల్లనను ధ
ర్మముల నిర్వహించి బదిరి.

నిలువధనమునుండి వచ్చుచున్న యానందోత్సవము జూలై నూడి యాదినువ నుదనశాసించి బీదబాధ్యులకు సౌకర్యాల జీతములకు సాహాయము చేయబడుచున్నది. 1 ప్రభుత్వ నారా యణ 6 ఫారంగ్ గుటూరు 2 థాసరి వెంకట చలపతి రావు 4 ఫారంగ్ గుటూరు 3 హుస్సేను ఆమ్మ 4 ఫారంగ్ రుక్మిణి జిల్లా నద్యాల్తాలూకా బండి ఆత్మమారు శాస్త్రి నాగభూషణం 1 ఫారంగ్ తెనాలి తాలూకా గుడినాడ. రాజోపు సయత్నరమ్మ ఇంకను ఎక్కువమంది బీదబాధ్యులకు సహాయమొనర్చు కలసియున్నది. ఆవుల సుఖసంస్కరణ పరాజయమును జేకా భిమానులగు ఇతరులును స్వసంఘమును నడదించుకొనుటకు ఆశాపరులును తమకక్షికొందిసహాయమొనర్చి ఆరాధన ప్రవహమున తమ ప్రతిజ్ఞజీర్ణమునందు వెనుకబడియింపు ఈ సంఘమును సంస్కరించి దేశీయ కళంకము దీర్చు ప్రార్థితుల.

మదైల ముక్కంటి
కార్యదర్శి.

శాంతిమార్గము

సమీపప్రాచ్య కలహములకు కారణ మెవరు?
(ల. వెంకట ప్రభుగారు)

వైద్యులే సంగ్రామములకు కారణభూతులని నడువ వీలలేదు. ఏది ఎట్లున్నను బ్రిటిషు ప్రభుత్వమే దీని కర్త. బ్రిటిషు శాంతిని కోరినందున మన సేనానాయకుడు జెనరలు కర్. చాపిన్ హా రింగ్ టు ను గారు నిర్ణయ మిం గు క్షయ భారము గల వారే యెడలను, దౌనింగ్ కి థింగ్ వచ్చి యుత్తరము కర్మ మొనర్చుట యందు ఎక్కువ పాత్రము గల్గుననుట సమీపప్రాచ్యమున చాల కత్తు కనుబరకును వ్యాపించు గొప్ప సంగ్రామమునందలి కర్తవ్యముగాని యెడెడెవరము. సంగ్రామములందు జయమునది సేనానాయకులకు ప్రభుత్వములను, భవనములను గౌరవములను పార్లమెంటువారి కృష్ణ తావందములను నొసరుచుండును గొప్పనైపుణుల సమకూర్చుటనైన యవసరము నుండి యు, దాదాపు రెండువేలమిలియన్లు సవనల క్షయమునుండి యు శతములనుండిన సేనానాయకులకు యొకగడరొక సమీపప్రాచ్యమున ఆశాంతికి బ్రిటిషు ప్రభుత్వ మే కారణము

సమీపప్రాచ్యమున సంగ్రామములకు కారణము దాటిపో లేదు. దాన్వారు ట్రేగిసునకుల కుభ్య పేరయో అపాయకర మగు పదార్థములు పరచబడెను. మన ప్రభుత్వమునందు మారుల లా నర్వి, మన మింకను వేచి యుండగనే వెంట వెంటనే అంగ్లసంక్షేమములను దయజేయు ముక్తులండి కప్పించుకొనవలెను. అంతవరకు సంగ్రామము ప్రదన మునుండి మనము బయటపడజాలము. మన, సంగ్రామ కర్త లను తొలగించుటను జాలదు. 1914 సం॥న ఆసియానుందు జనతో సామ్రాజ్య సరిహద్దు లెంతవరకుండె నో అంతవరకే నిలుపుకొని అంతకంటె వధి కముగ నిరంతర ప్రదేశము లందు గల మన సైన్యములను తొలగింప వలెను. సమీపప్రాచ్యమునందు ప్రస్తుత ఆశాంతికి నిజమగు కారణము బ్రిటిషు ప్రభుత్వమే.

మొసటోమియా

సమీపప్రాచ్యమున కార్యకర్తగు శా. తిని నమకూర్చు విధానములను దెలుపుచు ప్రభుత్వమున మొసటోమియా నెత్తు కొనెదను. మన ప్రభుత్వమువారు, శామముతబాద్ గాదురా జరు వెజాలు గా రి తో నొక సంధి గా విం. చు కొని ర నియమ, ఈ సంధి ననుసరించి ఇంక నిరుత్పత్తిములవరకు బ్రిటి షు సైన్యములను మొసటోమియాను దుంచబడుననియు మూ డు దినములకు పూర్తము ప్రకటించబడిన వార్త అంగ్ల ప్రజల క శక్త్యమున ముంచెను. వెజాలు గా రికి క్షత్రంకరించుము లాసగ బడెను. కాని యారకు బ్రిటిషువారు చెప్పినవిధమున ప్రవ్రంభ వలెను. అందుకు ప్రతిఫలముగా “సాయుధబలమును, సహాయమును” ఆర్థిక సహాయమును మన మాతని కొనగవలెను. మొసటోమియా యందు బలవంతముగ సైన్య ముల నుంచుట, మన బలమునై నిరకమును చిన్న చిన్న పోరాటముల నొర్చుట, బ్రిటిషు పౌరసంక్షేమమున ప్రతిఘోషమును గొప్ప మొత్తముల దేశమునుండి వెంపలికి కంపుట మొదలైనవే ఈ స ధియొక్క నిజమగు ఫలితములు.

అద్యక్షులకాన నివివేకసంధియొడం. దేశము రెండుపార్లమెం టులవారును అమోదింపవలసియున్నది. కాని ఇంకను ముందుకు జనెదము. రాబోవు ఎన్నికలయందు దీయెడంబడికకు ప్రాధాన్య మొనగవలెను. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు 1,80,000 చదరపు మైళ్ళ మాత్రమే దేశమును అధికముగ గలుపుటయే మనకు ప్రభు త్వమువారిందులకు గానించునని. ఇది మనకకరములేని తేలిక భూమి. సంగ్రామమునందు మొసటోమియాకు దాదాపు 9,00,000 సైన్యముల నంపితిమి ఒక్కప్పుడు అచ్చటను సైన్యము లు రిలీటులవరకుండెను. తాత్కాలికసంధి నుండి ఇప్పుటివరకు కచ్చట 10,00,000 సవనల కంటె నధికముగ వెచ్చించితిమి. మన క్షయముల విడనాడి వెనుకకు వచ్చుటయే యుత్తరము.

మాడుగారు బాగ్దాదును పట్టుకొనినపుడు మొసటోమి యాను గురించి లండనునందలి కార్య పాఠిః భర్తములందలి విక రికిములకు ప్రసంగములు జయలభియెను. మొసటోమియానుండి మనకు వచ్చులాభములేన, సంగ్రామమునందు మనకు ఖర్చు అంతయు తిరిగివచ్చును” అని మంత్రులు గురుగులూడుటయే గాక వినియం బహిరంగముగ గుడ పలుకబడినది. ఇది కెంతవరకే జరుగె అనివారు ప్రకటింపబడినది. మనము ఈజిప్టును ప్రవేశించుట వలన బ్రిటిషుపౌరుని పన్నుల భార మేమైన లెక్కనా? ఇంకను ఆ విషయము నేను వివరింపజేయున్నది. మొసటోమియా నిజముగ రెండవ అరబియా ఎడారి. క్షత్రము 12000000 చ. ప్ర జలంబిది. కావలసి కంట కార్యకర్తము దొరకును. అక్కర్తకర మగు కంట సారకంతమగు క్షయసాయ యోగ్యమగు భూమియు

క్షయసాయము లేనంత నీటికంటె గలదు. మొసటోమియా లో 8000000 సవనలను వెచ్చించి క్షయసాయపడుపాయ ముల నొనర్చు ను కవలిన కార్యకర్తము లభింపదు. అందుగల 3000000 అంగ్లమును కనిజేయుట కంగీకరింపదు. భారతీయు లచ్చట నిలుక. మొసటోమియాను మనము క్రమించియుండుట కలగ వినిధి లే. అవారితో నెల్లప్పుడును సంగ్రామములు తీటసం చును. మొసటోమియాను కదిలి వెళ్తుంటే ననుట కిదియే నిజమగు కారణము.

పాలస్తానము బాల్కన్ ప్రభుత్వ

మొసటోమియా శాంతిమార్గమున నిరంతరయుద్ధము లకు కారణమైన యెడల పాలస్తానమును గురించి అంతకంటె నధికముగ జెప్పవలెను. ఇచ్చట ఒక యూద కమిషను కర్ పూ ర్వుర సామ్యయోగము గారు విమానముల యొక్కయు సామగ్ధ మెటారు కకటముల యొక్కయు సహాయముతో అధిక సం భాగములను అంగ్లములను పట్టియుండిరి. పాలస్తానమును యూ దజాతీయదేశముగ నొనర్చుట కగు క్షయమును బీద యగు బ్రిటి షు పౌ రు డు భరిం చు న ని బా ల్కన్ ప్రభు వొకప్పుడు బాగ్దాన మొనర్చుచు వ్రాసియుండెనుగాన మనమచ్చట నుండకలెనని జెప్పచున్నార. బాల్కన్ ప్రభుత్వాగ్దా నకును మంత్రులమువారు బలపరచిరి. కాని ఈమంత్రులమును బ్రిటిషు ప్రజ లెల్లప్పుడును నిరసింపుచునేయుండిరి. రాబోవు ఎన్నికలందు పాలస్తాన సమస్యనుగూడ ప్రధానముగ పరిగణింప వలెను బాల్కన్ ప్రభుత్వ విద్యారంభమును, నుంచిన కర్తయు, కలసి మెలసి యుత్సాహముతో దిరుగువాడును గాన మన మందరము ఆతనిని ప్రేమించెదము. ఆమెరికాయుడును, జెనీవానుందును క్షయవారము లతిశక్తితో ఒక్కపట్టుబ గూడ అయికు ముఖ్య కారణములు. వివరము, వాకు తిరిగి యున్నప్పుడు “బాల్కన్ ప్రభుని పొ. బాటులు” అని ఒక పుస్తకమును వ్రాయ దలపెట్టి తిని. ఒకప్పుడు దాత డైరెక్టు కతివ్యముగ పరిపాలించెను. కలెన్సోయ్యుద్ధము ముగిసిన తరువాత బుల్గారును దృఢముగ నిలువ నాజ్ఞాపించెను. రాబోవు ఎన్నికల గనిపెట్టి 1914 సం॥ ఆ. ప్పు మానమున కు అదివాములందు లాడును నందెయగ్గు లోరీలకు నుత్పత్తివారము దీక్షింపబడి. ఇది కంతయు నిజమే కాని ప్రధానమంతినుండి ఈతడు తపక్షమును గొప్పబలవంతమగు నీతినుండి దుర్వనీతికి గొనవచ్చెను. ఈతడధికారమున నున్న కాల యన పొ. బాటు లొన్న భారత సైన్య కక్షిసామర్థ్య ములను భగ్నపరచెను. మొసటోమియా యందలి తెలియ వచ్చెను. గిలిపోలిమియును నీడే చాలకరకు బాధ్యుడు. కాని అప్పుడేడు మంత్రులమునందు లేకపోవుటచే ప్రజానిరసన ను దిప్పించుకొనుట గలదు. బాగ్దాదును పట్టుకొనుటకు బెన్సెడు గారినింపుటకు గట్టిపట్టు బట్టినమంత్రులలో నీడే ఒకడు. ఈతడు నాకాకాభాధికారము వహించి పరిపాలించినప్పుడే జర్మను సచ్చెరెను ప్రతాపము తీర్చునుగ జెలరేనిచ్చెను. “యూదుల జాతీయదేశము” ను గురించెను బ్రెటుయొక్క కంతమునకు కట్టుబడు న తడు దేశమున కొనర్చిన మహాపరాధములలో కల్ల గొప్పది.

పాలస్తానమును “యూదజాతీయదేశము” గా మార్చు ప్ర యత్నమును విడనాకువర కెట్టికాంతి విధానమును సఫలము గాజాలదు. పాలస్తానమునందు నూటికి కదియిది చొప్పున మూతమే యూదులు గలరు. బ్రిటి షు సన్ని బలము వలన నీడేముకు వారికొనగలటకు ప్రయత్నించిన యెడల ససాధ్య మగు తెలి ప్రయత్నమునకు గడంగిన వారమగు డును. వెలుసునుండి ఒక “రజా”ను దెచ్చిపెట్టి ప్రజలు భరింప లేని. రిపాల న ను సాగింప యత్నించుటయే మొసటోమియానుందు మనము దేశముల పరాజయమునకు కారణము. అల్పసంభాగములకు పాలస్తానమందు మనము పరి పాలనాధికార మొనగుచుంటిమి. వెనుకకు మరలటయే మనకు గలత్రోవ.

నల్ల సముద్ర సైన్యమును తొలగింపవలెను.

శాంతిస్థాపన యొక్కతేదీ శాంతిస్థాపనోపియ నుండి సైన్యముల తొలగించెద మని చాల కాలము నుండి ఈ సమస్యలను దెలుపుచుంటిమి సాధ్యమైనంతవరకు “నల్ల సము ద్రమునందలి బ్రిటిషు సైన్యము” నంతను తొలగించిన గాని శాంతి గుదురదని వాతలంపు. ఈ దంభుత్వమునకు విస్ఫుటసచ్చి హిల్లుగారు కారణభూతులై యుండవచ్చును. ఈ సమస్యల తొక్కియమునకు బోనియెడల వారు బ్రిటి షు వారి తొక్కియమునకురారు. ఈ సమస్యలతోడను; మహమ్మదీయ సంఘములతోడను అనుకూల సంబంధములతో నుండుట బ్రెటు నకు శ్రేయో వాయకము. బాల్కన్ దృవీకృతమునందుగాని, ఆసియా మైనమునందుగాని ఒక్క బ్రిటిషు సైన్యమునై నను ఉండవలెనురాను. 1912-13 సం॥ లందు బాల్కన్ సైన్యముల వారు అశోక్యము గలపించుచున్న సమయమున అందునను తొక్కియము పుచ్చుకొనుటకు కలసయిన దలంపలేదు ఇప్పుడు గూడ నట్లుజేయవలసములేదు. సామ్యత్వము తమక్షయవారములం దుప్రవేశింపకుండ నుండవలెననియే బాల్కన్ సైన్యములకోరిక.

మొట్టానొకర మను శ్రేయము కురు ము. ఈ తిరిగి సంపాదించియెడల యూరపుసందు వారు కోరిన ప్రదేశముం తయు పొందుచున్న వారగుదురు. మాత్రముగ సంపాదించిన ప్ర దేశములలో చాలకరకు గ్రీసునుండి తిరిగి యూడలూగుకొనబడి నను ఇంకను దాను నిలుపుకొనగలిగిన దానికంటె గధికరాజ్య ము గలదయే వాడుభిప్రాయము. సమీపప్రాచ్యమున శాంతిని వాంఛించుచుంటిమా లేదా? మన మట్లు గోరుచు స్వయంజల మొడిటలేకను సమగ్రమున ప్రవేశించుటకు బల్కె యూదు మార్గ ముండకలెను. 1878 సం॥న అట్టిమార్గము వాగ్దాన మొనర్చినదే గాని జర్మను శాంతిగము సంనా వాగ్దానము ర ద్దుచేయబడెను పశ్చిమమును గాలిని పీల్చుటకు బల్కెములకు మార్గము లేనంతవరకును బాల్కన్ సామ్యములందు ఆశాంతి అంత మొందజాలను.

రుమోనియా సరిహద్దులు

రుమోనియాను బాల్కన్ సామ్యములలో జేర్చుటచే నాసామ్యములొక్క మాత్రమే సరిహద్దులను గురించి కొంతదెలిపెద. మనము రుమోనియను చాలబుజుబడి యుంటిమి. వారిని మన మాదిరింపవలెను. కాని బ్రాన్సిల్వేనియను అల్పసంఖ్యముల వైపున వారు తమ ప్రాతసరిహద్దుల నుంచుకొనిన పొగుండిది. కాం రికండి చాలభాగము రుమోనియా కొంగబడెను. ఈ నూతనసరిహద్దులు ముందుకును భూరసంగ్రామములకు నిలవ నుకను. ఈ ప్రదేశములగురించి తెలిసిన అంగ్లయులు చాల తక్కువ. ఈ ప్రదేశములందు నేను కొంతకాలము సంచారము నర్పితిని. స్థానిక పరిస్థితులనుబట్టి జూచియెడల సేనానాయకుల సామ్యము కాశ్యముగ నుండునని వాకు నమృతములేదు.

శాంతిస్థాపనకు నేను దెలుపు విధానమును క్లుప్తముగ దెలుపుచుంటిని. ఈ రుమోనియను, వారినిముక్తిని వారే సంపాదించుకొననిండు. మొసటోమియా పాలస్తానము కురు ము ప్రదేశములను మనము వదిలివేయవలెను. జలసంధుల సాశంత్యమును గురించి ఎక్కువ పట్టుపట్టుటకు. “జలసంధుల సాశంత్యము” మెట్టిదో ఎవరికిని దెలియదు. నిష్పలములగు ఆకా శభవముల యాకలను వదిలదని గ్రీకులకు దెలుపుదు. కథ్యధ రాసముద్రమున బల్కెయూ కొకనాకాలమును నొసగుడు. వారికినుండి సంపాదించిన ప్రదేశమును గురించి తిరిగి విచారిం పుడని రుమోనియకు దెలుపుదు. అన్నటికంటె గధికముగ, బా ల్కన్ సామ్యముల గురించి గాని సమీపప్రాచ్యమును గురించి గాని ఎన్నడును సంగ్రామమునకు దిగమని ప్రతిఘోషమును కనధమనముగాక. నుండి పిక్చరియలు

పుత్తూరువార్త

మహారాజశ్రీ యు. క్రిష్ణప్పగారు చిత్రారజ్యలా పుత్తూ రునుండి వాయిల్ పొడుగుకు తనసీర్ దారుగా నుమానబడి స్వర నెం కెంటు మార్చబడిరి. వారు పుత్తూరు గ్రామములో ను మాదయొక సంవత్సర కాలము డిప్టీ కమిషనీర్ దారుగా నుండిన కాలములో పుత్తూరులో నున్న రీడింగురూము చాల అభి వృద్ధి కచ్చెను. వారివలన రు 100-00 నూరు రూపాయలుబాద రీడింగురూముకు రాబడెను. వారు ఇక్కడనుండి పోవునప్పుడు వారి స్నేహితులందరును క్షయసవనములతో మునిగిపోయిరి. కాని వారు తన సీర్ దారుగా ప్రమాదమే విధి పోవుచున్నార గన అ. దక్షను సంతోషముగానే వుండిరి. కలూన ఈ నెల 19వ తేదీ ఆదివారమునాడు వారికి గొమ్ములో వాతాత్మగా నొప్పి కనబడి ఉదయము 9 గంటల వైపు వారు పరలోక గతులైరి విను టకుమేమె తయో క్షయసముందు మనిగి యున్నారము. వారిం తక్కువలోనే శ్రీమన్నారాధాస్వామి భాషమును చేరినందునకు వారి వెనుక 18 సంవత్సరములకు భార్యను వైభవ్యమునభవించుట కువిడిచిపోయినందుకుమాకెంతయో క్షయసముగానున్నది వారిర యన్న 27వత్సరములు.

(చంద్రమౌళి.)

గంగగంగగంగగంగ
క్రొత్త రకం
నెల్వ ఫిల్లింగు
ఫవుంటే వేనాలు
2 రూపాయలు
ప్రవ రకులకు 1డజను మీద, 25%
కమిషన్ యివ్వబడును.
విక్టోరియా డిపో
మైలాపూరు మదరాసు.

వృత్తాంతలేఖలు

నెల్లూరు

(స్వకీయ విలేఖరి)

(ఎన్.కల ఆశీర్వాదము)

కడప జిల్లా మామిడి పెండ్లికి రాజాగారి కళాశాల కార్యనిర్వాహక కర్తవ్యము కళాశాల చే. ఆసోసియేట్ వారిచే శ్రీయుతులు ముందుగా నవంబరు 25వ తేదీ విశ్వనాథ రావు చుండురా పెండ్లికప్పువ్వగా ముందుగా కొనబడియుండిరి. అధ్యక్షులుగానుండి, అవజయమున శ్రీయుత బి.జె. ప్రసాద రావుగారు ఎన్నికల నాటేమియును కళాశాల కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి, తాము తమ ఆశీర్వాదమునందు నమాను. ఆదిత కళాశాలకు సంబంధించిన వని కోరిరి. విచారణ నిమిత్తమై మొదట ముందుగా వీక్షించిరి. శ్రీయుత ప్రసాద రావుగారి పక్షమున శ్రీయుత కేవలము సుబ్బారావుగారు సాక్ష్య మిచ్చిరి. శ్రీయుత కేవలము కేవలము కేరళకు సాక్షులే లేరు. విచారణ పూర్తియైనది. కళాశాల కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి తీర్పును వేదియై న్నారు.

రాజమహేంద్రవరము

(స్వకీయ విలేఖరి)

ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయము

నవంబరు 28:— ఈ నెల 21-వ తేదీ సాయంత్రము పునరుద్ధరమున శ్రీయుత స్వామి సుబ్బారావు పంతులుగారి అధ్యక్షతన రాజమహేంద్రవరము. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును రాజమహేంద్రవరములో స్థాపించుటకు నిశ్చయించి ప్రభుత్వము వారి కోరిక మన్నింప సంప్రదించి రాజమహేంద్రవరమున విధముల కొన స్థాపించి విన్నపముల నిరూపించుట.

గాంధీ నిర్బంధము

19-వ తేదీని సుబ్బారావు కార్యాలయమున వీరలకు విద్యన గ్రహించి 1-వ తేదీ ఆరాల చొప్పున అమలు చేసిన పండుములు, మరొకటియును, ఇతరవిజయము పరమ గౌరవముతో గుర్తించిరి. ఇట్లు కార్యముగా విద్యన బట్టములు మొదటిసారిగాను. ఇతరులకును ప్రతి గాంధీ నిర్బంధ విరోధికి గౌరవమున నిట్లు జరుగునని తెలియుచున్నది.

ఆంధ్రకళాసంఘము

ఈ సంఘము కొంతకాలమునుండి ప్రశంసార్థముగా కనిపెట్టుచున్నది. పితామహులు, విజయగంగ మహారాజుగారు ఈ సంఘమును రాజమహేంద్రవరమున స్థాపించి, రాజాశ్రయ చిత్రకళా ప్రదర్శనములకు వెళ్ళిరి. మహారాజుగారు కళాశాలను విజ్ఞాపించి రాజమహేంద్రవరమున నిలబడుట కంగీకరించిరి తెలియుచున్నది. ఈ చర్యను శ్రీయుత దామోదర రామారావుగారిచే తయారు చేయబడిన బొమ్మల మిగుల కనోహముగనుండి అనేకవల నాన్నియు చున్నది చెప్పినది యున్నది. యజమానమున సంధ్యమున కేకతా ప్రదర్శనములకు గవ్వరు జరుగు గారియును నిజమైన బొమ్మలనుగాని దానిని మిగుల ప్రశంసించుచు బాగోయును వాక్యార్థ విషయములలో అవమానమును బూనుచుండ, తాముదేశము కళకు ప్రోత్సహ మొసగు చున్నామనియు, అందులకు ఆ బొమ్మల కొనబడు నిదర్శనముగా కవిత్వము, అపుడు శ్రీయుత రామారావుగారు ఆపదమున వైస్సాయిగారు కొనబడు ఆటామ్యుగాని ప్రత్యేక విశేషములను కాని దేశీయకళకు ప్రోత్సహ మొసగుటకు కాదని చిరునవ్వుతో చెప్పెను. ఈ విషయమున గర్ అభ్యంతరము కాదుగారు, విజయ వర రాజుగారు కూడ గమనించిరి. వందలకే పత్రికలలో నీ విషయము ప్రకటింపబడెను. ఈ ఆంధ్రమునకుని కృషిదేశముల ప్రోత్సహమున కెంతయు తగి యున్నది.

డాక్టరు సుబ్బారావుగారు

డాక్టరు సుబ్బారావుగారు కడపలోని జైలునుండి తీరబడి 1-వ తేదీని విడుదలయ్యుచున్నారు. తమిళదేశములో కొలది నివసించుచున్నప్పుడు 1-వ తేదీని ఇచ్చటకు వచ్చిరి. పురములు ఉండిరి. ముందేగి స్వాగత మొసంగెదనని తెలియుచున్నది.

నానాకళాశాల

గత దినము నివసించుచున్న కళాశాలమును సున్నది బాగుచేయుటకుగాను బరిశోధించి, ప్రార్థన కనబడ నేలేదు. సున్నదును తెప్పించి నున్నది.

మచిలీపట్టణము

(స్వకీయ విలేఖరి)

తాలూకావార్త

నవంబరు, 22:—మచిలీపట్టణ తాలూకావార్తను పంచాయతీరాజు తాలూకావార్తలను పని కొన్ని నెలలనుండి అనేక ప్రయత్నములు మాపురములు చేసియుండిరి. తుదకు జిల్లావార్త అధ్యక్షులు కొన్ని నిమిషముల క్రిందటనే తిట్టినదూర కావలసిన చిలుకొంటి వెంకటస్వామిగారిని పంచమసభ్యునిగా నామినేటుచేసిరి.

శ్రీఆంధ్రకళాశాల కళాశాల

వై కళాశాలలోని కమిషనరీ క్రాసు సుమారు యెనిమిది సంవత్సరముల క్రిందట స్థాపించిరి. ప్రస్తుతము చెన్నపురి కమిషనరీ కాలేజీయందు కృతార్థులయిన వందల శ్రీరామకృష్ణ గారు ఉపాధ్యాయులుగా పనిచేయుచున్నారు. ఈ సంవత్సరము వాణిజ్యరైతులు ర్యాంకింగు, వాణిజ్యర్యాంకింగులకు చెప్పుచుండుటచే విద్యార్థులు హెచ్చుగా వచ్చియుండిరి. వీరందరిని సంవత్సరమువ్యవసాయ పరీక్షచేసి అందులో కృతార్థులయిన మొదటిదిద్దరికిని బహుమతులు డిశంబరు 9వ తేదీని యివ్వ కలచుకొన్నందున వాణిజ్య కాళాభివృద్ధి చేయదలచుకొన్న వారందరు సదరు బహుమతు లిచ్చుటకుగాను వెంటనే భనసహాయము చేసెదరుగాక!

ఆంధ్రవిద్యార్థుల సభ

వై సభకు అవ్యవసాయ మేర్పడుటకు గాను యానెల 16 వ తేదీ సాయంత్రము పునరుద్ధరమున వి. వి. యల్. నరసింహారావుగారి అధ్యక్షతన రాజమహేంద్రవరము. వై సభను డిశంబరు మాసమున మా పురమున జరుపుటకు గాను అవ్యవసాయ మేర్పడెను.

బ్రహ్మశ్రీశ్రీల లక్ష్మీనరసింహుగారు

నిన్నటి సాయంత్రము 5 1/2 గంటలకు తిలక్ చామలో కట్టణ కార్యమునకు పాల్గొనిరి. బహిరంగ సభ జరిగెను. వర్షపు చినుకులు కడుచుండుటచే ఒక 1000 వంది పురములను శ్రీయుత కొద్దిగ వచ్చియుండిరి. డాక్టరు సుబ్బారావుగారికి లక్ష్మీనరసింహుగారు సుమారు 60 సం॥ మించిన వృద్ధులయ్యును 1 1/2 గంట కాలము రవ్యముగా నున్నవనిచిరి. మహాత్ములను 25000 వేల వంది జయములతో నున్నప్పటికీ మనము విరాళముచేడక స్వరాజ్యము కొరకే పాటుపడెదలయుననియు, జయములతో నున్నవారు కడపకే వ్రుములను వినియోగము అందరు వారు చెప్పిన పనిని చేయవలయుననిరి. గుంటూరుముల వైస్స రాట్టములను క్రిందికి తీసి నూలుగడికి మానభంగము కాకుండా కాపాడవలయుననియు మహాత్ముల భారతమాతకై తన విశ్వకర్మను లెక్కచేయక జయములతోనుండికూడ నూలుగడిచుచున్నాననియు నడిచిరి. అనేక పాటలును పద్యములను పాడి ప్రేక్షకుల మనస్సులను రంజింపజేసిరి. ఈ యువ్యమునందు శ్రీయుత పనిచేయుటకు లావెత్తునక కలదనియు, వారు మోసాది నగలకలై కడరు బట్ట జన పుకారనియు, శ్రీసంఘము యీ పట్టణములో స్థాపించి హెచ్చు పనిచేయుటకు యనియు కోరిరి. జాబ్బిలి యుద్ధమునందు కూడ శ్రీయుత మిక్కిలి దైర్యముతో యుద్ధముచేసెననియు యిప్పుడు శ్రీయుత చేతుల నీన యుద్ధము కడకు బట్టలను కట్టుటయే ననియు అందుచే చెద్దలక చిన్నలక శ్రీయుత అందరు కడకుబట్టలను కట్టవలెని హెచ్చరించిరి. కట్టణ కార్యమున ఘనమున గు. రాఘవేశ్వరగారు ఆమెకు వందలము లర్పించి సభయించిరి. ఇట్టిసభలు జరుపుట ప్రజలకు దేశీయవార్తలు తెలియుటయే గాక నాడుకుల శుభిప్రాయములు యెప్పటికప్పుడు తెలియుటకును వీలుగా నందునగాన కార్యము సంఘము తలచుగా కథలను జరుపుచుండెదరు గాక!

గాలి వాన

22 తేదీని అన్ని దినములకలగాక సుమారు ప్రార్థన 7 8 9, 10 గంటలయినను నూర్చుడు ఆకాశమునందు కానరాదు. సుమారు 11 గంటలకుగది గాలి తీరముగా వీరసాగెను. మరికొంతకాలమునకు ఆస మంతయు మేఘములచే నిండి యుండెను. గాలి హెచ్చుచుండగా వాన చికుకుకూడ పడుచుండెను. సుమారు 1 గంటకుగది గాలి అంతముకూడా వీరనారంభించుటచే వీధులయందు బండ్లు, మనములను నడుచుటకు వీలులేకపోయెను. అప్పటినుండి సుమారు నాలుగున్నరవరకు ఆ పరిమితమయిన గాలి వీయును అనేక పెద్దచెట్లు, తాటియాకుల గుడిచెలను పండిల్లను వూడవోసి పారవైచెను. ఇట్టి అపరిమితపు గాలికి తాళలేక ప్రజలు తమతమ స్వగృహములను, వదిలి నిట్టమైన యిండ్లకును పేడలకును పరుగెత్త నారంభించిరి.

సాయంత్రము 4 1/2 గంటలకు మొదలు 5 గంటలవరకు

ఆనగా ఒక అగంటకాలము కొంచెము తెరవెచ్చెను. ఈ అగంటకాలములోను యంతకాలమునండి వారి యిండ్ల గరచిల కిందను, దాబాలకిందను దాగియున్న ప్రజలు బయటకువచ్చి చూచుకొని వారి పెంకుటిండ్లమీద పెంకులన్నియు డాడి పడు

పార్వతీపురం

ఇచ్చట కార్యము సంఘమువారి యజమాన్యముక్రింద ను ఇచ్చటకు సుమారు మూడు మైళ్ళదూరమున నున్న వృత్తుల జయగంగపురపు కొత్తపట్నం అను గ్రామంలో. వదుటనూలు మార్పుటకుగాను, పత్తికొట్టు ఒకటి స్థాపించడమైది. ఇచ్చట కొత్తపట్నంలోను, తిరుట్టుపక్కల పది పదిహేను గామములలోను, నూలుగడికే రాట్టలుంటు. చాలాపనిచేస్తూవున్నది. మాఘ పౌర్ణమి చైత్రమాసములలో కోజునకు, పది పదిహేను ములుగులు నూలు మారుతుంది. జిల్లాకార్యము కమిటీని వారు గాని, తాలూకా కార్యము కమిటీని వారు గాని, వదుటనూలుకు అర్ధసంపించేయవలె, మార్పుట్టు లేకుట కల్గించి విక్రయించబడునని, యిచ్చట ఖద్దర్ సంఘమువారు యిచ్చు మూలంగా దెలియజేయుచున్నారు. పనిపూర్వకముననున్నది. పదిహేనుదినములలో కర్కశ్రయము అవుతుంది. భరణ వగైరావివరములు కావలసినవారు ఖద్దర్ కమిటీ కార్యదర్శిగారికి వ్రాశి తెప్పించుకోవలెను. యిచ్చట తయారు అయ్యేదడుకునూలు పదకొండో నంబర్లులోపుగా నుండుంది.

మంత్రాల లక్ష్మీనరసింహం.

టయో, వొడ్లలోనిచెట్లు కూలుటయో, ప్రక్కవాని పాకములు టయో తప్ప మరేయేమియు కానరాదు. ఈ అగంటకాలములోనే ఉప్పెనవచ్చునని కొందరు, వచ్చిపోయినదని కొందరు లేదు వచ్చుచున్నదని మరికొందరు యిట్లనేకవిధములగా అనుకొనుచుండిరి.

ఈ అగంటకాలము కర్కశ్రయ హెచ్చియునని కలచి కాబోలు వాన వాయుదేవులు మమ్ము విడుదలచెరి. ఇంతటితో మమలకైరి. మరల గాలివీయసాగెను. వర్షపు చినుకులు హెచ్చుచుండెను. అంతకంతకు కర్కశ్రయ హెచ్చియును. ఈ కర్కశ్రయము గాలి హెచ్చుగా లేదుగాని ఇంతవరకును ఉద్ధవపు గాలిచే నూడిపికి తాటియాకులు తీసివేయబడిన గుడిచెలను, పెంకులు తీసివేయబడిన పెంకుటిండ్లును, నడులలుగా కర్కశ్రయ దైవము కడకులతోపోయెచున్నాడోయను ట్లు సుమారు రాత్రి 10 గంటలకు వదిలియుండును. ఈ కర్కశ్రయ 10 దుక్కులకైనను తక్కువయెదనని అందనాజేయుచుండెను. ఈ పట్టణము ఇదివరకు 1864 వ సం॥ ఉప్పెనవచ్చి కొట్టుకొనుపోవుటచే యిచ్చుకూడ ఉప్పెనవచ్చి కొట్టుకొనుపోవు సమయము, ప్రజలు మిక్కిలి భయపడుచుండిరి. కాని దైవము వచ్చింతటితో పూర్తిగా కడకునప్పటికి రాత్రి 12 గంటలయెను. అనేకమందికి రాత్రియంతయు నిద్రయేలేదు.

తెల్లవారి నలువైపులకు చూచునట్టి యెచ్చటచూచినను దారికడ్డుగను కడిపోయినచెట్ల, వూడిపడిపోయినదడులే. కొద్దిలన్నియు జలములువై యుండును. మాపుమంతయు యిచ్చుక ప్రదేశమునను యింతటినిరు యింతకదాయెను. కొద్దికిర్రుక్కల వేసినచెట్లు కొద్దిగకడకుగా పడియుండుటచే బండ్లపోవుట కేమియు వీలులేకుండెను. ఊరులోనున్న గ్రామము తీగలవై రెండుమూడు ప్రదేశములలో చెట్లుపడి యుండెను. తెల్లగ్రామము యిచ్చుకు అగ్గింపనకుపోయిన తీగ యెచ్చటవో తెగియుండుటచే యిచ్చుకు తెల్లగ్రామముల పట్టమని పంపివేసిరి. రైలుస్టేషను నకుపోయిన నిన్నటిరాత్రినుండియు రైలువచ్చి పోవుటలేదని చెప్పుకూడి వీరలయు, దూడలయు బాధ చెప్పుననికాదు.

పురకట్టణములోని కొన్నిచెట్లు కడిపోయెను. అనేక యిండ్లమీది మం॥ గూర పెంకులకూడ కడిపోయెను. హిందూ హైస్కూలు మీద కొన్నిచెట్లు పడిపోయెను. కాని హెచ్చునవ్వము కలిగిట్టులేదు. నోటిని కాలేజీలోని చెట్లు అనేకములు నెలకూలెను. గాడుకుపేటలోని వాకిళ్ళన్నియును, మగ తోటలును నాశనములయెను బలరామన్న పేటలోని నూరుమంది మాలమోడిగల యిండ్లన్నియు నేల కూలుటచే రాత్రిగారందరు బలరామన్న పిల్లలతోకూడవచ్చి అచ్చటి అరుకలవై దానుకోవలసినవచ్చును ప్రజలకు ప్రాణహాని మాత్రము కలగలేదని తెలియుచున్నది. అచ్చటచ్చట కొన్నిదూడలు మాత్రము చెట్లు పడి చనిపోయెను.

అన్నిటి కంటెను శ్రీ ఆంధ్రకళాశాల కళాశాలకు

హెచ్చునవ్వము గలిగెను. కళాశాల ఆవరణలో నూరుమంది మూలము వగ్గులువై ఖద్దరుబట్టలను నేయుచున్నారు. వారు అచ్చట పిల్లలతో వారివారి గుడిచెలలో కాపురము చేయుచుండిరి. అట్టివారి గుడిచెలన్నియు నాశనము లాయెను. వారు నిన్నటి సాయంత్రము వచ్చి కళాశాలలోని పెంకుటి కొంపలో దాగుకొనవలసి వచ్చెను. వగ్గులుగల ఒకపెద్ద పాక కూలెను. రెండుమూడు తాటియాకులతో కట్టిన ఆశ్రమములు నేలకూలెను. 200, 300 వందల తాటిచెట్లును, 30-40 వేల చెట్లును విరిగి పడిపోయెను. కార్యాలయములోని కొంతభాగము నేలకూలెను. అంతయు కలసి సుమారు 5 వేలకు తక్కువ లేకుండ నవ్వముగలిగెను. కాని యెచ్చటను కూడ ప్రాణహాని యెంతటిని కలగలేదు. వెంటనే కళాశాలకు హెచ్చునవ్వము మరమ్మతు చేయుటకు కావలయును.

నరసాపురం

(స్వకీయ విలేఖరి)

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

ప్రస్తుతము ఆంధ్రులలో యీ నూతనముగా రాబోవు విశ్వవిద్యాలయము ఎక్కడ నుంచుననను నడచును అక్కడనుంచి...

స్కూల్ లో రాట్నము

మా జిల్లాలో కొన్ని ముఖ్య స్కూల్ లో రాట్నమును కృత్రి విద్యగా నేర్పాటు చేయుటకు గురించి మా జిల్లా ఎడ్యుకేషన్...

ధూళిపూడి

ఈ నెల 2 వ తారీఖున రేపల్లె నలుయిన స్నేహితులగు మా గ్రామమునకు వచ్చి యీ కింది వారివద్ద ఆదనపునకు కనూలు చేసియున్నాడు...

యాపాయిలు

Table with 2 columns: Item Name and Amount. Items include 5000 Maize, 2000 Wheat, 2000 Rice, etc.

మొత్తం 850

పాతూరు వెంకటేశ్వర్లు,

గ్రామసంఘ కార్యదర్శి.

ఏలూరు

(ఒక విలేఖరి నుండి)

కనకార కేంద్ర ద్రవ్యనిధి

ఏలూరు నెలకొని కో ఆపరేటివు బ్యాంకు స్థాపించి 5 సంవత్సరములు నిండి శ్రీమోతే గంగరాజు జమీందారుగారు అధ్యక్షులు...

గొప్ప సహకార విరాళములు

దీని బాతులకు అద్వితీయముగా సేవ చేయుచున్న ఏలూరు నిమ్మబాతుల గ్రంథమునకు రు 200 ను, ఆంధ్రదేశముందు ప్రసిద్ధి కెక్కిన గ్రంథాలయములలో నొకటియగు హిందూ...

అల్పాహారము.

ఏలూరు నెలకొని కో ఆపరేటివు బ్యాంకు సంవత్సర కోత్సన సందర్భమున సభ్యులకును, సంఘ ప్రతినిధులకును బ్యాంకు గౌరవ కార్యదర్శి ము. రా. రా. బడేటి వెంకట్రామయ్య...

శ్రీప్రార్థన సమాజము

ప్రాచ్యుత్సవ ప్రచారమునకు గుంటూరు వాస్తవ్యులను నకు పాపర్తి నరసింహుగారు శ్రీప్రార్థన సమాజమునందు మున ప్రత్యేకముగా శ్రీలకు భక్తి గుర్తి యుపన్యసించి...

తాలూకా కాలగెను సంఘము

అసహాయ యద్యమును ప్రారంభమయిన రెండు సంవత్సరములనుంచి తాలూకా కాలగెను సంఘ కార్యదర్శిలుగా యుండి తాలూకాలో ప్రహేళమణి అందరివందనములకు పాత్రులయిన ము. రా. రా. పెజులు రామారావు పంతులు...

అసహాయవాద ప్లేడర్లు

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా కార్యదర్శిగా నున్న యర్రమిల్లి మంగయ్య పంతులుగారు తమ న్యాయవాద కృత్రియము రాబోవు జనకుండి ప్రవేశించ నున్నారు. మహాత్ముడు ఏలూరు వచ్చిన నాటినుండియు మహాత్ముని ఆజ్ఞా కిరణావహించి...

గుంటూరు

18-11-22 తేదీన యీ పట్టణమున గాంధీ మహాత్ముని శతదినముహూర్తము జరుపుటగా జరుపబడెను. ఉదయమున పట్టణమునందు విదేశీ ప్రజలను యజ్ఞశాలయందలి హోమమునకు ప్రోహితముచేసెను. మధ్యాహ్నము ఒంటిగంటకు శ్రీయుత గొల్లపూడి పుల్లయ్య శ్రేష్ఠిగారును, వారి సతిమణి రామమ్మగారును మేళతాళములతో స్వరాజ్యకార్యాలయమున కెదురుగా నేర్పరుపబడిన యజ్ఞశాలకువచ్చి ఆక్కడ స్వరాజ్య లక్ష్మీవ్రతమును సత్పి అనంతరము ఆ ఉత్సవమున ప్రోహితము బడిన విదేశీ ప్రజలను యజ్ఞమును చేసిరి. ఆనెకమంది పురుషులును స్త్రీలును విచ్చేసియుండిరి. వారిలో ననేకమందిచే ప్రతానంతరమున వారు తిరిగి స్వరాజ్యనిధికి నియోజకలయిన మొత్తమును స్వరాజ్యలక్ష్మికి ఫలపుష్పములతో కానుకగా నర్పించిరి. సాయంత్రము 4 గంటలకు స్వరాజ్యలక్ష్మి కలశమును మహాత్మా గాంధీ, లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలక్ మహాత్ములారీ, మేళతాళి మొదలగు దేశీయ నాయకుల ఛాయావలములను చక్కని పూలమండలమున నొసర్చుబడి మంగళ వాయిద్యములతో పట్టణమున నూరేగింపబడెను. మందిరము ఉపసించిన శతభక్తులచే మోతబడెను. ఉరేగింపు సమయమున స్వరాజ్యలక్ష్మి ననేకమంది వారి గృహములయందుకు హారతు నిచ్చిరి. సాయంత్రము 6 గంటలకు యేలూరు బజారులో బహిరంగ సభ జరుగునని ప్రకటించబడెను. గుంటూరు పోలీసు సర్కిల్ యిక్ స్పెక్టరుగారు యేలూరు బజారులో సభ జరుపగూడదని యీక్రింద వ్రాసిన నోటీసు నాకు యిచ్చి యుండిరి. ఇందువలన బహిరంగ సభ స్వరాజ్యమేదానమున శ్రీయుత చట్టి. సరసింహారావుగారి ఆధ్వర్యమున జరుపబడెను. శ్రీయుత ఉన్నత లక్ష్మీవారాయణ పంతులు, మద్ది వెంకటసుబ్బయ్యగారు చరి యితర నాయకులు మా నిర్మాణ కార్యక్రమముయొక్క ప్రాముఖ్యతగురించి ఉపన్యసించిరి. గత సంవత్సరమున యీ సంవత్సరమునకు యేలూరు బజారులో నందలకొలది బహిరంగ సభలు జరుపబడియుండెను. ఈ తావుగా పోలీసు వా రెన్నడు యిట్టి నోటీసు యిచ్చియుండ లేదు.

ఈ దినమున స్వరాజ్యమేదానమున సభకు వచ్చిన ప్రజా సమూహమునబట్టి యిట్టి నోటీసులు ప్రజల యాత్మనామును వారికి దౌర్జన్య రాహిత్యమైన సహజనిరాకరణ కిక్కిముందుగల సంపూర్ణ విశ్వాసమును ఏమాత్రము తగ్గించబాల వని స్పష్టమగుచున్నది.

గుంటూరు పట్టణ సంఘం } కావూరి తిరుమల రావు. తేది 20-11-22 } కార్యదర్శి.

*** **

నోటీసు

కావూరి తిరుమల రావు గారికి

కార్యదర్శి, గుంటూరు కాలగెను సంఘము.

మీరు యారోజు సాయంత్రం మీటింగు జరుపుటకు ప్రచురపరచిన పత్రం అనగా యేలూరు బజారు చాలా జనసమృద్ధి మైనది. కనుక అచ్చట మీటింగు జరుపునెడల ప్రజలనున్న ప్రాశ్నిక్కుటన్న యిబ్బందిగలగును గాన గదయ ప్రదేశముల్లో మీటింగు మానివేసి తదితరమైన వేరొక బహిరంగమైన స్థలములో మీటింగు జరిపిన ఇబ్బంది లేవందును. కాన ఆధికారియైన తాము 2800 గలదులకు కొరచున్నాను.

గుంటూరు లోక్ } (దస్త్రుతు సుగా కనబడలేదు.) 18-11-22 } * * * * *

యిక్ స్పెక్టరు ఆఫ్ పోలీసు గుంటూరు సర్కిల్

SIGHT RESTORED. A Sure Remedy of Nature for all Eye-diseases. Cures Cataract, Glaucoma, etc., without knife. No failure; absolutely safe; highest testimony. Particulars free. L. H. SELLER, D. Samra (Bengal).

SANTI OIL. Simple, harmless, external application for functional weakness, Loss of Manhood, etc. No irritation, no discolouring, no bad smell. Particulars free. Correspondence confidential. HEALTH HOME, D. Samra (Bengal).

Just Published:- Revolutionary Biographies Order at once By R. W. Pontgate Price Rs. 2-8. This book Contains interesting Life sketches of prominent revolutionaries. Arkas quarterly List Sent free on application. Arka Publishing House (A) G. T. Madras.

ఇది మీరు చదివి మీ స్నేహితులకు జూపుడు.

శిలాజతురసాయనము

దివ్యావధము!

ప్రతివాడికి ప్రాణనమాన మైనది !!

అతిగుణకారి !!

జీవించి యున్నందుకు ఏరోగి యైనను, ఎంతటి నిరోగి యైనను దీని నొకసారి యైనను తప్పక పుచ్చుకొని తీరవలయును. ఇండియాలో అనేకులు మా 'శిలాజతురసాయనము' పుచ్చుకొని అధికముగ ప్రశంసించి తిరిగి కోరి తమ బంధు మిత్రులకు పంపించుచున్నారు.

(ప్రశంసాపత్రములు జనవరి నెలలో ప్రచురింపబడును.)

1922 సం॥ డిసెంబరు నెలాఖరు సమీపించుచున్నది.

ఇంతవరకు మీరు రసాయనము పుచ్చుకొనక యుండిన యిప్పుడే మీరు ఉత్తరము వ్రాసి రసాయనము తెచ్చుకొని యొకసారి పుచ్చుకొనుడు. వందలకొలది డబ్బాలు ఖర్చు యగుచున్నవి.

శిలాజతురసాయనముయొక్క మహద్గుణములు ఈ దిగువను చదివి చూడుడు.

గ్రీష్మ ఋతువునందు వర్షతములు సూర్యనితాపమువలన తపింపబడి అం దుండి బంగారు మొదలగు ఆరులోహరసములు లక్క వలె కరిగి ప్రవించును. దానినే శిలాజతు అందురు. ఆవు పంచితము వంటి వానగలదియు నలుపు వర్ణముగలదియు, మెత్తగ వగరుగనుండు నదియు నగు శిలాజతు శ్రేష్ఠమైనది. అట్టి శ్రేష్ఠమైన విటావగల శిలాజతు సంగ్రహించి అధిక ప్రయాసముతో జవ్వారు రుచికలుగు నటుల శుద్ధి చేయబడి అందు అతిపరిశుద్ధ మగు బంగారు, వెండి, రాగి ఇనుము వీటి భస్మములును, అమృత తుల్యముగు ఓషధి ద్రవ్యములును చేర్చి ఆయుర్వేద రసాయన శాస్త్రాను సారముగ నిర్మింపబడిన రసాయనము సిద్ధ మగును. ఈ శిలాజతు రసాయన మహిమ నర్ణనాతీతము. గుణములు మహావృత్తములు. రసాయనములలో అతి శ్రేష్ఠమైనదని ప్రాచీన వైద్యశాస్త్రము లన్నియు ఘోషించుచున్నవి.

గుణములు కొనియాడు వర్తక ప్రచురము లని నిరాశ జెందక యొకసారి గొని పుచ్చుకొనిన దీని మహద్గుణములను మెచ్చుకొనక మానరు. వృద్ధాప్యమువలన గాని, దేహమానసిక పరిశ్రమాధిక్యము వలన గాని, మితిమీరిన సంభోగాదుల వలనగాని, అధికసంతానములు కలుగుట వలన గాని, అసాధ్య మేహ, క్షయ, అజీర్ణవ్యాధులవలన గాని శరీరము కృశించి లేక దుర్బలమై యింద్రియాదుల పటుత్వము తగ్గిన వాడిగాని, విశేషముగ శరీరపుష్టి, బంగారువంటి శరీరకాంతి, మితిలేని బలము, చక్షురాదీంద్రియములకు పటుత్వము, శక్తి, ఉత్సాహము, సుఖము ఈ శిలాజతు రసాయనము పుచ్చుకొనుట వల్ల తప్పక కలుగును. శుక్రమేహము రక్తమేహము, నీలమేహము, హార్ద్రామేహము, దర్గంధ శుక్రస్రావము, మొదలగు శైశ్వకటములు ఎంత కాలమునుండి పీడించుచున్నను, క్రొత్తగ జనించి పీడించుచున్నను, అతిశీఘ్రకాలములో శాంతించును. మరియు వ్యాధి నిర్మూలము చేయగలుగును. శైశ్వకటమువలన గలిగియున్న ఉడదవము లన్ని తక్షణము తగ్గును. మధుమూత్రవ్యాధి, బహుమూత్రవ్యాధి, శుక్రనష్టము అందువల్ల కలిగిన ఉపసర్గికవ్యాధులు, ఎంతకాలమై యున్నను, ఎంత కఠినమైయున్నను నిశ్శేషముగ కుదాల్చును. మధుమూత్రవ్యాధి శుక్రనష్టము కుదర్చుట కీ యాషధము అమృత తుల్యమని చెప్పబడును.

స్త్రీలను నిడునక పీడించు రక్తప్రదరము, స్వేదప్రదరము, (తెల్లబట్ట) ప్రాణకంటకముగు రుతుశూన్యము, ఋతుశ్రావ వికారములు ఏ సందువల్ల కుదరని గర్భాశయ సంబంధ మగు కలువిభము గు పీడలు, భగరోగములు, కాళ్లు చేతులు, గుండెమంటలు, నవము నెప్పి, గుండెనొప్పి, అజీర్ణము, శూల, శోఫరోగము, జ్వరము, పాండు, కామిల, దగ్గు, శ్వాస, క్షయ, వికారము, కృశత్వము, నిస్త్రాణ ఇంకనేకవ్యాధుల నివసాయనము, "అమృతము మృత్యువును జయించుచందమున" జయించును, సకల సాధ్యముల వృద్ధి పరచును.

సవాయి, శైశ్వరోగములు శరీరమున బట్టి పుచ్చుచుండువల్లగాని, మరియు కారణమువల్లగాని, సంభవించిన రక్తవికారము, కుష్ఠవికారము, శరీరముపైని తెల్లని, నల్లని, ఎర్రని మచ్చలు, బగ్గెలు, కొలుకు

రోగము, బొబ్బలు, కురుపులు, కణతలు, కామలు, శరీరవివర్ణము, మరియు తాగుద్రాణములు, గళరోగములు, జవ్వారోగములు, దంత రోగములు, కర్ణ, నేత్ర శిరోరోగములు, అతిశీఘ్రముగ తప్పక కుదురును.

మూలవ్యాధి, భగందరము, మర్మస్థానములయందు జనించు వ్రణములు, సుఖవ్యాధుల వలన కలిగిన వ్రణములు, దుష్ప్రవణములు, మహాశిశిరవ్యాధి, తిమిరవాతము, మొదలంట నశించును. ఎందువల్ల కలిగిన నపుంసకత్వమైనను తప్పక తొలగును. అద్భుతమైన పుంస సత్త్వము, సంభోగాశక్తి, అంగపటుత్వము, శుక్రవృద్ధి కలుగును.

అర్ధిరవాతము, స్నాయుకంపవాతము, గృధ్రాసీ వాతము, మేహవాతము, కుడిర్చి అవయవములకు బలము, పటుత్వము కలిగించును. మూర్ఛ, ఉన్మాదము, అపస్మారము, మదాత్మయము, వాంతులు, ఎక్కిళ్లు, హృద్రోగము, అజీర్ణము, కడుపుబ్బ, గ్రహణి, అతిసారము, జీర్ణజ్వరము, ప్లిహము, యక్షుద్రోగము, ఉదరరోగము అతిస్థాల్మరోగము, శ్లీపదరోగము, మధుమూత్రము, శుక్రనష్టము, ఋతుదోషము సంతాన నష్టవికారములు, నపుంసకత్వము, పూర్తిగ తొలగించుటకు బలవత్తర మహాషధరాజమని, చెప్పక తీరదు. దుస్స్వప్నము, భూతబాధ, పాపము, అలక్ష్మి ఈ రసాయనము పుచ్చుకొనుటవల్ల తొలగును. "విధిప్రకారము ప్రయోగింపబడిన శిలాజతు వలన పోగొట్టుబడికుండినట్టి రోగము లోకమునం దెచ్చు ఓను లేదు. మరియు ఆరోగ్యము గలవానికి అధికబలము శీఘ్రముగ కలుగును. ఆయుర్వృద్ధి, శుక్రవృద్ధి, మంచికాంతి, బుద్ధివికాసము, పిటిని కలుగజేయును. దీనిని సదానేమించిన మనజులు వధులు, వెంట్రుకులు నెరయుట ఇవిలేనివారై సుఖముతో రెండువందల సం॥ రములు జీవించురని" ఆయుర్వేద వైద్యశాస్త్రమున అధికముగ చెప్పబడియున్నది. వైద్యశాస్త్రమున చెప్పబడియున్న ప్రకారము మొట్టిలోపములు లేకుండా నిర్దుష్టముగ ఈ రసాయనము సిద్ధము జేయబడుచుండును. మా స్వంత వైద్యము వలన ఒక సం॥ కాలము రోగులకు నిరోగులకు అధికముగ దీనిని ఉపయోగించి గుణములు కనిపెట్టి కేవలస్వలాభమునకేగాక, ఆయుర్వేదోత్పత్తయను లోకమున స్పష్టపరచుటకును, లోకోపకారమునకును యోచించి యిందు మూలనము తెలియపర్చుచున్నాము.

వలయువారు ఈ దిగువ చిరునామా ప్రకారము వ్రాయవలెను.

రోగులకు 20 దినములకున్ను నిరోగులకు 40 దినములకును సరిపోవు 20 తులముల డబ్బీ రు 6-8-0.

ఈ డిశంబరు నెలాఖరువరకు మాత్రము.

పిచ్చుట డబ్బీ ఖరీదు రు 8 లకు విక్రయింపబడును.

మాకు వ్రాస్తే పుత్తరములు తెనుగున గాని, ఇంగ్లీషున గాని వ్రాయవలెను.

తమ విలాసము అతిస్పష్టముగ మాకు ప్రతి పుత్తరములో తెలియపర్చవలయును.

మందుల కేటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

ఆయుర్వేద రత్న పండిత, బి. శ్యామసుందరరావు బ్రదర్స్

ఆయుర్వేద ఔషధాలయము

బరంపురం, గంజాంజిల్లా. (ఇండియా)

24 వ తేదీ సాయంత్రములో సభ చాలింపబడినది.

కాకినాడ తుపాను

మరికొన్నివివరములు.

మంగళవారం రిపోర్టు కంపిషన్లునుండియు గాలి విపరీతమై తుపానుగాలి వీచెను. కాలువదగ్గరనున్న పల్లెవాళ్లు పెద్దలకు తమకుని భయపడి యిండ్లుండకపోయెడి. పట్టణమంతయును పెద్దపెద్దపట్టు పెళ్ళిలిపడిపోయెను. ఎక్కడచూచినను చెట్ల కొమ్మలే. ఒక క్రూర కుర్రుల ఒడ మాత్రము నిలిచి యుండగలెను. ఇంకా నాలుగు సురుకుల జడలు కొరింగుట. దక్షిణముగా ఒడ్డుకు కొట్టుకొని పోయెను తెలియుచున్నది. మిగిలినవానికి యేమయ్యెనో తెలియుటలేదు. ఆ బోర్లపడిన క్లాక్ కమింగు అను ఒడ ముగ్గురను ఒడలోనికి తీసికొనెను. వారు మద్రాసు చేరుదుర. వాళ్లలూడి లైటుహౌసువద్ద రెండు కళ్ళిబరములు ఒడ్డుకు కొట్టుకొనినట్లును. ఇంకను ముగ్గురను ప్రక్క న పోవుచున్న ఒడ యొక్కందుకొన్నటుల తెలియుచున్నది.

బుధవారం ఉదయం 10 గంటలవరకును గాలి వీచుచునే యుండెను. కాని తగ్గిపోవుచుండగా భోరువని వర్షము వచ్చుచుండెను. జిల్లా ఫార్మెంట్ ఆఫీసరును వారి అసిస్టెంటును యీ తుపాను కమిషనున హాపుటివిమిరుగా సారర మెంట్ పోవుచు, కొరింగుకేపుగా తలదాచుకొనియుండవలెను. వారినిగూర్చి యేమియును తెలియుటలేదు. బయలుదేరిన ఒడలు 80కి రావలెను.

ఈనాటి తెల్ల మద్రాసు గవర్నరుగారుజేయు అనుభూతి, పాత కాలప్రారంభోత్సవమును వాడదలచుకొనినవారు ఈ చెడ్డగాలి పల్ల ప్రయాణం చాలించుకొనవలసివచ్చెను. ఇప్పటికి తెలిసినంత వరకు, యీ తుపాను కాకినాడ బందరు మధ్య ముగిసినది తెలియుచున్నది. (మద్రాసు మెయిలు విశేషం.)

మ చి లీ పట్టణము

(స్వకీయవిశేషం.)

నవంబరు 24.—మొన్నటి తుపానునుగురించి నిన్నటి దిన ఐన కొంతవరకు వ్రాసియుంటిని. మొత్తమువాద వ్రాయునదే రిక మాపురములొని ప్రతియిల్లును కొంచెమో గొప్పయో నవ్వ గొయినది. పెంతుటిండ్ల పెంతులన్నియు పూర్తిగా కదలినవి. గాటియాకు యిండ్ల పాకల అటలన్నియు గాలికి ఎగిరిపోయి వి. మొగిసిపట లాంతరము నుమారు 250 వరకు పోయినవి. గొట్టెలిలొని బొగ్గుగొట్టెములును శేకలు పాడైపోయినవి. పటలు పోవుటచే లోపలికట్టు దియ్యము అనేకములు పాడై గొయినవి. గొట్టెలిపాలెములొని శేకలుపట్టు మనుష్యుల యిండ్లను, పాకిగూడెమును, చాల నాశనమును కె. వెనని మ్యునిసిపల్ చెట్టు అనేకములు పోయినవి నిన్నటిదినముననే వ్రాసి యుంటిని. రెండుమాడుదూడలు పోయినవి తెలియుచున్నది. ఏనుష్యులకు ప్రాణహాని మాత్రము జరుగలేదు. మొత్తమువాద మాపురమునకు ఒక ఉత్తరూపాయల నష్టముకట్టవట్టు తెలియుచున్నది.

ప్రజల్లిల్లు అపకృష్టమునకును దుండగా కొంతమంది మహనీయులు వీరలకు మొన్నటిదినమున నిలుచుటకు నీడయు, 30డియు గుడ్డయుకూడ నిచ్చియున్న వారిలో గొడుగుపేటలొని ఏనుష్యుల్ని యజ్ఞశారాయణగావును, గడ్డిబారులొని విన్నకొట వినకుబ్రహ్మణ్యం శాయుడుగారును, ప్రాంగి వెంకటరంగయ్య గారును, ఇంకను అనేకమందియు గలరు. వీరలకు గుడిసెలు ట్రెయికోనుటకు మ్యునిసిపాలిటీవారు కర్రయు, రికెన్యూవారు ఫననాయును చేపదరిన తెలియుచున్నది. శ్రీ ఆంధ్రజాతీయ కళాకాల హెచ్చుగా పాడగుటచే మరిరెండు దినములవరకు ఏనియేటకు పీలులేవున్నది. నిన్న రాత్రి కొద్దివరకు మరిసెను.

లైటుహౌసువద్దకు మనషిలోతున సముద్రపునీరు తగ్గి యి. కనుద్రపు ఒడ్డు నగరాలదిబ్బ అనే పూడికూడా మనషి లోతున నీరు వచ్చినది. లైటుహౌసువద్ద నలుగురు మనుష్యులు చనిపోయినవారిని వదంతి కలిగినది

జాతీయకళాశాల, బందరు

22-11-22 న తారీఖున ఇచ్చట కచ్చిన గొప్పగాలివానకు కళాశాలలో చాలచెట్లు విరిగిపడిపోయినవి. రెండు ఆక్రమముయొక్క పాకలు పడిపోయినవి. ఒకటి కులిపోయినది. ప్రవృత్తాలలు ఒక్కటి తప్ప తక్కినవి అన్నియు పడిపోయినవి. గాంధీ వస్త్రాగారమువారికి చాలావస్తువులు సంభవించినవి. వుడంకము కులిపోయినది. మెల్లింగు పెద్దులకు తెగిపోయినవి. ఇంకను కొన్ని తరగతుల కర్రలలు అటలు ఎగిరిపోయినవి. చిన్న పాకలు ఎగిరిపోయినవి. కాని కళాశాలలో పిల్లలమగాని ఉపా

చెన్నపురి బజారుధరలు

నవంబరు 25-వ తేది శనివారము

(1) ధాన్యములు

వరియలు	కా 1-కి రు	45-0-0	మొదలు 55-0-0	వరకు
వియ్యము బస్తా				
మనుమ తనాడి	క 45 గలవి	రు 18-0-0	14-0-0	
నల్లూరి	క 45	రు 15-8-0	16-0-0	
శిల్పి	క 45	రు 15-8-0	16-0-0	
రాగులు	ర. 164 బస్తా 1-కి	రు 8-8-0	9-0-0	
నవ్వులు	క 45	రు 20-0-0	21-0-0	

(2) వత్స ధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి 195	రు 18-8-0	14-0-0
తనలు	రు 18-8-0	14-0-0
తనలు	రు 12-0-0	13-0-0
మినుములు	రు 14-0-0	15-8-0
శులము	రు 8-8-0	9-0-0

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులు నూనె కా 1-కి	రు 150-0-0	155-0-0
వియ్యము 1-కి	రు 18-0-0	23-0-0
కొండాపురం తరుకెనకకప్పు కా 11	రు 58-0-0	59-0-0
యెర్రకర్రకేకము	రు 54-0-0	56-0-0
తరుకెనకనూనె గానుగ కా 1-కి	రు 182 మినుకనూనె 128	
అనుకము నూనె కా 1-కి	రు 116-0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాడవకుపు కా 1-కి	రు 155-0-0	
కూరకకుపు	రు 140-0-0	
మిరకకాయలు(గుంటూరి) కా 1-కి రు	90-0-0	120-0-0
గుంటూరుపాడకట్టు నీలిమందు ముంగు 1-కి రు	45, 50	
కాళనా పీ పాడకట్టు	రు 65 70	
బెల్లము కా 1-కి	రు 40-0-0	45-0-0
తింతకుడు పాకలి కా 1-కి	రు 85-0-0	48-0-0
కొత్తక కా 1-కి	రు 52-0-0	68-0-0

(5) ఇనుము

వట్టలు రథం కా 1-కి	రు 84 8-0	85-0-0
వరం	రు 86-0-0	87-0-0
రథం	రు 86-0-0	87-0-0

(6) లోహములు

కెండ్లి 100 కుంటుకు	రు 88-0-0	84 0-0
బంగారము, కుంటు 1-కి	రు 28-10-0	
కడర 1-కి	రు 16-12-0	
ఇత్తడి కా 11	రు 125-0-0	130-0-0
కాగి డిట	రు 85-0-0	86-0-0
అస్కా చెక్కర 1-కి	రు 45 0-0	45-4-

(7) రంగులు

బ్రంసూరు 20 డిగ్రీలు అంజుర పీచా	రు 88-0-0	
డిట 16 డిట	రు 75-0-0	
అవు త్రిన్లు 20 డిగ్రీలు	రు 90-0-0	
డిట 16 డిగ్రీలు	రు 75-0-0	

సింగరేణి బొగ్గుగనులలో సమ్మె

22 వ తేది షెడల్ ప్రకారమున కనెనాల్ గు 48కి 28 వ తేది యుదయమున సమ్మెకట్టి. కాబట్టి పంపింగుపని ఒక రోజు మాత్రమే జరిగెను. పోలీసు డైరెక్టరు జనరల్ మహమ్మదాల్ గారు తిరిగి ప్రాధాన్యముకేగి. సి.వి.డి. డిప్టీ ఇన్స్పెక్టరు జనరల్ క్రాఫ్టగారు గనులవద్దేయున్నారు. రాజుమార్ నల్లా ప్రాధాన్యముండినవచ్చిన రివర్య పోలీసులు రైల్వే కంపెనీ అస్తిని గనులను కాపలాగాచుచున్నారు.

ధ్యాయలకుగాని ఏదేమైన అవర్తన కలుగలేదు. నుమారు రెండుమాడు కలవరకు తిరిగి బాగుచేయించుటకు కావలసి యుండును. పంచముల ఇండ్లన్నియు పడియుండుటవలన ఇబ్బందికి లోనగుచున్నారు. ఈరోజునుండి తిరిగి అన్నియు బాగు చేయించుచున్నారు. సోమవారమునాటికి కళాశాలయొక్క మామూలుకార్యక్రమము జరుగునట్లు ఏర్పాటు చేయబడును. దూరదేశములలోనున్న విద్యార్థులు బంధువులెవ్వరును వారితో మునుముగూర్చి అతరపడ నక్కరలేదు. అందరికిని శ్రేయము. ఊరిలోకూడ నందరకు శ్రేయము.

చి. శ్రీనివాసరావు.

ధర్మ హిందీతరగతి:—చెన్నపట్టణము బార్లిటపుకా

పిడారియార్ కో పెసిధి 40/416 స్వహమందలి గడ్డ రంగయ్య శాయుడుగారి ధర్మగంధాలయ వరసమందిరపు అవరణమున ప్రతి శని అదివారములు ఉదయము హిందీతరగతి జరగునని గతవారమున వ్యతికలలో ప్రకటించితిమి కాని కొందరు విద్యార్థుల కోరికచే ఈనెల 27 వ తేది సోమవారము మొదలు ప్రతి దినము ఉదయము 7 1/2 మొదలు 9 గంటలవరకు తరగతి జరుపుటకు నిశ్చయింపబడినది. చెన్నపురి హిందీ సాహిత్య సమ్మేళనవారు హిందీ తెనుగు అనుము ఇంగ్లీషుభాషలు తెలిసిన సమర్థుడైన నోక ఉపాధ్యాయుని బంధువు అంగీకరించి యున్నారు. ఇందు అక్షరాభ్యాసము మొదలు సాహిత్య భాషము వచ్చువరకు హిందీభాష ధర్మముగ నేర్పబడును. సోమవారము ఉదయము 7 1/2 గంటలకు హిందీభాషాభిలాషులందరు విచ్చేయ (ప్రార్థించు)—నన్నక లక్ష్మయ్య, కార్యదర్శి

రాజ్ లోల రాజుకా అంతర్వేది పాలెము ఫిర్యాలో చేసిన బట్టలంక గ్రామమున 20 వ తేదీని బహిరంగసభ జరిగినది. మొదట గోపరాజు వేంకటాచలపతిరావుగారును, పిమ్మట కొటమ ర్తి కనకమ్మగారును ప్రస్తుత కేకేఫిలిని గురించి విపులముగా నాపవ్వనించి నిర్మాణకార్యక్రమముయొక్క అవసరమును గురించి నొక్కిచెప్పిరి.

“కృష్ణాతల్లాంధరి అందరు బాడ్ మెంటుకే పేర్కొన్న గోదావరి తీరమునందున్న కొత్తవనండు 1922 డిసెంబరు 20 లకి వ తేదీని జనవరి 20 ది కృష్ణా వాన్ ప్రెస్ డెస్క్ లో బాడ్ మెంటుకే డబుల్ మెంటుకే లోర్డు మెంటుకే దయచేసి కోరబడుచున్నారు. కడరు లోర్డు మెంటుకేందలి నేర్పరికమును బాపిన యాటగానికి ఒక బంగారు కుతకమును, గెటాండిన పక్షమువారికి రెండు వెండికర్రములును యిచ్చబడును. లోర్డు మెంటుకే రాదలిచినవారు సెక్రటరీగారికి యీనెల 29 వ తేది వాటికి రెండురూపాయలతో దరఖాస్తుపాఠము పంపవలెను. లోర్డు మెంటుకే వచ్చేవారికి బహుమతి యిచ్చబడును. (ప్రజారాజు సూర్యప్రకాశరావు—కార్యదర్శి.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఔషధశాల,

లి మి లె డ్.

పల్లెరెండు గుంకత్తనములు కన్యకావరమేక్కరీ ఉత్తర ఔషధశాలయందు ప్రధానవైద్యుడుగా నుండి, అనుభవము గడిచినట్టి ఆయుర్వేదభూషణ వండిత యం. దొర స్వామి అయ్యంగారు పి. కే. పి. సి.గారు సాహిత్యకావేట పోస్టాఫీసు కడ్డ నెం 402 దు భవనమునందున్న మాకాళిలో వైద్యుడుగ నియమింపబడిన మిక్కిలిసంతోషముతో నెల్లకరు ఇ దుమా లముగా తెలుపుచున్నాము. గాన కలయవారు మా మింటుసిధి కాళుకు ప్రతిదినము ఉదయము 8 గంటలనుండి 10 గంటల లోగా తెల్ల మంచదికిక్కున బవయవచ్చును.

నో టీ సు

కాకినాడ డి. ము|| కోర్టు ఫయలు సో229/1922గు

వాది:—బచ్చు వీరభద్రరాజు.
ప్రతివాది:—పొట్నూరి అదినారాయణ.
వై న భూతా బాకీగాను తీసుకువచ్చిన దావాలో ఆక్షేపణ తెలియపరుచుకొనుటకు ది 8-12-1922 సం॥రం తేది వాయిదా అని యిందు మూలముగా ప్రచురించడమయినది.

వై కామేశ్వరరావు.
వాదికరపున పీడరు.

నూతన ప చురములు

బమ్మెర పోతనామాత్యప్రణీతము
ఆంధ్ర భాగవతము 1-కి 6-0-0
డిటో మేలుప్రతి 2 సంపుటములు 8-0-0
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము 1-కి 5-0-0
అనందరంగరాట్నందము 1-కి 1-8-0
అనంతనిఘండము 1-కి 0-14-0
అప్పకవీయము 1-కి 2-8-0
అధర్వణకారికలు, సటిక 1-కి 1-0-0
ఇంకను అనేక సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములు మావద్దదొరకును. కాటలాగులు చూడకోరవచ్చును.
వావిళ్ల - రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్ ప్రాజెక్ట్, చెన్నపట్టణం.

అ మె రికా దేశ ము నందు తయారు చేయబడి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

వేరు పొందిన నేస్టి మంగల కత్తితో (2)

మీరే డ్రోరము చేసికొనుడు

Brownie

ప్రసి

ధర రూ. 4-8-0 లు హాక్రమే.

ఇంతవరకు గిల్టెటు రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించ బడలేదు.

సులభము!

మంచి గిల్టెటు కత్తిని రేజరులో నుంచి

సబ్బు తడవి, డ్రోరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా డ్రోరము చేయును, ముఖ

ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద

ముగా నుండును.

అసాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండను, చిర్మ

మునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్ర

ముగా వెంట్రుక లన్నిటిని పూర్తిగా

తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతివాక ఒక కత్తి (బ్లేడు) అనేక

డ్రోరములకు ఉపయోగ పడును.

క్రొత్తగా అభివృద్ధి జేయబడిన గిల్టెటు రేజరు

ధర 1-కి రూ. 21-8-0 అంతకు పైగా యుండును.

Gillette Safety Razor Co.,

BOSTON, U. S. A.

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon

తా నేష

(1672-1687)

దెన్న పురిరాజధానియందలి ప్రతి హిందువునకు తా నేష రామదాసుల కథ తెలిసియున్నది. రామదాసు చరిత్రమును గొంకలు చదివియుండును. కొండలు మారికథాకాల తేదీలను వినియుండును; చరిత్రను చరిత్రమును వాటికరూపమున బ్రకటింపజూచినందున. కథకుంకలి అంతయును చరిత్రాంశ మును వానిని శివభావనలను నిర్వచములు కావలసినన్ని కలవు. ఆ ధౌర్యమును నీకునకు ప్రాయమున్నాను.

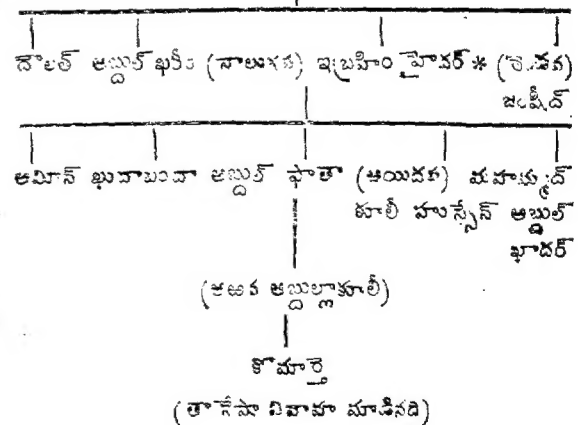
రామదాసు శ్రీరామభద్రాశ్రమము, అతడు క్రైస్తవ కళము ననుసేవక శతాబ్దమునందు జీవించియుండెను. గోలు కొండ రాజులలో కొండజీవాడ డకు తా నేష యనువానికొంద నితడు తాలూకుదారు (తహసీలుదారుడు) అను నువ్వొక్కడగు నుండెను. ఈతడు తనకు శ్రీరామచంద్రమూర్తియందుగల భక్తినిశ్వాసములవలన భద్రాచలమునకు దొక శ్రీరామాలయమును కట్టించెను. కాని కేవలము సర్కారుదన్ను పెట్టి కట్టించి యుండుటచేత, సకాలమునకు సర్కారుభజానాటక బంపవలసిన వైఖరును బంపజాలక పోయెను. అందులకుగాను తా నేష గా రిపోచి విచారణచేసి ద్రవ్యము కష్టమునలుపబడినవిధము దెలిసి కొని ఆనాటియాచారము చొప్పున కేరళుని హింసించవలసిన దిగా నుల్లేరువు చేసెను. కాబట్టి రామదాసు కఠినవరక పును భవించుచు జైలసాలయమున బండ్లొందునంతవరకులసాటు తీయజూడెను. తుదకు శ్రీరామచంద్రమూర్తి తనహిందూద తడకు తీర్పునామిలోకముడ తా నేషయొద్దకు బోయి ఋణపుముల్ల వంపయుం బూర్తికై జెల్లించివెళెనని ప్రశ్నిత గలకు శ్రీరామచంద్రమూర్తి సామనాగాకి దర్శనమిచ్చి ప్రసంగించినవిధానము మిక్కిలి యానందకరము. తమకు మట్టివైక మునకు తా నేషగారు "రసీదు"నుగూడ నొసంగిరట. అరసీదు రామదాసుకొద్దకు బడవేసి రామతీర్థము లదృశ్యు లైరట వలువాడు తా నేషగా రాశ్వర్యమునుపొందెను తత్తెను రామదాసును గారాగృహమిప్పుడు జేయుటయేగాక రామ రామదాసునకు చిట్టకప్పు లై.

మోడరాబాదు వైఖాముగాను నేటికిని భద్రాచలమునందలి జేవాలయమునకు వాడుకగల బంధులకుండు కానకలను బంపుచునేయున్నాను. ఇది రామదాసుకథాసంగ్రహము.

మొదట రామదాసునకు కొద్దిమొత్తు కుదకు భక్తుడైక ఈతా నేషగా రెనకు గోలుకొండపురపు లకు కుతునాహి రాజులలో నీయక వడజీహిండు. ఈయనకు అబ్దుల్ హాస్సీన్ అనియుం బేరు. ఈయన 1672-1687 వరకు బయ్యెనునంద క్షరములు రాజ్యము చేసెను. అబ్దుల్ హాసీ అను తనమేనమామ కూడును 28వయ మాడెను.

గోల్కొండ నేలిన ఇతరుకుతునాహి రాజులకును తా నే షాకునకుల సంబంధమునుదెలుపు వంశవృక్షము నీదిగువను బాపు చున్నాను.

(ఒకటకు)నుల్లాకా కూలీ కుతునాహి

తా నేష (అబ్దుల్ హాస్సీన్) విషయాలలోడై తనరాజ్య భారనిర్వహణములకు దనమిత్రులకు అక్కర్లు మదన్న దాను నిరువురు హిందువుల కప్పజెప్పి తాను వినియోగములయందు గాఢముగడపుచుండెను. ఈతని లక్షణములను జొరంగజేలు ఒక యుత్తరమునకు దీక్షించి విద్యను కట్టించి యున్నాడు.

"ఈకూర్చిని మత్సేష్వరములు వర్ణనాలోము లైపోయి నని. వానిలో నూటిలో నొక దానిని చీసికొని, ఆయెంటిలోను గొంతలోకొంతభాగము నట్టించివోకొంతభాగము వోధపడె గలదు. (1) తనరాజ్యభారనిర్వహణమును స్మరియలగు విమత క్షుల స్వాధీనమున విడుదటు (2) సత్యమును పేరులు మొదలగు భిక్షులను నిర్దిష్టపెట్టి భాగించుట. (3) బహిరంగముగ దాను కృషిచారాది దుష్కార్యము లొనర్చుట. (4) రాతింబ

కృష్ణ వర్ణపూవాక్షుడై, మత్తుడైయుండుట. (5) ఇస్లామునకు ను వివరములను వ్యాఖ్యానించుటను, భక్తిని, అవిభేదతను భేదము పాటించుటను (6) వివరముల రక్షణముకొనుట నుభ్యంతరములు (7) భగవద్భావన నిష్ఠలనుపట్ల నిర్లక్ష్యము ముఖ్యముగ కేత్రులమునకు సహాయముచేయునాడదను వాస్తోల్లంఘనము. ఈయాస్తోల్లంఘనము చేసినవాడు మనుష్యునిదృష్టి నుండియు, భగవంతుని దృష్టినుండియు దూరము చేయబడుచున్నాడని పరిత్రాసంఘము కానించుచున్నది."

1687వ సంవత్సరమున ఔరంగజేబు స్వయముగ గొంత వైస్యమును వెంటగొనిపోయి గోల్కొండను ముట్టడించెను ముట్టడి ఎనిమది నెలలు జరిగెను. తానేమాయొక్క పృథాను లండలలోను, ముట్టడి ప్రారంభమునుండియు కడతకు నిరపమానభక్తి విశ్వాసములతోఁ దానేమను విడవకుండ వెంట నుండినది అబ్దుల్ రహ్మాన్ అను నామాంతరముగల ముస్తాఫాఖాన్ లాటి యనునతడు. తానేమాయొక్క సేనానాయకులలోఁ బాలమంది స్వస్థైర్యమును విరక్తిని విశ్రాంతియునఁ జేరి, వారందఱును ఔరంగజేబు బహుమతులను విరదములను ఇచ్చెను. ముట్టడి జరుగు నొకనాటిరాత్రి ఔరంగజేబు వైస్యమునందలి కొందఱుల వైస్యవంతులు కొటలురుజులవై రహస్యముగ నెక్కిరి. ఆ సమయమున నకస్మాత్తుఁ నొకవక్త యజురుచేఁగొటలోనివారు లేచివచ్చి నిచ్చెన లాగి పరేనేని బురుజులమీఁద నెక్కినవారిని దుడమఁజేసిరి.

తానేమ ఆ వక్తకు మెద కొక బంగారుకట్టి వేయించి, మలాము పూయించిన గోలును నొకదానిని గట్టించి దానిని తన గమియునఁ జేర్చివేయించుడనె నని యాజ్ఞాపించెను.

ఔరంగజేబు స్వామిభక్తుఁ డగు అబ్దుల్ రహ్మాన్ లాటితో నుత్తరప్రత్యుత్తరమును జరుపుచుండువాడు. అటువేలు రొక్కమున, అటువేలు గుట్టుములు మొదలగువియు నొసంగెడ నని యాజ్ఞపెట్టెను. కాని యా ప్రభుభక్తిపరాయణుఁ డాయుత్తరమును దనపరిజనులయొడుటఁ జదివి, దానిని కట్టించి జింజీనేను తనవైభవమునకుఁగాని ప్రాణములకుఁగాని లక్ష్యమునావ నేలేదు తానేమ వైస్యములు ఘోరమృదాపరసలపుడఁ దమసామర్థ్యములను వెల్లడించుచు, కేత్రులమునారికి నిరుత్సాహము గొలుపుచుండెను. కాని తుదకు అలంఘనగారి యద్వైతమే కలిసివచ్చెను. ఎనిమిదిమాసముల, పదిదినులు ముట్టడి జరిగినతరువాత గోల కొండ ఔరంగజేబునకు వాస్తవక మయ్యెను. అప్పటికైనను భుజవికముచేఁగాడు; అద్వైతదేశతముక్క సహాయమునఁ గావట్టుమాలమున జయము దొరకినది.

1687 వ సంవత్సరమున రాహుల్లాఖాను అనువాని ప్రోద్బలమున రహ్మన్ ప్రభాత్ అప్పకొపాసి యనువాని ద్వారా అబ్దుల్లాఖానుతో నొక కుట్రాలోచనము జరిగినది. ఈయబ్దుల్లాఖాను అనునతడు తానేమాయొక్క ఆంతరంగిక మఃత్రులలో నొకఁడు. ఈముట్టడియందు "కీర్తి" యనబడువాడు కొటద్వారరక్షకుఁడుగ నున్నవాడు. ఒకనాటి రాత్రి చిట్టచివరపాగాలో అబ్దుల్లా ఒకసంజ్ఞ చేసినాడు. ఆసంజ్ఞతో రోహిల్లాఖానుడు నిచ్చెనలమాలమునఁ గోటలోనికి బ్రవేశించినాడు. ఔరంగజేబు మహారుడగు మహమ్మద్ అజాము యువరాజు ఒకవెద్ద వైస్యమును వెంటగొని, ఒకయేనుఁగు నెక్కి కొటద్వారమునంద పరవేయున కెదురుచూచుచు కర్ణముగ నుండెను. అప్పుడికి దిగిన వారు కొట ద్వారముకొద్దకుఁ బోయి తమపరిజనులను గాఢరియించి కొటగోలుపులను దెఱచి గొల్లన జయజయనాదము లొనరించిరి. ఈకేకలు, కొలహాలస్వనులు కలకలములు చెవిబడిన తోడనే తానేమ తన రాజ్యలక్ష్మి యగ్యరాజకర్తహణము నొనర్చిన దని తెలిసికొనెను.

అంతట నతఁడు తనశ్రీలకు వైస్యముచెప్పి వారియొద్ద నెలపుపుచ్చుకొనుట కంతఃపురమునకు వెళ్ళెను. అచ్చటినుండి నిరుపమాన మగు చిత్తస్థైర్యముతో నితఁడు తన కచ్చేరి చావడిలోనికి పోయి "అనాగతాభ్యాగతుల" కొట కెదురుచూచుచుఁ గూర్చొని యుండెను. తన భోజనకాలమప్పటికి సరిగా తనకు కడ్డిపుడని యుత్తరపు చేసెను.

రాహుల్లాఖానుఁ డిదియు రాఁగానే వారందఱును సలాము లొనరించి రహితయేనియుఁ దనగౌరవమునకును గాంభీర్యమునకును లోపము గనబడుటకుండ నుండెను. కచ్చివారి కందఱులను స్వాగతమునంగి వారిలో గౌరవవిభేదతల కుదిత మగురితి సంభాషించెను. తానేమ తనగుట్టుమును దెండ్లనీ, మేడనుం దమూల్కాభరణంబుల ధరించి ఆమీరులు వెంటరాబయలుపడలే. తన్ను మహమ్మదు అజాము యువరాజుగారికి క్రూరపరిచిన సమయమునఁ దన రాచిని మెఱుఁగఁ దనకలము నుండి యొకయాజ్ఞాత్యములహరమునడిసి యువరాజున కర్కంఠ

విలాసభానురముగఁ గానుక నొసంగె. యువరాజు దానిని దీసి కొని తానేమవేపునఁ దనచేతితోఁ దట్టుచు, నుచికిరితి వోదార్చుచు వైస్యము గొలిపె. తనవార నతఁడు తానేమను ఔరంగజేబుదర్శనమునకుఁ గొనిపోయెను. ఔరంగజేబు గూడ మిగుల గౌరవముగ రాబుట్టెను.

గోల్కొండ ఔరంగజేబునక మైసపును తానేమాయొక్క ఆస్తి 8, 51, 000 హమ్మలు (హమ్మ-8 పిల్లింకులు) 2,00,50,000 రూపాయలు, ఇవికాక నగలు, అమూల్యములగు, నితరవస్తువులు. తానేమ జాలతాబాదునందలి యొకకొటలో నివసించుట నినదిగా కేత్రు విధింపబడెను. అతని కన్నవస్త్రముల వ్యాపక నొసంగఁబడున ట్లుత్తరపు లొసంగఁబడెను. తానేమ కావలెనఁగ నే. శ్రీవక్తమములగు పరివరద్రవ్యములొనగూర్చుబడెను. ఆయన గోల్కొండలో నుండినపుడుగూడఁ బువ్వులరంగినతల నెల్లప్పుడు పరివరద్రవ్యములతో మునిగి లేలుచుండువాఁడు. ఒకగులాబితోఁటను వేయించుకొని (ఈతోట కేఁటికిని గలదు) నిరంతర మందుఁ గాలము గడపుచుండువాఁడు. పసిటఁగాని జలకమాడి యెఱుంగఁడు.

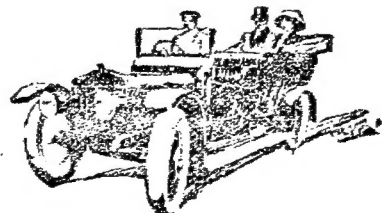
మదనాలుగేండ్లు కారాగారప్రారబ్ధ మనుభవించి తుదకు 1701 వ సంవత్సరమున ఘాలకేరీరముఁ బాసి కీర్తికేరీరమును బ్రవేశించెను. జాలతాబాదునకు గమింపనఁగల రహలో నిప్పటికి నీయనసూధి కలదు.

ఈ చిత్రమును జిత్రగింపుడు. తనచే శిక్షితుడైన రామ దాసువలెనే కతినకులము కాకున్నమానె మొత్తమమీఁదఁ బరువాలుగేండ్లు ఆమాట యనిపించుకొని, తుదకు దండకారణ్యమున భగవత్సన్నిధ్యముం బడెను. (ఉపాధ్యాయబోధని)

యినాం! యినాం!!
60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దాసుగారి నుఖదీపిత రహస్యపుస్తకము
ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము నకు వ్రాయవలెను. (3395)
ఉత్తరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.
The swasthya Sahaya Pharmacy,
30-2 Harrison Road, Calcutta

Are you in the Full Glory
OR
Manly Strength
If not, you are in urgent need of radical remedy to regain your strength and Manly Power
TRY BRISHYA JOGA
Prepared on the basis of Makaradhwaj Gold, Musk, Etc., in assimilable form.
It Guarantees Results.
It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD
Price one Phial (to last 30 days)
Rs. 6 4. Per V. P. P. Rs 6-10.
THE
Kalpataru Ayurvedic Work
(Hd Office) 94 Grey Street,
173-1, Harrison Road,
Bara Bazaar Branch
CALCUTTA.

గ్యాలీస్ మోటారు పాఠశాల

ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై సర్టిఫికెట్టు గవర్నమెంటు లై సెన్సు పొందగలరు. బస దొరకును. (11)
GALLEY'S MOTOR INSTITUTE.
Post Box No. 1004, Kil Baulk Madras.

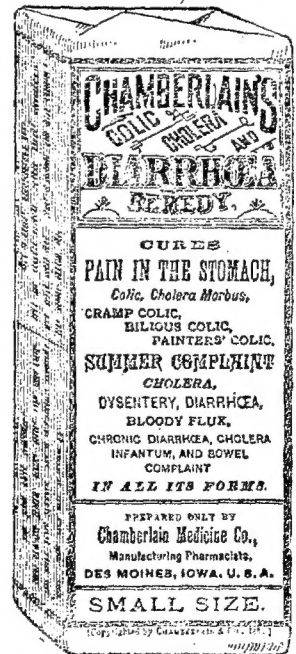
దివ్యోవధము

శిలాజతురసాయనము
ప్రతివారికి ప్రాణసమానమైనది.

రోగకారణము లగు వాత-పిత్త-కఫములను సమానావస్థ యందుంచి ఎట్టి రోగిమైనను ఏమయును గల వారి కై నను రానివ్వకుండా కుఖముగ చిరకాలమునకు జీవింపజేయును. రస-క-మ-క్ర-కాదిధాతువులను కుభ్రపరచి వృద్ధిజేయును. జీవానుజీవిత సర్వరోగముల అతిశ్రీఘ్రముగ బోగొట్టును. వేయే? జీవించియున్నంతట ఏ రోగియైనను, నిరోగియైనను దీని నొక సారియైనను తప్పక పుచ్చుకొని తీరకలయును. వర్తక డా. భిక్షపు మాటలు గాని, ప్రదురము గాని మదికాదు. ఇండియాలో అనేకలు పుచ్చుకొని ప్రళంఘించి తిరిగి కోరుచున్నారు. మీరేల పుచ్చుకొనరు! మీరు మీ బంధు మిత్రులు కలిసి యిప్పుడే పుత్తరము వ్రాసి శిలాజతురసాయనము దబ్బాలు లెప్పించుకొని నేమింపుడు. రోగరహితులై చిరకాల కుఖ మనుభవించెదఁ. ఈ డిలంబరు నెలాఖరువరకు దబ్బా రు 6-8-0 లు మాత్రము, పిమ్మట దబ్బా ఖరీదు రు 8-0-0 లు.
మా డిలాసము: ఆయుర్వేద రత్న పండిత
బి. శ్యామసుందరరావు బ్రదర్సు,
ఆయుర్వేదాపధాలయము, బరంపురం. గంజాం ఇండియా

ఎరాస్మికు తెల్ల పన్నీ రుపువ్వ సబ్బు
సువాసన కుఖమును, ఆనందమును ఇచ్చును గాని ఆ వాసన సాంవైస సువాసనగా నుండుటఅవసరము.
ఎరాస్మికు తెల్లపన్నీరు పువ్వ సబ్బుయొక్క అత్యద్భుత మైనటువంటియు, అసమానమగు నటువంటియు సువాసన ఆందరికి ఆరోగ్యమును, ఉత్సాహమును, ఉల్లాసమును ఇచ్చును ఎందువలన ఈవాసన ఇంత సాగముగ నున్నదో చెప్పఁజూడఁ.
ఇట్టి సబ్బులను జూచి మోసపోవద్దు!
(ఎఫ్) అన్ని అంగశ్లేయము దొరకును.)

చేంబర్లెన్ గారి
శూలనాప్తి
అతి సార
నివారిణి (3)
ఈ వధమును
నేమించుటచే
కడుపునొప్పి, గ్రహణి,
అతిసారము, శూలనాప్తి,
పేగు సంబంధ మైన వ్యా
ధులు మున్నగునవి అత్య
ద్భుతముగా కుదురును.
అన్ని జాగాలలో విక్రయ
మునకు దొరకును. 33

గుణము లేనియెడల వైకము వాపసు
మాయొక్క బాస్టిక్ గారి రింగువరము లోపను యువ యోగించుటకల్ల, చర్మవ్యాధులు, పేహకారకపోడలు, యంకన అనేకచర్మ వ్యాధులు నివర్తియగును 5 నిమిషములలో గణము యచ్చును ధరలు 1-3 0-10-0.
అన్నపూర్ణస్టోర్సు పార్కు-టవున్ మద్రాసు

అమృతాంజనము

నాచువునొప్పులకు వజ్రాయుధము

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంచీవివరించి

పంచభాష చీటిచూచికొని సమోసము గలుగదు

తలనొప్పుల మాన్పును,

వాయువుపోట్ల బాపును,

సార్వభౌమనొప్పుల బారదోలును,

పోట్లపోగొట్టును.

బెణుకుల భేదించును

వాపుల చూపుమాపును

దగ్గును తగ్గించును

గురదను తొలగించును

అమృతాంజనము

ఒంటి తలనొప్పికి వరప్రసాదము

తేలుబాధను తీసివేయును

వేలకువేలు విక్రయము.

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు ఘనమయినమందు

తామర తైలము డబ్బీ 1-కి 0-6-0

రాజాజాని గుర్తుగల తామర తైలము తీట, గజ్జికి చాల మంచిమందులో తయారు చేయబడి అనేక యెండ్లనుండి యున్న తామర నాలుగైదు సారులు దీని తాచిన మాయమగును.

దంతచూర్ణము డబ్బీ 1-కి 0-2-0

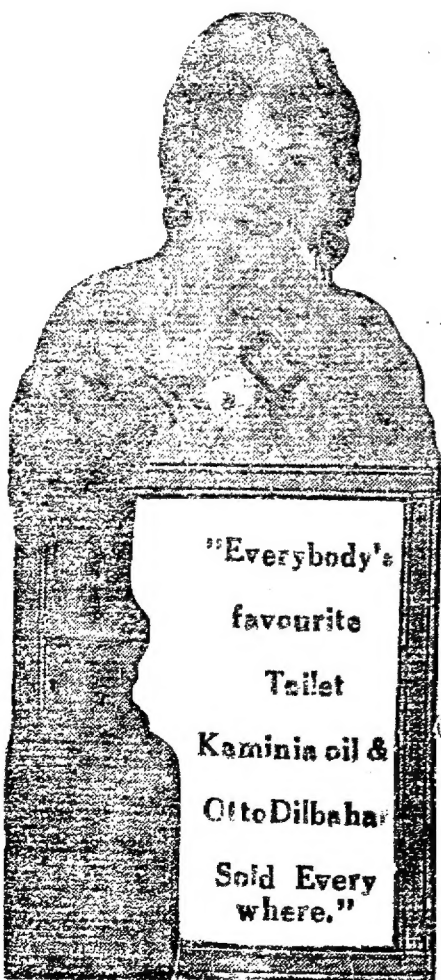
పండ్ల పోటుకు తీపులకు ఈ దంతచూర్ణముతో పండ్లు తోముటవలన చిగుళ్లనుండి రక్తము స్రవించుచుండును. నోటి దుర్గంధము లేక యుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును.

మోహనీ తైలము 5 తు॥ నూనెగల సీ॥ 1-కి 0-12-0

స్త్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది

ఇది మనోహరిత్రము జేయు విద్యార్థులు, స్త్రీ శిష్యులు, ఉద్యోగిగ్రామము మొదలగు వారికి సుఖనిద్ర నిశ్చింతినిచ్చును. సుందరల మోహలావణ్యములకు ప్రావగు కురులను బెంచి కాపాడును.

అమృతాంజనము డిపో బొంబాయి లేక మదరాసు.

వెంటుకలే అందము.

రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

వెంటుకలు దువ్వెత్తో దుడిచాకమానుకే తగ్గవలదు. దుడిచుచుట వెంటుకలెట్టివయెడల వెంటుకలు పొడైపోవును.

అంతరంగ రానియెడల.

నేడే

కామినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు.

ఇది దిబ్బరకు చేయబడినది.

వెంటుకల లెట్టి రోగ మున్ను, రో మాంసక మున్ను, యిది దివ్యవధము.

వెంటుకలు చిట్లు గాని, గడకుగ గాని యుండదు.

మీ వెంటుకలు మరల యెట్లుదీ తెల్లదనమును గల్గి వట్టు కలె నుండి మెరయుచుండును.

ఈ రోజుననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

వెంటుకలు యెట్లు కృత్రిమముతో కనిపెట్టుదు.

కామినీయా తలనూనె నిన్ను సర్వోత్కృష్టముగ జేయును.

నెల డబ్బీ 1-కి 2-కి రూపాయి. సి. సి. చార్జీలు క్రత్యేకము.

అన్ని పోట్లలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము విక్రయించబడుచున్నది.

ఇది మందు లమ్మకా రంతరికదనము, నరకు లమ్మ

బానిశద్దను నూడ బోరకును, లేవన్న,

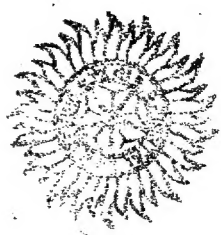
హాలు రేలెంట్లు:-

అంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ లిండు

కెమికలు కంపెనీ,

(126)

155 కామ్రూనుగేటు, బొంబాయి.

ఓరియంటల్

గవర్నమెంటు

మెంటు నెక్వారిటీ

లైఫ్ అన్యురన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

1874 సం॥ స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్లు, బొంబాయి.

మానేజరు:- హెచ్. ఎస్విన్ జోన్ను.

ఫస్టును రూ॥ 5,46,00,000 వైగానె యున్నది

1920-వ సంవత్సరము నందు

వరుంబడి

91,06,338-0-11

ఇవ్వలు ఇదగు చున్న అహ్మ్యా

రెన్సుల మొత్తము

15,44,24,596-11-3

మునుపటికంటె ఇవ్వడు పాలిసి

బాద్లకు జాస్తిగా చెల్లించిన

మొత్తము

6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరఫున కనిచేయుటకు ఏదైనా కావలయును. వారు అనుభవ కాలురగ నుండ

వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది విలాస

మునకు వ్రాయుడు.

675

Apply to:-

F. E. Vaid Esq, Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

Post Box No. 8, Madras

భయపడవద్దు

తేలుకుట్టిన తక్షణమే ఈ రోమభము వాడిన విషమును తీసివేయును. బుడ్డి 1-కి రూ॥ 0-8-0. 1 బుడ్డి మొదలు 3 బుడ్డవరకు పోస్టేజీ 0-8-0 రూ॥ 4-8-0 ముద్రాయార్ద్రుల చేసిన వారికి 1 డెకెబుడ్డు పోస్టేజీ లేకుండ పంపబడును. పక్షి, వాతనూ, పిచ్చ, కుప్పము ఈ యిండ్లు, మూలము, అతి

మూలము, గర్భవ్యాధుల మొదలగువాటి కన్నిటికీ సమృద్ధిమైన యోమభములు గలవు.

కామ్రూలా/కుమకు వ్రాసినచో ఇవాముగా పంపెదము.

మీకు గల బాధలను వ్రాసి పంపి యోమభమును పొందుదు.

(119-980)

Telegrams-

Rajvald

Calcutta.

Rajvald Sri Bamasdasji Kavira]

152, Harrison Road,

CALCUTTA.

పురుల 180 పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతశుభమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును అడవికొన్ని దీని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇవాముగా నీయబడును.

పోస్టుచార్జి యు మేకు భరించి పంపెదము.

వెంటనే వ్రాయుడు.

వైద్యశాస్త్ర ముచిశంకర్ గోవిందజీ,

ఆతంక నిగ్రహ ఔషధాలయము.

26. బ్రాడ్వే, మద్రాసు